නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

ඛුද්දකනිකායෙ

සුත්තනිපාතපාළි

1. උරගවග්ගො

1. උරගසුත්තං

1. යො [යො වෙ (සයා.)] උප්පතිතං විනෙති කොධං, විසටං සප්පවිසංව ඔසධෙහි [ඔසධෙහි (ක.)];
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං [ජිණ්ණමිව තචං (සී. සයා. කං. පී.), ජිණ්ණමිවා තචං (?)] පුරාණං.

2. යො රාගමුදච්ඡිදා අසෙසං, භිසපුප්ඵංව සරොරුහං [සරෙරුහං (ක.)] විගය්හ;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං, පුරාණං.

3. යො තණ්හමුදච්ඡිදා අසෙසං, සරිතං සීඝසරං විසොසයිත්වා;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

4. යො මානමුදබ්බධී අසෙසං, නළසෙතුංව සුදුබ්බලං මහොඝො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

5. යො නාජ්ඣගමා භවෙසු සාරං, විචිනං පුප්ඵමිව [පුප්ඵමිව (බහූසු)] උදුම්බරෙසු;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

6. යස්සන්තරතො න සන්ති කොපා, ඉතිභවාභවතඤ්ච [ඉතිබ්භවාභවතඤ්ච (ක.)] වීතිවත්තො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

7. යස්ස විතක්කා විධූපිතා, අජ්ඣත්තං සුවිකප්පිතා අසෙසා;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

8. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං අච්චගමා ඉමං පපඤ්චං;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

9. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං විතථමිදන්ති ඤත්වා [උත්වා (සයා. පී. ක.)] ලොකෙ;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

10. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං විතථමිදන්ති වීතලොභො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

11. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං විතථමිදන්ති වීතරාගො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

12. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං විතථමිදන්ති වීතදොසො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

13. යො නාච්චසාරී න පච්චසාරී, සබ්බං විතථමිදන්ති වීතමොහො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

14. යස්සානුසයා න සන්ති කෙචි, මූලා ච අකුසලා සමූහතාසෙ;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

15. යස්ස දරථජා න සන්ති කෙචි, ඔරං ආගමනාය පච්චයාසෙ;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

16. යස්ස වනථජා න සන්ති කෙචි, විනිබන්ධාය භවාය හෙතුකප්පා;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

17. යො නීවරණෙ පහාය පඤ්ච, අනිඝො තිණ්ණකථංකථො විසල්ලො;
සො භික්ඛු ජහාති ඔරපාරං, උරගො ජිණ්ණමිවත්තචං පුරාණං.

උරගසුත්තං පඨමං නිට්ඨිතං.

2. ධනියසුත්තං

18. “පක්කොදනො දුද්ධඛීරොහමස්මි, (ඉති ධනියො ගොපො)
අනුතීරෙ මහියා සමානවාසො;
ඡන්නා කුටි ආහිතො ගිනි, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

19. “අක්කොධනො විගතඛිලොහමස්මි [විගතඛීලොහමස්මි (සී. පී.)], (ඉති භගවා)
අනුතීරෙ මහියෙකරත්තිවාසො;
විවටා කුටි නිබ්බුතො ගිනි, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

20. “අන්ධකමකසා න විජ්ජරෙ, (ඉති ධනියො ගොපො)
කච්ඡෙ රූළ්හතිණෙ චරන්ති ගාවො;
වුට්ඨිම්පි සහෙය්‍යුමාගතං, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

21. “බද්ධාසි භිසී සුසඞ්ඛතා, (ඉති භගවා)
තිණ්ණො පාරගතො විනෙය්‍ය ඔඝං;
අත්ථො භිසියා න විජ්ජති, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

22. “ගොපී මම අස්සවා අලොලා, (ඉති ධනියො ගොපො)
දීඝරත්තං [දීඝරත්ත (ක.)] සංවාසියා මනාපා;
තස්සා න සුණාමි කිඤ්චි පාපං, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

23. “චිත්තං මම අස්සවං විමුත්තං, (ඉති භගවා)
දීඝරත්තං පරිභාවිතං සුදන්තං;
පාපං පන මෙ න විජ්ජති, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

24. “අත්තවෙතනභතොහමස්මි , (ඉති ධනියො ගොපො)
පුත්තා ච මෙ සමානියා අරොගා;
තෙසං න සුණාමි කිඤ්චි පාපං, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

25. “නාහං භතකොස්මි කස්සචි, (ඉති භගවා)
නිබ්බිට්ඨෙන චරාමි සබ්බලොකෙ;
අත්ථො භතියා න විජ්ජති, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

26. “අත්ථි වසා අත්ථි ධෙනුපා, (ඉති ධනියො ගොපො)
ගොධරණියො පවෙණියොපි අත්ථි;
උසභොපි ගවම්පතීධ අත්ථි, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

27. “නත්ථි වසා නත්ථි ධෙනුපා, (ඉති භගවා)
ගොධරණියො පවෙණියොපි නත්ථි;
උසභොපි ගවම්පතීධ නත්ථි, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

28. “ඛිලා නිඛාතා අසම්පවෙධී, (ඉති ධනියො ගොපො)
දාමා මුඤ්ජමයා නවා සුසණ්ඨානා;
න හි සක්ඛින්ති ධෙනුපාපි ඡෙත්තුං [ඡෙතුං (ක.)], අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

29. “උසභොරිව ඡෙත්ව [ඡෙත්වා (ස්‍යා. ක.)] බන්ධනානි, (ඉති භගවා)
නාගො පූතිලතංව දාලයිත්වා [පූතිලතං පදාලයිත්වා (ස්‍යා. ක.)];
නාහං පුනුපෙස්සං [පුන උපෙස්සං (සී. ස්‍යා. කං. පී.), පුනුපෙය්‍ය (ක.)] ගබ්භසෙය්‍යං, අථ චෙ පත්ථයසී පවස්ස දෙව”.

30. “නින්නඤ්ච ථලඤ්ච පූරයන්තො, මහාමෙඝො පාවස්සි තාවදෙව;
සුත්වා දෙවස්ස වස්සතො, ඉමමත්ථං ධනියො අභාසථ.

31. “ලාභා වත නො අනප්පකා, යෙ මයං භගවන්තං අද්දසාම;
සරණං තං උපෙම චක්ඛුම, සත්ථා නො හොහි තුවං මහාමුනි.

32. “ගොපී ච අහඤ්ච අස්සවා, බ්‍රහ්මචරියං [බ්‍රහ්මචරිය (ක.)] සුගතෙ චරාමසෙ;
ජාතිමරණස්ස පාරගූ [පාරගා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], දුක්ඛස්සන්තකරා භවාමසෙ”.

33. “නන්දති පුත්තෙහි පුත්තිමා, (ඉති මාරො පාපිමා)
ගොමා [ගොමිකො (සී. පී.), ගොපිකො (ස්‍යා. කං.), ගොපියො (ක.)] ගොහි තථෙව නන්දති;
උපධී හි නරස්ස නන්දනා, න හි සො නන්දති යො නිරූපධි”.

34. “සොචති පුත්තෙහි පුත්තිමා, (ඉති භගවා)
ගොපියො ගොහි තථෙව සොචති;

උපධී හි නරස්ස සොචනා, න හි සො සොචති යො නිරූපධී’’ති.

ධනියසුත්තං දුතියං නිට්ඨිතං.

3. ඛග්ගවිසාණසුත්තං

35. සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං, අවිහෙඨයං අඤ්ඤතරම්පි තෙසං;
න පුත්තමිච්ඡෙය්‍ය කුතො සහායං, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

36. සංසග්ගජාතස්ස භවන්ති ස්නෙහා, ස්නෙහන්වයං දුක්ඛමිදං පහොති;
ආදීනවං ස්නෙහජං පෙක්ඛමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

37. මිත්තෙ සුහජ්ජෙ අනුකම්පමානො, හාපෙති අත්ථං පටිබද්ධචිත්තො;
එතං භයං සන්ථවෙ [සන්ධවෙ (ක.)] පෙක්ඛමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

38. වංසො විසාලොව යථා විසත්තො, පුත්තෙසු දාරෙසු ච යා අපෙක්ඛා;
වංසක්කළීරොව [වංසකළීරොව (සී.), වංසාකළීරොව (ස්‍යා. කං. පී.), වංසෙකළීරොව (නිද්දෙස)]
සජ්ජමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

39. මිගො අරඤ්ඤම්හි යථා අබද්ධො [අබන්ධො (ස්‍යා. කං.)], යෙනිච්ඡකං ගච්ඡති ගොචරාය;
විඤ්ඤූ නරො සෙරිතං පෙක්ඛමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

40. ආමන්තනා හොති සහායමජ්ඣෙ, වාසෙ ඨානෙ ගමනෙ චාරිකාය;
අනභිජ්ඣිතං සෙරිතං පෙක්ඛමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

41. ඛිඩ්ඩා රතී හොති සහායමජ්ඣෙ, පුත්තෙසු ච විපුලං හොති පෙමං;
පියවිප්පයොගං විජිගුච්ඡමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

42. චාතුද්දිසො අප්පටිඝො ච හොති, සන්තුස්සමානො ඉතරීතරෙන;
පරිස්සයානං සහිතා අඡම්භී, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

43. දුස්සඞ්ගහා පබ්බජිතාපි එකෙ, අථො ගහට්ඨා ඝරමාවසන්තා;
අප්පොස්සුක්කො පරපුත්තෙසු හුත්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

44. ඔරොපයිත්වා ගිහිබ්‍යඤ්ජනානි [ගිහිව්‍යඤ්ජනානි (ස්‍යා. කං. පී.)], සඤ්ඡින්නපත්තො [සංසීනපත්තො (සී.)]
යථා කොවිළාරො;
ඡෙත්වාන වීරො ගිහිබන්ධනානි, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

45. සචෙ ලභෙථ නිපකං සහායං, සද්ධිං චරං සාධුවිහාරිධීරං;
අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානි, චරෙය්‍ය තෙනත්තමනො සතීමා.

46. නො චෙ ලභෙථ නිපකං සහායං, සද්ධිං චරං සාධුවිහාරිධීරං;
රාජාව රට්ඨං විජිතං පහාය, එකො චරෙ මාතඞ්ගරඤ්ඤෙව නාගො.

47. අද්ධා පසංසාම සහායසම්පදං, සෙට්ඨා සමා සෙවිතබ්බා සහායා;
එතෙ අලද්ධා අනවජ්ජභොජී, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

48. දිස්වා සුවණ්ණස්ස පභස්සරානි, කම්මාරපුත්තෙන සුනිට්ඨිතානි;
සඞ්ඝට්ටමානානි දුවෙ භුජස්මිං, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

49. එවං දුතියෙන [දුතියෙන (සබ්බත්ථ)] සහා මමස්ස, වාචාභිලාපො අභිසජ්ජනා වා;
එතං භයං ආයතිං පෙක්ඛමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

50. කාමා හි චිත්‍රා මධුරා මනොරමා, විරූපරූපෙන මථෙන්ති චිත්තං;
ආදීනවං කාමගුණෙසු දිස්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

51. ඊතී ච ගණ්ඩො ච උපද්දවො ච, රොගො ච සල්ලඤ්ච භයඤ්ච මෙතං;
එතං භයං කාමගුණෙසු දිස්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

52. සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච ඛුදං පිපාසං, වාතාතපෙ ඩංසසරීසපෙ [ඩංසසිරිංසපෙ (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ච;
සබ්බානිපෙතානි අභිසම්භවිත්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

53. නාගොව යූථානි විවජ්ජයිත්වා, සඤ්ජාතඛන්ධො පදුමී උළාරො;
යථාභිරන්තං විහරං [විහරෙ (සී. පී. නිද්දෙස)] අරඤ්ඤෙ, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

54. අට්ඨානතං සඞ්ගණිකාරතස්ස, යං ඵස්සයෙ [ඵුස්සයෙ (ස්‍යා.)] සාමයිකං විමුත්තිං;
ආදිච්චබන්ධුස්ස වචො නිසම්ම, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

55. දිට්ඨීවිසූකානි උපාතිවත්තො, පත්තො නියාමං පටිලද්ධමග්ගො;
උප්පන්නඤාණොම්හි අනඤ්ඤනෙය්‍යො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

56. නිල්ලොලුපො නික්කුහො නිප්පිපාසො, නිම්මක්ඛො නිද්ධන්තකසාවමොහො;
නිරාසයො [නිරාසාසො (ක.)] සබ්බලොකෙ භවිත්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

57. පාපං සහායං පරිවජ්ජයෙථ, අනත්ථදස්සිං විසමෙ නිවිට්ඨං;
සයං න සෙවෙ පසුතං පමත්තං, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

58. බහුස්සුතං ධම්මධරං භජෙථ, මිත්තං උළාරං පටිභානවන්තං;
අඤ්ඤාය අත්ථානි විනෙය්‍ය කඞ්ඛං, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

59. ඛිඩ්ඩං රතිං කාමසුඛඤ්ච ලොකෙ, අනලඞ්කරිත්වා අනපෙක්ඛමානො;
විභූසනට්ඨානා විරතො සච්චවාදී, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

60. පුත්තඤ්ච දාරං පිතරඤ්ච මාතරං, ධනානි ධඤ්ඤානි ච බන්ධවානි [බන්ධවානි ච (පී.)];
හිත්වාන කාමානි යථොධිකානි, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

61. සඞ්ගො එසො පරිත්තමෙත්ථ සොඛ්‍යං, අප්පස්සාදො දුක්ඛමෙත්ථ භිය්‍යො;
ගළො එසො ඉති ඤත්වා මුතීමා [මතිමා (ස්‍යා. ක.)], එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

62. සන්දාලයිත්වාන [පදාලයිත්වාන (ක.)] සංයොජනානි, ජාලංව භෙත්වා සලිලම්බුචාරී;
අග්ගීව දඩ්ඪං අනිවත්තමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

63. ඔක්ඛිත්තචක්ඛූ න ච පාදලොලො, ගුත්තින්ද්‍රියො රක්ඛිතමානසානො;
අනවස්සුතො අපරිඩය්හමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

64. ඔහාරයිත්වා ගිහිබ්‍යඤ්ජනානි, සඤ්ඡන්නපත්තො [සඤ්ඡින්නපත්තො (ස්‍යා. පී.), පච්ඡින්නපත්තො (ක.)] යථා පාරිඡත්තො;
කාසායවත්ථො අභිනික්ඛමිත්වා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

65. රසෙසු ගෙධං අකරං අලොලො, අනඤ්ඤපොසී සපදානචාරී;
කුලෙ කුලෙ අප්පටිබද්ධචිත්තො [අප්පටිබන්ධචිත්තො (ක.)], එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

66. පහාය පඤ්චාවරණානි චෙතසො, උපක්කිලෙසෙ බ්‍යපනුජ්ජ සබ්බෙ;
අනිස්සිතො ඡෙත්ව [ඡෙත්වා (ස්‍යා. පී. ක.)] සිනෙහදොසං [ස්නෙහදොසං (ක.)], එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

67. විපිට්ඨිකත්වාන සුඛං දුඛඤ්ච, පුබ්බෙව ච සොමනස්සදොමනස්සං;
ලද්ධානුපෙක්ඛං සමථං විසුද්ධං, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

68. ආරද්ධවීරියො පරමත්ථපත්තියා, අලීනචිත්තො අකුසීතවුත්ති;
දළ්හනික්කමො ථාමබලූපපන්නො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

69. පටිසල්ලානං ඣානමරිඤ්චමානො, ධම්මෙසු නිච්චං අනුධම්මචාරී;
ආදීනවං සම්මසිතා භවෙසු, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

70. තණ්හක්ඛයං පත්ථයමප්පමත්තො, අනෙළමූගො [අනෙලමූගො (ස්‍යා. පී. ක.)] සුතවා සතීමා;
සඞ්ඛාතධම්මො නියතො පධානවා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

71. සීහොව සද්දෙසු අසන්තසන්තො, වාතොව ජාලම්හි අසජ්ජමානො;
පදුමංව තොයෙන අලිප්පමානො [අලිම්පමානො (සී. ස්‍යා. ක.)], එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

72. සීහො යථා දාඨබලී පසය්හ, රාජා මිගානං අභිභුය්‍ය චාරී;
සෙවෙථ පන්තානි සෙනාසනානි, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

73. මෙත්තං උපෙක්ඛං කරුණං විමුත්තිං, ආසෙවමානො මුදිතඤ්ච කාලෙ;
සබ්බෙන ලොකෙන අවිරුජ්ඣමානො, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

74. රාගඤ්ච දොසඤ්ච පහාය මොහං, සන්දාලයිත්වාන සංයොජනානි;
අසන්තසං ජීවිතසඞ්ඛයම්හි, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

75. භජන්ති සෙවන්ති ච කාරණත්ථා, නික්කාරණා දුල්ලභා අජ්ජ මිත්තා;
අත්තට්ඨපඤ්ඤා අසුචී මනුස්සා, එකො චරෙ ඛග්ගවිසාණකප්පො.

ඛග්ගවිසාණසුත්තං තතියං නිට්ඨිතං.

4. කසිභාරද්වාජසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති දක්ඛිණාගිරිස්මිං [දක්ඛිණගිරිස්මිං (ක.)] එකනාළායං බ්‍රාහ්මණගාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන කසිභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස පඤ්චමත්තානි නඞ්ගලසතානි පයුත්තානි හොන්ති වප්පකාලෙ. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය යෙන කසිභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මන්තො තෙනුපසඞ්කමි. තෙන ඛො පන සමයෙන කසිභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස පරිවෙසනා වත්තති. අථ ඛො භගවා යෙන පරිවෙසනා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි.

අද්දසා ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං පිණ්ඩාය ඨිතං. දිස්වාන භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අහං ඛො, සමණ, කසාමි ච වපාමි ච; කසිත්වා ච වපිත්වා ච භුඤ්ජාමි. ත්වම්පි, සමණ, කසස්සු ච වපස්සු ච; කසිත්වා ච වපිත්වා ච භුඤ්ජස්සූ’’ති.

‘‘අහම්පි ඛො, බ්‍රාහ්මණ, කසාමි ච වපාමි ච; කසිත්වා ච වපිත්වා ච භුඤ්ජාමී’’ති. ‘‘න ඛො පන මයං [න ඛො පන සමණ (ස්‍යා.)] පස්සාම භොතො ගොතමස්ස යුගං වා නඞ්ගලං වා ඵාලං වා පාචනං වා බලිබද්දෙ [බලිවද්දෙ (සී. පී.), බලීබද්දෙ (?)] වා. අථ ච පන භවං ගොතමො එවමාහ – ‘අහම්පි ඛො, බ්‍රාහ්මණ, කසාමි ච වපාමි ච; කසිත්වා ච වපිත්වා ච භුඤ්ජාමී’’’ති.

අථ ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

76. ‘‘කස්සකො පටිජානාසි, න ච පස්සාම තෙ කසිං;
කසිං නො පුච්ඡිතො බ්‍රූහි, යථා ජානෙමු තෙ කසිං’’.

77. ‘‘සද්ධා බීජං තපො වුට්ඨි, පඤ්ඤා මෙ යුගනඞ්ගලං;
හිරී ඊසා මනො යොත්තං, සති මෙ ඵාලපාචනං.

78. ‘‘කායගුත්තො වචීගුත්තො, ආහාරෙ උදරෙ යතො;
සච්චං කරොමි නිද්දානං, සොරච්චං මෙ පමොචනං.

79. ‘‘වීරියං මෙ ධුරධොරය්හං, යොගක්ඛෙමාධිවාහනං;
ගච්ඡති අනිවත්තන්තං, යත්ථ ගන්ත්වා න සොචති.

80. ‘‘එවමෙසා කසී කට්ඨා, සා හොති අමතප්ඵලා;
එතං කසිං කසිත්වාන, සබ්බදුක්ඛා පමුච්චතී’’ති.

අථ ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො මහතියා කංසපාතියා පායසං [පායාසං (සබ්බත්ථ)] වඩ්ඪෙත්වා භගවතො උපනාමෙසි – ‘‘භුඤ්ජතු භවං ගොතමො පායසං. කස්සකො භවං; යං හි භවං ගොතමො අමතප්ඵලං [අමතප්ඵලම්පි (සං. නි. 1.197)] කසිං කසතී’’ති.

81. ‘‘ගාථාභිගීතං මෙ අභොජනෙය්‍යං, සම්පස්සතං බ්‍රාහ්මණ නෙස ධම්මො;
ගාථාභිගීතං පනුදන්ති බුද්ධා, ධම්මෙ සතී බ්‍රාහ්මණ වුත්තිරෙසා.

82. ‘‘අඤ්ඤෙන ච කෙවලිනං මහෙසිං, ඛීණාසවං කුක්කුච්චවූපසන්තං;
අන්නෙන පානෙන උපට්ඨහස්සු, ඛෙත්තං හි තං පුඤ්ඤපෙක්ඛස්ස හොතී’’ති.

‘‘අථ කස්ස චාහං, භො ගොතම, ඉමං පායසං දම්මී’’ති? ‘‘න ඛ්වාහං තං, බ්‍රාහ්මණ, පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය, යස්ස සො පායසො භුත්තො සම්මා පරිණාමං ගච්ඡෙය්‍ය, අඤ්ඤත්‍ර තථාගතස්ස වා තථාගතසාවකස්ස වා. තෙන හි ත්වං, බ්‍රාහ්මණ, තං පායසං අප්පහරිතෙ වා ඡඩ්ඩෙහි අප්පාණකෙ වා උදකෙ ඔපිලාපෙහී’’ති.

අථ ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො තං පායසං අප්පාණකෙ උදකෙ ඔපිලාපෙසි. අථ ඛො සො පායසො උදකෙ පක්ඛිත්තො චිච්චිටායති චිටිචිටායති සන්ධූපායති සම්පධූපායති [සන්ධූමායති සම්පධූමායති (ස්‍යා.)]. සෙය්‍යථාපි නාම ඵාලො දිවසං සන්තත්තො [දිවසසන්තත්තො (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] උදකෙ පක්ඛිත්තො චිච්චිටායති චිටිචිටායති සන්ධූපායති සම්පධූපායති; එවමෙව සො පායසො උදකෙ පක්ඛිත්තො චිච්චිටායති චිටිචිටායති සන්ධූපායති සම්පධූපායති.

අථ ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො සංවිග්ගො ලොමහට්ඨජාතො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතිත්වා භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම, අභික්කන්තං , භො ගොතම! සෙය්‍යථාපි, භො ගොතම, නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය, මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය, චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛන්තීති [දක්ඛින්තීති (සී. ස්‍යා. කං. පී.)]; එවමෙවං භොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච, ලභෙය්‍යාහං භොතො ගොතමස්ස සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පද’’න්ති.

අලත්ථ ඛො කසිභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලත්ථ උපසම්පදං. අචිරූපසම්පන්නො ඛො පනායස්මා භාරද්වාජො එකො වූපකට්ඨො අප්පමත්තො ආතාපී පහිතත්තො විහරන්තො නචිරස්සෙව – යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං – බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහාසි. ‘‘ඛීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායා’’ති අබ්භඤ්ඤාසි. අඤ්ඤතරො ච [අඤ්ඤතරො ච ඛො (සී. පී.), අඤ්ඤතරො ඛො (සයා. කං. ක.)] පනායස්මා භාරද්වාජො අරහතං අහොසීති.

කසිභාරද්වාජසුත්තං චතුත්ථං නිට්ඨිතං.

5. චුන්දසුත්තං

83. ‘‘පුච්ඡාමි මුනිං පහූතපඤ්ඤං, (ඉති චුන්දො කම්මාරපුත්තො)
බුද්ධං ධම්මස්සාමිං වීතතණ්හං;
ද්විපදුත්තමං [දිපදුත්තමං (සී. සයා. කං. පී.)] සාරථීනං පවරං, කති ලොකෙ සමණා තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි’’.

84. ‘‘චතුරො සමණා න පඤ්චමත්ථි, (චුන්දාති භගවා)
තෙ තෙ ආවිකරොමි සක්ඛිපුට්ඨො;
මග්ගජිනො මග්ගදෙසකො ච, මග්ගෙ ජීවති යො ච මග්ගදූසී’’.

85. ‘‘කං මග්ගජිනං වදන්ති බුද්ධා, (ඉති චුන්දො කම්මාරපුත්තො)
මග්ගක්ඛායී කථං අතුල්‍යො හොති;
මග්ගෙ ජීවති මෙ බ්‍රූහි පුට්ඨො, අථ මෙ ආවිකරොහි මග්ගදූසිං’’ [මග්ගදූසී (ක.)].

86. ‘‘යො තිණ්ණකථංකථො විසල්ලො, නිබ්බානාභිරතො අනානුගිද්ධො;
ලොකස්ස සදෙවකස්ස නෙතා, තාදිං මග්ගජිනං වදන්ති බුද්ධා.

87. ‘‘පරමං පරමන්ති යොධ ඤත්වා, අක්ඛාති විභජතෙ ඉධෙව ධම්මං;
තං කඞ්ඛච්ඡිදං මුනිං අනෙජං, දුතියං භික්ඛුනමාහු මග්ගදෙසිං.

88. ‘‘යො ධම්මපදෙ සුදෙසිතෙ, මග්ගෙ ජීවති සඤ්ඤතො සතීමා;
අනවජ්ජපදානි සෙවමානො, තතියං භික්ඛුනමාහු මග්ගජීවිං.

89. ‘‘ඡදනං කත්වාන සුබ්බතානං, පක්ඛන්දී කුලදූසකො පගබ්භො;
මායාවී අසඤ්ඤතො පලාපො, පතිරූපෙන චරං ස මග්ගදූසී.

90. ‘‘එතෙ ච පටිවිජ්ඣි යො ගහට්ඨො, සුතවා අරියසාවකො සපඤ්ඤො;
සබ්බෙ නෙතාදිසාති [සබ්බෙ නෙ තාදිසාති (සී. සයා. පී.)] ඤත්වා, ඉති දිස්වා න හාපෙති තස්ස සද්ධා;
කථං හි දුට්ඨෙන අසම්පදුට්ඨං, සුද්ධං අසුද්ධෙන සමං කරෙය්‍යා’’ති.

චුන්දසුත්තං පඤ්චමං නිට්ඨිතං.

6. පරාභවසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො අඤ්ඤතරා දෙවතා අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණා කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඨිතා ඛො සා දෙවතා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

91. ‘‘පරාභවන්තං පුරිසං, මයං පුච්ඡාම ගොතම [ගොතමං (සී. සයා.)];
භගවන්තං [භවන්තං (සයා. ක.)] පුට්ඨුමාගම්ම, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

92. ‘‘සුවිජානො භවං හොති, සුවිජානො [දුවිජානො (සයා. ක.)] පරාභවො;
ධම්මකාමො භවං හොති, ධම්මදෙස්සී පරාභවො’’.

93. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, පඨමො සො පරාභවො;
දුතියං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

94. ‘‘අසන්තස්ස පියා හොන්ති, සන්තෙ න කුරුතෙ පියං;
අසතං ධම්මං රොචෙති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

95. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, දුතියො සො පරාභවො;
තතියං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

96. ‘‘නිද්දාසීලී සභාසීලී, අනුට්ඨාතා ච යො නරො;
අලසො කොධපඤ්ඤාණො, තං පරාභවතො මුඛං’’.

97. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, තතියො සො පරාභවො;

චතුත්ථං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

98. ‘‘යො මාතරං [යො මාතරං වා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] පිතරං වා, ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං;
පහු සන්තො න භරති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

99. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, චතුත්ථො සො පරාභවො;
පඤ්චමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

100. ‘‘යො බ්‍රාහ්මණං [යො බ්‍රාහ්මණං වා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] සමණං වා, අඤ්ඤං වාපි වනිබ්බකං;
මුසාවාදෙන වඤ්චෙති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

101. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, පඤ්චමො සො පරාභවො;
ඡට්ඨමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

102. ‘‘පහූතවිත්තො පුරිසො, සහිරඤ්ඤො සභොජනො;
එකො භුඤ්ජති සාදූනි, තං පරාභවතො මුඛං’’.

103. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, ඡට්ඨමො සො පරාභවො;
සත්තමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

104. ‘‘ජාතිත්ථද්ධො ධනත්ථද්ධො, ගොත්තත්ථද්ධො ච යො නරො;
සඤ්ඤාතිං අතිමඤ්ඤෙති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

105. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, සත්තමො සො පරාභවො;
අට්ඨමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

106. ‘‘ඉත්ථිධුත්තො සුරාධුත්තො, අක්ඛධුත්තො ච යො නරො;
ලද්ධං ලද්ධං විනාසෙති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

107. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, අට්ඨමො සො පරාභවො;
නවමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

108. ‘‘සෙහි දාරෙහි අසන්තුට්ඨො [දාරෙහ්‍යසන්තුට්ඨො (ක.)], වෙසියාසු පදුස්සති [පදිස්සති (සී.)];
දුස්සති [දිස්සති (සී. පී.)] පරදාරෙසු, තං පරාභවතො මුඛං’’.

109. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, නවමො සො පරාභවො;
දසමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

110. ‘‘අතීතයොබ්බනො පොසො, ආනෙති තිම්බරුත්ථනිං;
තස්සා ඉස්සා න සුපති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

111. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, දසමො සො පරාභවො;
එකාදසමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

112. ‘‘ඉත්ථිං සොණ්ඩිං විකිරණිං, පුරිසං වාපි තාදිසං;
ඉස්සරියස්මිං ඨපෙති [ඨාපෙති (සී. පී.), ථපෙති (ක.)], තං පරාභවතො මුඛං’’.

113. ‘‘ඉති හෙතං විජානාම, එකාදසමො සො පරාභවො;
ද්වාදසමං භගවා බ්‍රූහි, කිං පරාභවතො මුඛං’’.

114. ‘‘අප්පභොගො මහාතණ්හො, ඛත්තියෙ ජායතෙ කුලෙ;
සො ච රජ්ජං පත්ථයති, තං පරාභවතො මුඛං’’.

115. ‘‘එතෙ පරාභවෙ ලොකෙ, පණ්ඩිතො සමවෙක්ඛිය;
අරියො දස්සනසම්පන්නො, ස ලොකං භජතෙ සිව’’න්ති.

පරාභවසුත්තං ඡට්ඨං නිට්ඨිතං.

7. වසලසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය සාවත්ථිං පිණ්ඩාය පාවිසි. තෙන ඛො පන සමයෙන අග්ගිකභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස නිවෙසනෙ අග්ගි පජ්ජලිතො හොති ආහුති පග්ගහිතා. අථ ඛො භගවා සාවත්ථියං සපදානං පිණ්ඩාය චරමානො යෙන අග්ගිකභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස නිවෙසනං තෙනුපසඞ්කමි.

අද්දසා ඛො අග්ගිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං දූරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන භගවන්තං එතදවොච – ‘‘තත්‍රෙව [අත්‍රෙව (ස්‍යා. ක.)], මුණ්ඩක; තත්‍රෙව, සමණක; තත්‍රෙව, වසලක තිට්ඨාහී’’ති.

එවං වුත්තෙ, භගවා අග්ගිකභාරද්වාජං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච – ‘‘ජානාසි පන ත්වං, බ්‍රාහ්මණ, වසලං වා වසලකරණෙ වා ධම්මෙ’’ති? ‘‘න ඛ්වාහං, භො ගොතම, ජානාමි වසලං වා වසලකරණෙ වා ධම්මෙ; සාධු මෙ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු, යථාහං ජානෙය්‍යං වසලං වා වසලකරණෙ වා ධම්මෙ’’ති. ‘‘තෙන හි, බ්‍රාහ්මණ, සුණාහි, සාධුකං මනසි කරොහි; භාසිස්සාමී’’ති. ‘‘එවං, භො’’ති ඛො අග්ගිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවතො පච්චස්සොසි. භගවා එතදවොච –

116. ‘‘කොධනො උපනාහී ච, පාපමක්ඛී ච යො නරො;
විපන්නදිට්ඨි මායාවී, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

117. ‘‘එකජං වා ද්විජං [දිජං (පී.)] වාපි, යොධ පාණං විහිංසති;
යස්ස පාණෙ දයා නත්ථි, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

118. ‘‘යො හන්ති පරිරුන්ධති [උපරුන්ධෙති (ස්‍යා.), උපරුන්ධති (ක.)], ගාමානි නිගමානි ච;
නිග්ගාහකො [නිග්ඝාතකො (?)] සමඤ්ඤාතො, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

119. ‘‘ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤෙ, යං පරෙසං මමායිතං;
ථෙය්‍යා අදින්නමාදෙති [අදින්නං ආදියති (සී. පී.)], තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

120. ‘‘යො හවෙ ඉණමාදාය, චුජ්ජමානො [භුඤ්ජමානො (?)] පලායති;
න හි තෙ ඉණමත්ථීති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

121. ‘‘යො වෙ කිඤ්චික්ඛකම්‍යතා, පන්ථස්මිං වජන්තං ජනං;
හන්ත්වා කිඤ්චික්ඛමාදෙති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

122. ‘‘අත්තහෙතු පරහෙතු, ධනහෙතු ච [ධනහෙතු ව (ක.)] යො නරො;
සක්ඛිපුට්ඨො මුසා බ්‍රූති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

123. ‘‘යො ඤාතීනං සඛීනං වා, දාරෙසු පටිදිස්සති;
සාහසා [සහසා (සී. ස්‍යා.)] සම්පියෙන වා, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

124. ‘‘යො මාතරං පිතරං වා, ජිණ්ණකං ගතයොබ්බනං;
පහු සන්තො න භරති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

125. ‘‘යො මාතරං පිතරං වා, භාතරං භගිනිං සසුං;
හන්ති රොසෙති වාචාය, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

126. ‘‘යො අත්ථං පුච්ඡිතො සන්තො, අනත්ථමනුසාසති;
පටිච්ඡන්නෙන මන්තෙති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

127. ‘‘යො කත්වා පාපකං කම්මං, මා මං ජඤ්ඤාති ඉච්ඡති [විභ. 894 පස්සිතබ්බං];
යො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

128. ‘‘යො වෙ පරකුලං ගන්ත්වා, භුත්වාන [සුත්වා ච (ස්‍යා. ක.)] සුචිභොජනං;
ආගතං නප්පටිපූජෙති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

129. ‘‘යො බ්‍රාහ්මණං සමණං වා, අඤ්ඤං වාපි වනිබ්බකං;
මුසාවාදෙන වඤ්චෙති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

130. ‘‘යො බ්‍රාහ්මණං සමණං වා, භත්තකාලෙ උපට්ඨිතෙ;
රොසෙති වාචා න ච දෙති, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

131. ‘‘අසතං යොධ පබ්‍රූති, මොහෙන පලිගුණ්ඨිතො;
කිඤ්චික්ඛං නිජිගීසානො [නිජිගිංසානො (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

132. ‘‘යො චත්තානං සමුක්කංසෙ, පරෙ ච මවජානාති [මවජානති (සී. ස්‍යා. පී.)];
නිහීනො සෙන මානෙන, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

133. ‘‘රොසකො කදරියො ච, පාපිච්ඡො මච්ඡරී සඨො;
අහිරිකො අනොත්තප්පී, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

134. ‘‘යො බුද්ධං පරිභාසති, අථ වා තස්ස සාවකං;
පරිබ්බාජං [පරිබ්බජං (ක.), පරිබ්බාජකං (ස්‍යා. කං.)] ගහට්ඨං වා, තං ජඤ්ඤා වසලො ඉති.

135. ‘‘යො වෙ අනරහං [අනරහා (සී. පී.)] සන්තො, අරහං පටිජානාති [පටිජානති (සී. ස්‍යා. පී.)];
චොරො සබ්‍රහ්මකෙ ලොකෙ, එසො ඛො වසලාධමො.

136. ‘‘එතෙ ඛො වසලා වුත්තා, මයා යෙතෙ පකාසිතා;
න ජච්චා වසලො හොති, න ජච්චා හොති බ්‍රාහ්මණො;
කම්මුනා [කම්මනා (සී. පී.)] වසලො හොති, කම්මුනා හොති බ්‍රාහ්මණො.

137. ‘‘තදමිනාපි ජානාථ, යථාමෙදං [යථාපෙදං (ක.)] නිදස්සනං;
චණ්ඩාලපුත්තො සොපාකො [සපාකො (?)], මාතඞ්ගො ඉති විස්සුතො.

138. ‘‘සො යසං පරමං පත්තො [සො යසප්පරමප්පත්තො (ස්‍යා. ක.)], මාතඞ්ගො යං සුදුල්ලභං;
ආගච්ඡුං තස්සුපට්ඨානං, ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා බහූ.

139. ‘‘දෙවයානං අභිරුය්හ, විරජං සො මහාපථං;
කාමරාගං විරාජෙත්වා, බ්‍රහ්මලොකූපගො අහු;
න නං ජාති නිවාරෙසි, බ්‍රහ්මලොකූපපත්තියා.

140. ‘‘අජ්ඣායකකුලෙ ජාතා, බ්‍රාහ්මණා මන්තබන්ධවා;
තෙ ච පාපෙසු කම්මෙසු, අභිණ්හමුපදිස්සරෙ.

141. ‘‘දිට්ඨෙව ධම්මෙ ගාරය්හා, සම්පරායෙ ච දුග්ගති;
න නෙ ජාති නිවාරෙති, දුග්ගත්‍යා [දුග්ගච්චා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] ගරහාය වා.

142. ‘‘න ජච්චා වසලො හොති, න ජච්චා හොති බ්‍රාහ්මණො;
කම්මුනා වසලො හොති, කම්මුනා හොති බ්‍රාහ්මණො’’ති.

එවං වුත්තෙ, අග්ගිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම…පෙ…. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගත’’න්ති.

වසලසුත්තං සත්තමං නිට්ඨිතං.

8. මෙත්තසුත්තං

143. කරණීයමත්ථකුසලෙන, යන්ත සන්තං පදං අභිසමෙච්ච;
සක්කො උජූ ච සුහුජූ [සූජූ (සී.)] ච, සුවචො චස්ස මුදු අනතිමානී.

144. සන්තුස්සකො ච සුභරො ච, අප්පකිච්චො ච සල්ලහුකවුත්ති;
සන්තින්ද්‍රියො ච නිපකො ච, අප්පගබ්භො කුලෙස්වනනුගිද්ධො.

145. න ච ඛුද්දමාචරෙ කිඤ්චි, යෙන විඤ්ඤූ පරෙ උපවදෙය්‍යුං;
සුඛිනො ච ඛෙමිනො හොන්තු, සබ්බසත්තා [සබ්බෙ සත්තා (සී. ස්‍යා.)] භවන්තු සුඛිතත්තා.

146. යෙ කෙචි පාණභූතත්ථි, තසා වා ථාවරා වනවසෙසා;
දීඝා වා යෙ ච මහන්තා [මහන්ත (?)], මජ්ඣිමා රස්සකා අණුකථූලා.

147. දිට්ඨා වා යෙ ච අදිට්ඨා [අදිට්ඨ (?)], යෙ ච [යෙ ච (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] දූරෙ වසන්ති අවිදූරෙ;
භූතා ච සම්භවෙසී ච [භූතා වා සම්භවෙසී වා (ස්‍යා. කං. පී. ක.)], සබ්බසත්තා භවන්තු සුඛිතත්තා.

148. න පරො පරං නිකුබ්බෙථ, නාතිමඤ්ඤෙථ කත්ථචි න කඤ්චි [නං කඤ්චි (සී. පී.), නං කිඤ්චි (ස්‍යා.), න කිඤ්චි (ක.)];
බ්‍යාරොසනා පටිඝසඤ්ඤා, නාඤ්ඤමඤ්ඤස්ස දුක්ඛමිච්ඡෙය්‍ය.

149. මාතා යථා නියං පුත්තමායුසා එකපුත්තමනුරක්ඛෙ;
එවම්පි සබ්බභූතෙසු, මානසං භාවයෙ අපරිමාණං.

150. මෙත්තඤ්ච සබ්බලොකස්මිං, මානසං භාවයෙ අපරිමාණං;
උද්ධං අධො ච තිරියඤ්ච, අසම්බාධං අවෙරමසපත්තං.

151. තිට්ඨං චරං නිසින්නො ච [වා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], සයානො යාවතාස්ස විතමිද්ධො [විගතමිද්ධො (බහූසු)];
එතං සතිං අධිට්ඨෙය්‍ය, බ්‍රහ්මමෙතං විහාරමිධමාහු.

152. දිට්ඨිඤ්ච අනුපග්ගම්ම, සීලවා දස්සනෙන සම්පන්නො;
කාමෙසු විනය [විනෙය්‍ය (සී. ස්‍යා. පී.)] ගෙධං, න හි ජාතුග්ගබ්භසෙය්‍ය පුනරෙතීති.

මෙත්තසුත්තං අට්ඨමං නිට්ඨිතං.

9. හෙමවතසුත්තං

153. ‘‘අජ්ජ පන්නරසො උපොසථො, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
දිබ්බා [දිබ්‍යා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] රත්ති උපට්ඨිතා;
අනොමනාමං සත්ථාරං, හන්ද පස්සාම ගොතමං’’.

154. ‘‘කච්චි මනො සුපණිහිතො, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)

සබ්බභූතෙසු තාදිනො;
කච්චි ඉට්ඨෙ අනිට්ඨෙ ච, සඞ්කප්පස්ස වසීකතා’’.

155. ‘‘මනො චස්ස සුපණිහිතො, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
සබ්බභූතෙසු තාදිනො;
අථො ඉට්ඨෙ අනිට්ඨෙ ච, සඞ්කප්පස්ස වසීකතා’’.

156. ‘‘කච්චි අදින්නං නාදියති, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)
කච්චි පාණෙසු සඤ්ඤතො;
කච්චි ආරා පමාදම්හා, කච්චි ඣානං න රිඤ්චති’’.

157. ‘‘න සො අදින්නං ආදියති, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
අථො පාණෙසු සඤ්ඤතො;
අථො ආරා පමාදම්හා, බුද්ධො ඣානං න රිඤ්චති’’.

158. ‘‘කච්චි මුසා න භණති, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)
කච්චි න ඛීණබ්‍යප්පථො;
කච්චි වෙභූතියං නාහ, කච්චි සම්ඵං න භාසති’’.

159. ‘‘මුසා ච සො න භණති, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
අථො න ඛීණබ්‍යප්පථො;
අථො වෙභූතියං නාහ, මන්තා අත්ථං ච [අත්ථං සො (සී. පී. ක.)] භාසති’’.

160. ‘‘කච්චි න රජ්ජති කාමෙසු, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)
කච්චි චිත්තං අනාවිලං;
කච්චි මොහං අතික්කන්තො, කච්චි ධම්මෙසු චක්ඛුමා’’.

161. ‘‘න සො රජ්ජති කාමෙසු, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
අථො චිත්තං අනාවිලං;
සබ්බමොහං අතික්කන්තො, බුද්ධො ධම්මෙසු චක්ඛුමා’’.

162. ‘‘කච්චි විජ්ජාය සම්පන්නො, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)
කච්චි සංසුද්ධචාරණො;
කච්චිස්ස ආසවා ඛීණා, කච්චි නත්ථි පුනබ්භවො’’.

163. ‘‘විජ්ජාය චෙව සම්පන්නො, (ඉති සාතාගිරො යක්ඛො)
අථො සංසුද්ධචාරණො;
සබ්බස්ස ආසවා ඛීණා, නත්ථි තස්ස පුනබ්භවො’’.

164. ‘‘සම්පන්නං මුනිනො චිත්තං, කම්මුනා බ්‍යප්පථෙන ච;
විජ්ජාචරණසම්පන්නං, ධම්මතො නං පසංසති’’.

165. ‘‘සම්පන්නං මුනිනො චිත්තං, කම්මුනා බ්‍යප්පථෙන ච;
විජ්ජාචරණසම්පන්නං, ධම්මතො අනුමොදසි’’.

166. ‘‘සම්පන්නං මුනිනො චිත්තං, කම්මුනා බ්‍යප්පථෙන ච;
විජ්ජාචරණසම්පන්නං, හන්ද පස්සාම ගොතමං.

167. ‘‘ඒණිජඞ්ඝං කිසං වීරං [ධීරං (සය්‍යා.)], අප්පාහාරං අලොලුපං;
මුනිං වනස්මිං ඣායන්තං, එහි පස්සාම ගොතමං.

168. ‘‘සීහංවෙකචරං නාගං, කාමෙසු අනපෙක්ඛිනං;
උපසඞ්කම්ම පුච්ඡාම, මච්චුපාසප්පමොචනං.

169. ‘‘අක්ඛාතාරං පවත්තාරං, සබ්බධම්මාන පාරගුං;
බුද්ධං වෙරභයාතීතං, මයං පුච්ඡාම ගොතමං’’.

170. ‘‘කිස්මිං ලොකො සමුප්පන්නො, (ඉති හෙමවතො යක්ඛො)
කිස්මිං කුබ්බති සන්ථවං [සන්ධවං (ක.)];
කිස්ස ලොකො උපාදාය, කිස්මිං ලොකො විහඤ්ඤති’’.

171. ‘‘ඡසු [ඡස්සු (සී. පී.)] ලොකො සමුප්පන්නො, (හෙමවතාති භගවා)
ඡසු කුබ්බති සන්ථවං;
ඡන්නමෙව උපාදාය, ඡසු ලොකො විහඤ්ඤති’’.

172. ‘‘කතමං තං උපාදානං, යත්ථ ලොකො විහඤ්ඤති;
නිය්‍යානං පුච්ඡිතො බ්‍රූහි, කථං දුක්ඛා පමුච්චති’’ [පමුඤ්චති (සය්‍යා.)].

173. ‘‘පඤ්ච කාමගුණා ලොකෙ, මනොඡට්ඨා පවෙදිතා;
එත්ථ ඡන්දං විරාජෙත්වා, එවං දුක්ඛා පමුච්චති.

174. ‘‘එතං ලොකස්ස නියානං, අක්ඛාතං වො යථාතථං;
එතං වො අහමක්ඛාමි, එවං දුක්ඛා පමුච්චති’’.

175. ‘‘කො සූධ තරති ඔඝං, කොධ තරති අණ්ණවං;
අප්පතිට්ඨෙ අනාලම්බෙ, කො ගම්භීරෙ න සීදති’’.

176. ‘‘සබ්බදා සීලසම්පන්නො, පඤ්ඤවා සුසමාහිතො;
අජ්ඣත්තචින්තී [අජ්ඣත්තසඤ්ඤී (ස්‍යා. කං. ක.)] සතිමා, ඔඝං තරති දුත්තරං.

177. ‘‘විරතො කාමසඤ්ඤාය, සබ්බසංයොජනාතිගො;
නන්දීභවපරික්ඛීණො, සො ගම්භීරෙ න සීදති’’.

178. ‘‘ගබ්භීරපඤ්ඤං නිපුණත්ථදස්සිං, අකිඤ්චනං කාමභවෙ අසත්තං;
තං පස්සථ සබ්බධි විප්පමුත්තං, දිබ්බෙ පථෙ කමමානං මහෙසිං.

179. ‘‘අනොමනාමං නිපුණත්ථදස්සිං, පඤ්ඤාදදං කාමාලයෙ අසත්තං;
තං පස්සථ සබ්බවිදුං සුමෙධං, අරියෙ පථෙ කමමානං මහෙසිං.

180. ‘‘සුදිට්ඨං වත නො අජ්ජ, සුප්පභාතං සුහුට්ඨිතං;
යං අද්දසාම සම්බුද්ධං, ඔඝතිණ්ණමනාසවං.

181. ‘‘ඉමෙ දසසතා යක්ඛා, ඉද්ධිමන්තො යසස්සිනො;
සබ්බෙ තං සරණං යන්ති, ත්වං නො සත්ථා අනුත්තරො.

182. ‘‘තෙ මයං විචරිස්සාම, ගාමා ගාමං නගා නගං;
නමස්සමානා සම්බුද්ධං, ධම්මස්ස ච සුධම්මත’’න්ති.

හෙමවතසුත්තං නවමං නිට්ඨිතං.

10. ආළවකසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා ආළවියං විහරති ආළවකස්ස යක්ඛස්ස භවනෙ. අථ ඛො ආළවකො යක්ඛො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං එතදවොච – ‘‘නික්ඛම, සමණා’’ති. ‘‘සාධාවුසො’’ති භගවා නික්ඛමි. ‘‘පවිස, සමණා’’ති. ‘‘සාධාවුසො’’ති භගවා පාවිසි.

දුතියම්පි ඛො…පෙ…. තතියම්පි ඛො ආළවකො යක්ඛො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘නික්ඛම, සමණා’’ති. ‘‘සාධාවුසො’’ති භගවා නික්ඛමි. ‘‘පවිස, සමණා’’ති. ‘‘සාධාවුසො’’ති භගවා පාවිසි.

චතුත්ථම්පි ඛො ආළවකො යක්ඛො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘නික්ඛම, සමණා’’ති. ‘‘න ඛ්වාහං තං , ආවුසො, නික්ඛමිස්සාමි. යං තෙ කරණීයං, තං කරොහී’’ති.

‘‘පඤ්හං තං, සමණ, පුච්ඡිස්සාමි. සචෙ මෙ න බ්‍යාකරිස්සසි, චිත්තං වා තෙ ඛිපිස්සාමි, හදයං වා තෙ ඵාලෙස්සාමි, පාදෙසු වා ගහෙත්වා පාරගඞ්ගාය ඛිපිස්සාමී’’ති.

‘‘න ඛ්වාහං තං, ආවුසො, පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය යො මෙ චිත්තං වා ඛිපෙය්‍ය හදයං වා ඵාලෙය්‍ය පාදෙසු වා ගහෙත්වා පාරගඞ්ගාය ඛිපෙය්‍ය. අපි ච ත්වං, ආවුසො, පුච්ඡ යදාකඞ්ඛසී’’ති. අථ ඛො ආළවකො යක්ඛො භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

183. ‘‘කිං සූධ වित्तං පුරිසස්ස සෙට්ඨං, කිං සු සුචිණ්ණං සුඛමාවහාති;
කිං සු [කිං සූ (සී.)] හවෙ සාදුතරං රසානං, කථං ජීවිං ජීවිතමාහු සෙට්ඨං’’.

184. ‘‘සද්ධීධ වित्तං පුරිසස්ස සෙට්ඨං, ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති;
සච්චං හවෙ සාදුතරං රසානං, පඤ්ඤාජීවිං ජීවිතමාහු සෙට්ඨං’’.

185. ‘‘කථං සු තරති ඔඝං, කථං සු තරති අණ්ණවං;
කථං සු දුක්ඛමච්චෙති, කථං සු පරිසුජ්ඣති’’.

186. ‘‘සද්ධා තරති ඔඝං, අප්පමාදෙන අණ්ණවං;
වීරියෙන [විරියෙන (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] දුක්ඛමච්චෙති, පඤ්ඤාය පරිසුජ්ඣති’’.

187. ‘‘කථං සු ලභතෙ පඤ්ඤං, කථං සු වින්දතෙ ධනං;
කථං සු කිත්තිං පප්පොති, කථං මිත්තානි ගන්ථති;

අස්මා ලොකා පරං ලොකං, කථං පෙච්ච න සොචති’’.

188. ‘‘සද්දහානො අරහතං, ධම්මං නිබ්බානපත්තියා;
සුස්සූසං [සුස්සූසා (සී. පී.)] ලභතෙ පඤ්ඤං, අප්පමත්තො විචක්ඛණො.

189. ‘‘පතිරූපකාරී ධුරවා, උට්ඨාතා වින්දතෙ ධනං;
සච්චෙන කිත්තිං පප්පොති, දදං මිත්තානි ගන්ථති.

190. ‘‘යස්සෙතෙ චතුරො ධම්මා, සද්ධස්ස ඝරමෙසිනො;
සච්චං ධම්මො [දමො (?)] ධිති චාගො, ස වෙ පෙච්ච න සොචති.

191. ‘‘ඉඞ්ඝ අඤ්ඤෙපි පුච්ඡස්සු, පුථූ සමණබ්‍රාහ්මණෙ;
යදි සච්චා දමා චාගා, ඛන්ත්‍යා භිය්‍යොධ විජ්ජති’’.

192. ‘‘කථං නු දානි පුච්ඡෙය්‍යං, පුථූ සමණබ්‍රාහ්මණෙ;
යොහං [සොහං (සී. පී.)] අජ්ජ පජානාමි, යො අත්ථො සම්පරායිකො.

193. ‘‘අත්ථාය වත මෙ බුද්ධො, වාසායාළවිමාගමා;
යොහං [අට්ඨීන්හාරුභි සංයුත්තො (ස්‍යා. ක.)] අජ්ජ පජානාමි, යත්ථ දින්නං මහප්ඵලං.

194. ‘‘සො අහං විචරිස්සාමි, ගාමා ගාමං පුරා පුරං;
නමස්සමානො සම්බුද්ධං, ධම්මස්ස ච සුධම්මත’’න්ති.

ආළවකසුත්තං දසමං නිට්ඨිතං.

11. විජයසුත්තං

195. චරං වා යදි වා තිට්ඨං, නිසින්නො උද වා සයං;
සමිඤ්ජෙති පසාරෙති, එසා කායස්ස ඉඤ්ජනා.

196. අට්ඨිනහාරුසංයුත්තො, තචමංසාවලෙපනො;
ඡවියා කායො පටිච්ඡන්නො, යථාභූතං න දිස්සති.

197. අන්තපූරො උදරපූරො, යකනපෙළස්ස [යකපෙළස්ස (සී. ස්‍යා.)] වත්ථිනො;
හදයස්ස පප්ඵාසස්ස, වක්කස්ස පිහකස්ස ච.

198. සිඞ්ඝාණිකාය ඛෙළස්ස, සෙදස්ස ච මෙදස්ස ච;
ලොහිතස්ස ලසිකාය, පිත්තස්ස ච වසාය ච.

199. අථස්ස නවහි සොතෙහි, අසුචී සවති සබ්බදා;
අක්ඛිම්හා අක්ඛිගූථකො, කණ්ණම්හා කණ්ණගූථකො.

200. සිඞ්ඝාණිකා ච නාසතො, මුඛෙන වමතෙකදා;
පිත්තං සෙම්හඤ්ච වමති, කායම්හා සෙදජල්ලිකා.

201. අථස්ස සුසිරං සීසං, මත්ථලුඞ්ගස්ස පූරිතං;
සුභතො නං මඤ්ඤති, බාලො අවිජ්ජාය පුරක්ඛතො.

202. යදා ච සො මතො සෙති, උද්ධුමාතො විනීලකො;
අපවිද්ධො සුසානස්මිං, අනපෙක්ඛා හොන්ති ඤාතයො.

203. ඛාදන්ති නං සුවානා [සුපාණා (පී.)] ච, සිඞ්ගාලා [සිගාලා (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] වකා කිමී;
කාකා ගිජ්ඣා ච ඛාදන්ති, යෙ චඤ්ඤෙ සන්ති පාණිනො.

204. සුත්වාන බුද්ධවචනං, භික්ඛු පඤ්ඤාණවා ඉධ;
සො ඛො නං පරිජානාති, යථාභූතඤ්හි පස්සති.

205. යථා ඉදං තථා එතං, යථා එතං තථා ඉදං;
අජ්ඣත්තඤ්ච බහිද්ධා ච, කායෙ ඡන්දං විරාජයෙ.

206. ඡන්දරාගවිරත්තො සො, භික්ඛු පඤ්ඤාණවා ඉධ;
අජ්ඣගා අමතං සන්තිං, නිබ්බානං පදමච්චුතං.

207. ද්විපාදකොයං [දිපාදකොයං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] අසුචි, දුග්ගන්ධො පරිහාරති [පරිහීරති (සී. ස්‍යා. කං. පී.)];
නානාකුණපපරිපූරො, විස්සවන්තො තතො තතො.

208. එතාදිසෙන කායෙන, යො මඤ්ඤෙ උණ්ණමෙතවෙ [උන්නමෙතවෙ (?)];
පරං වා අවජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤත්‍ර අදස්සනාති.

විජයසුත්තං එකාදසමං නිට්ඨිතං.

12. මුනිසුත්තං

209. සන්ථවාතො [සන්ධවතො (ක.)] භයං ජාතං, නිකෙතා ජායතෙ රජො;
අනිකෙතමසන්ථවං, එතං වෙ මුනිදස්සනං.

210. යො ජාතමුච්ඡිජ්ජ න රොපයෙය්‍ය, ජායන්තමස්ස නානුප්පවෙච්ඡෙ;
තමාහු එකං මුනිනං චරන්තං, අද්දක්ඛි සො සන්තිපදං මහෙසි.

211. සඞ්ඛාය වත්ථූනි පමාය [පහාය (ක. සී. ක.), සමාය (ක.) ප + මී + ත්වා = පමාය, යථා නිස්සායාතිපදං] බීජං,
සිනෙහමස්ස නානුප්පවෙච්ඡෙ;
ස වෙ මුනී ජාතිඛයන්තදස්සී, තක්කං පහාය න උපෙති සඞ්ඛං.

212. අඤ්ඤාය සබ්බානි නිවෙසනානි, අනිකාමයං අඤ්ඤතරම්පි තෙසං;
ස වෙ මුනී වීතගෙධො අගිද්ධො, නායූහතී පාරගතො හි හොති.

213. සබ්බාභිභුං සබ්බවිදුං සුමෙධං, සබ්බෙසු ධම්මෙසු අනූපලිත්තං;
සබ්බඤ්ජහං තණ්හක්ඛයෙ විමුත්තං, තං වාපි ධීරා මුනි [මුනිං (සී. පී.)] වෙදයන්ති.

214. පඤ්ඤාබලං සීලවතූපපන්නං, සමාහිතං ඣානරතං සතීමං;
සඞ්ගා පමුත්තං අඛිලං අනාසවං, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

215. එකං චරන්තං මුනිමප්පමත්තං, නින්දාපසංසාසු අවෙධමානං;
සීහංව සද්දෙසු අසන්තසන්තං, වාතංව ජාලම්හි අසජ්ජමානං;
පද්මංව [පදුමංව (සී. ස්‍යා. පී.)] තොයෙන අලිප්පමානං [අලිම්පමානං (ස්‍යා. ක.)],
නෙතාරමඤ්ඤෙසමනඤ්ඤනෙය්‍යං;
තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

216. යො ඔගහණෙ ථම්භොරිවාභිජායති, යස්මිං පරෙ වාචාපරියන්තං [වාචං පරියන්තං (ක.)] වදන්ති;
තං වීතරාගං සුසමාහිතින්ද්‍රියං, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

217. යො වෙ ඨිතත්තො තසරංව උජ්ජු, ජිගුච්ඡති කම්මෙහි පාපකෙහි;
වීමංසමානො විසමං සමඤ්ච, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

218. යො සඤ්ඤතත්තො න කරොති පාපං, දහරො මජ්ඣිමො ච මුනි [දහරො ච මජ්ඣො ච මුනී (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] යතත්තො;
අරොසනෙය්‍යො න සො රොසෙති කඤ්චි [න රොසෙති (ස්‍යා.)], තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

219. යදග්ගතො මජ්ඣතො සෙසතො වා, පිණ්ඩං ලභෙථ පරදත්තූපජීවී;
නාලං ථුතුං නොපි නිපච්චවාදී, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

220. මුනිං චරන්තං විරතං මෙථුනස්මා, යො යොබ්බනෙ නොපනිබජ්ඣතෙ ක්වචි;
මදප්පමාදා විරතං විප්පමුත්තං, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

221. අඤ්ඤාය ලොකං පරමත්ථදස්සිං, ඔඝං සමුද්දං අතිතරිය තාදිං;
තං ඡින්නගන්ථං අසිතං අනාසවං, තං වාපි ධීරා මුනි වෙදයන්ති.

222. අසමා උභො දූරවිහාරවුත්තිනො, ගිහී [ගිහි (ක.)] දාරපොසී අමමො ච සුබ්බතො;
පරපාණරොධාය ගිහී අසඤ්ඤතො, නිච්චං මුනී රක්ඛති පාණිනෙ [පාණිනො (සී.)] යතො.

223. සිඛී යථා නීලගීවො [නීලගිවො (ස්‍යා.)] විහඞ්ගමො, හංසස්ස නොපෙති ජවං කුදාචනං;
එවං ගිහී නානුකරොති භික්ඛුනො, මුනිනො විවිත්තස්ස වනම්හි ඣායතොති.

මුනිසුත්තං ද්වාදසමං නිට්ඨිතං.උරගවග්ගො පඨමො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

උරගො ධනියො චෙව, විසාණඤ්ච තථා කසි;
චුන්දො පරාභවො චෙව, වසලො මෙත්තභාවනා.

සාතාගිරො ආළවකො, විජයො ච තථා මුනි;
ද්වාදසෙතානි සුත්තානි, උරගවග්ගොති වුච්චතීති.

2. චූළවග්ගො

1. රතනසුත්තං

224. යානීධ භූතානි සමාගතානි, භුම්මානි [භූමානි (ක.)] වා යානි ව අන්තලික්ඛෙ;
සබ්බෙව භූතා සුමනා භවන්තු, අථොපි සක්කච්ච සුණන්තු භාසිතං.

225. තස්මා හි භූතා නිසාමෙථ සබ්බෙ, මෙත්තං කරොථ මානුසියා පජාය;
දිවා ච රත්තො ච හරන්ති යෙ බලිං, තස්මා හි නෙ රක්ඛථ අප්පමත්තා.

226. යං කිඤ්චි විත්තං ඉධ වා හුරං වා, සග්ගෙසු වා යං රතනං පණීතං;
න නො සමං අත්ථි තථාගතෙන, ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පණීතං;
එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

227. ඛයං විරාගං අමතං පණීතං, යදජ්ඣගා සක්‍යමුනී සමාහිතො;
න තෙන ධම්මෙන සමත්ථි කිඤ්චි, ඉදම්පි ධම්මෙ රතනං පණීතං;
එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

228. යං බුද්ධසෙට්ඨො පරිවණ්ණයී සුචිං, සමාධිමානන්තරිකඤ්ඤමාහු;
සමාධිනා තෙන සමො න විජ්ජති, ඉදම්පි ධම්මෙ රතනං පණීතං;
එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

229. යෙ පුග්ගලා අට්ඨ සතං පසත්ථා, චත්තාරි එතානි යුගානි හොන්ති;
තෙ දක්ඛිණෙය්‍යා සුගතස්ස සාවකා, එතෙසු දින්නානි මහප්ඵලානි;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

230. යෙ සුප්පයුත්තා මනසා දළ්හෙන, නික්කාමිනො ගොතමසාසනම්හි;
තෙ පත්තිපත්තා අමතං විගය්හ, ලද්ධා මුධා නිබ්බුතිං [නිබ්බුති (ක.)] භුඤ්ජමානා;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

231. යථින්දඛීලො පථවිස්සිතො [පදවිස්සිතො (ක. සී.), පඨවිං සිතො (ක. සී. ස්‍යා. කං. පී.)] සියා, චතුබ්භි වාතෙභි අසම්පකම්පියො;
තථූපමං සප්පුරිසං වදාමි, යො අරියසච්චානි අවෙච්ච පස්සති;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

232. යෙ අරියසච්චානි විභාවයන්ති, ගම්භීරපඤ්ඤෙන සුදෙසිතානි;
කිඤ්චාපි තෙ හොන්ති භුසං පමත්තා, න තෙ භවං අට්ඨමමාදියන්ති;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

233. සහාවස්ස දස්සනසම්පදාය [සහාවසද්දස්සනසම්පදාය (ක.)], තයස්සු ධම්මා ජහිතා භවන්ති;
සක්කායදිට්ඨී විචිකිච්ඡිතඤ්ච, සීලබ්බතං වාපි යදත්ථි කිඤ්චි.

234. චතූහපායෙහි ච විප්පමුත්තො, ඡච්චාභිඨානානි [ඡ චාභිඨානානි (සී. ස්‍යා.)] අභබ්බ කාතුං [අභබ්බො කාතුං (සී.)];
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

235. කිඤ්චාපි සො කම්ම [කම්මං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] කරොති පාපකං, කායෙන වාචා උද චෙතසා වා;
අභබ්බ [අභබ්බො (බහූසු)] සො තස්ස පටිච්ඡදාය [පටිච්ඡාදාය (සී.)], අභබ්බතා දිට්ඨපදස්ස වුත්තා;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

236. වනප්පගුම්බෙ යථ [යථා (සී. ස්‍යා.)] ඵුස්සිතග්ගෙ, ගිම්හානමාසෙ පඨමස්මිං [පඨමස්මිං (?)] ගිම්හෙ;
තථූපමං ධම්මවරං අදෙසයි [අදෙසයී (සී.)], නිබ්බානගාමිං පරමං හිතාය;
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

237. වරො වරඤ්ඤූ වරදො වරාහරො, අනුත්තරො ධම්මවරං අදෙසයි;
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

238. ඛීණං පුරාණං නව නත්ථි සම්භවං, විරත්තචිත්තායතිකෙ භවස්මිං;
තෙ ඛීණබීජා අවිරූළ්හිඡන්දා, නිබ්බන්ති ධීරා යථායං [යථයං (ක.)] පදීපො;
ඉදම්පි සඞ්ඝෙ රතනං පණීතං, එතෙන සච්චෙන සුවත්ථි හොතු.

239. යානීධ භූතානි සමාගතානි, භුම්මානි වා යානි ව අන්තලික්ඛෙ;
තථාගතං දෙවමනුස්සපූජිතං, බුද්ධං නමස්සාම සුවත්ථි හොතු.

240. යානීධ භූතානි සමාගතානි, භුම්මානි වා යානි ව අන්තලික්ඛෙ;

තථාගතං දෙවමනුස්සපූජිතං, ධම්මං නමස්සාම සුවත්ථි හොතු.

241. යානීධ භූතානි සමාගතානි, භුම්මානි වා යානි ව අන්තලික්ඛෙ;
තථාගතං දෙවමනුස්සපූජිතං, සඞ්ඝං නමස්සාම සුවත්ථි හොතූති.

රතනසුත්තං පඨමං නිට්ඨිතං.

2. ආමගන්ධසුත්තං

242. ‘‘සාමාකචිඞ්ගූලකචීනකානි ච, පත්තප්ඵලං මූලඵලං ගවිප්ඵලං;
ධම්මෙන ලද්ධං සතමස්නමානා [සතමසමානා (සී. පී.), සතමස්සමානා (සයා. කං.)], න කාමකාමා අලිකං භණන්ති.

243. ‘‘යදස්නමානො සුකතං සුනිට්ඨිතං, පරෙහි දින්නං පයතං පණීතං;
සාලීනමන්නං පරිභුඤ්ජමානො, සො භුඤ්ජසී කස්සප ආමගන්ධං.

244. ‘‘න ආමගන්ධො මම කප්පතීති, ඉච්චෙව ත්වං භාසසි බ්‍රහ්මබන්ධු;
සාලීනමන්නං පරිභුඤ්ජමානො, සකුන්තමංසෙහි සුසඞ්ඛතෙහි;
පුච්ඡාමි තං කස්සප එතමත්ථං, කථං පකාරො තව ආමගන්ධො’’.

245. ‘‘පාණාතිපාතො වධඡෙදබන්ධනං, ථෙය්‍යං මුසාවාදො නිකතිවඤ්චනානි ච;
අජ්ඣෙනකුත්තං [අජ්ඣෙන කුජ්ජං (සී. පී.)] පරදාරසෙවනා, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

246. ‘‘යෙ ඉධ කාමෙසු අසඤ්ඤතා ජනා, රසෙසු ගිද්ධා අසුචිභාවමස්සිතා [අසුචීකමිස්සිතා (සී. සයා. කං. පී.)];
නත්ථිකදිට්ඨී විසමා දුරන්නයා, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

247. ‘‘යෙ ලූඛසා දාරුණා පිට්ඨිමංසිකා [යෙ ලූඛරසා දාරුණා පරපිට්ඨිමංසිකා (ක.)], මිත්තද්දුනො නික්කරුණාතිමානිනො;
අදානසීලා න ච දෙන්ති කස්සචි, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

248. ‘‘කොධො මදො ථම්භො පච්චුපට්ඨාපනා [පච්චුට්ඨාපනා ච (සී. සයා.), පච්චුට්ඨාපනා (පී.)], මායා උසූයා භස්සසමුස්සයො ච;
මානාතිමානො ච අසබ්භි සන්ථවො, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

249. ‘‘යෙ පාපසීලා ඉණඝාතසූචකා, වොහාරකූටා ඉධ පාටිරූපිකා [පාතිරූපිකා (?)];
නරාධමා යෙධ කරොන්ති කිබ්බිසං, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

250. ‘‘යෙ ඉධ පාණෙසු අසඤ්ඤතා ජනා, පරෙසමාදාය විහෙසමුය්‍යුතා;
දුස්සීලලුද්දා ඵරුසා අනාදරා, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

251. ‘‘එතෙසු ගිද්ධා විරුද්ධාතිපාතිනො, නිච්චුය්‍යුතා පෙච්ච තමං වජන්ති යෙ;
පතන්ති සත්තා නිරයං අවංසිරා, එසාමගන්ධො න හි මංසභොජනං.

252. ‘‘න මච්ඡමංසානමනාසකත්තං [න මච්ඡමංසං න අනාසකත්තං (සී. අට්ඨ මූලපාඨො), න මංච්ඡමංසානානාසකත්තං (සයා. ක.)], න නග්ගියං න මුණ්ඩියං ජටාජල්ලං;
ඛරාජිනානි නාග්ගිහුත්තස්සුපසෙවනා, යෙ වාපි ලොකෙ අමරා බහූ තපා;
මන්තාහුතී යඤ්ඤමුතූපසෙවනා, සොධෙන්ති මච්චං අවිතිණ්ණකඞ්ඛං.

253. ‘‘යො තෙසු [සොතෙසු (සී. පී.)] ගුත්තො විදිතින්ද්‍රියො චරෙ, ධම්මෙ ඨිතො අජ්ජවමද්දවෙ රතො;
සඞ්ගාතිගො සබ්බදුක්ඛප්පහීනො, න ලිප්පති [න ලිම්පති (සයා. කං ක.)] දිට්ඨසුතෙසු ධීරො’’.

254. ඉච්චෙතමත්ථං භගවා පුනප්පුනං, අක්ඛාසි නං [තං (සී. පී.)] වෙදයි මන්තපාරගූ;
චිත්‍රාහි ගාථාහි මුනී පකාසයි, නිරාමගන්ධො අසිතො දුරන්නයො.

255. සුත්වාන බුද්ධස්ස සුභාසිතං පදං, නිරාමගන්ධං සබ්බදුක්ඛප්පනූදනං;
නීචමනො වන්දි තථාගතස්ස, තත්ථෙව පබ්බජ්ජමරොචයිත්ථාති.

ආමගන්ධසුත්තං දුතියං නිට්ඨිතං.

3. හිරිසුත්තං

256. හිරිං තරන්තං විජිගුච්ඡමානං, තවාහමස්මි [සඛාහමස්මි (සී. සයා. කං. පී.)] ඉති භාසමානං;
සය්හානි කම්මානි අනාදියන්තං, නෙසො මමන්ති ඉති නං විජඤ්ඤා.

257. අනන්වයං [අත්ථන්වයං (ක.)] පියං වාචං, යො මිත්තෙසු පකුබ්බති;
අකරොන්තං භාසමානං, පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

258. න සො මිත්තො යො සදා අප්පමත්තො, භෙදාසඞ්කී රන්ධමෙවානුපස්සී;
යස්මිඤ්ච සෙති උරසීව පුත්තො, ස වෙ මිත්තො යො පරෙහි අභෙජ්ජො.

259. පාමුජ්ජකරණං ඨානං, පසංසාවහනං සුඛං;
ඵලානිසංසො භාවෙති, වහන්තො පොරිසං ධුරං.

260. පවිවෙකරසං පිත්වා, රසං උපසමස්ස ච;
නිද්දරො හොති නිප්පාපො, ධම්මපීතිරසං පිවන්ති.

හිරිසුත්තං තතියං නිට්ඨිතං.

4. මඞ්ගලසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො අඤ්ඤතරා දෙවතා අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණා කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඨිතා ඛො සා දෙවතා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

261. ‘‘බහූ දෙවා මනුස්සා ච, මඞ්ගලානි අචින්තයුං;
ආකඞ්ඛමානා සොත්ථානං, බ්‍රූහි මඞ්ගලමුත්තමං’’.

262. ‘‘අසෙවනා ච බාලානං, පණ්ඩිතානඤ්ච සෙවනා;
පූජා ච පූජනෙය්‍යානං [පූජනීයානං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)], එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

263. ‘‘පතිරූපදෙසවාසො ච, පුබ්බෙ ච කතපුඤ්ඤතා;
අත්තසම්මාපණිධි [අත්තසම්මාපණීධී (කත්ථචි)] ච, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

264. ‘‘බාහුසච්චඤ්ච සිප්පඤ්ච, විනයො ච සුසික්ඛිතො;
සුභාසිතා ච යා වාචා, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

265. ‘‘මාතාපිතු උපට්ඨානං, පුත්තදාරස්ස සඞ්ගහො;
අනාකුලා ච කම්මන්තා, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

266. ‘‘දානඤ්ච ධම්මචරියා ච, ඤාතකානඤ්ච සඞ්ගහො;
අනවජ්ජානි කම්මානි, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

267. ‘‘ආරතී විරතී පාපා, මජ්ජපානා ච සංයමො;
අප්පමාදො ච ධම්මෙසු, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

268. ‘‘ගාරවො ච නිවාතො ච, සන්තුට්ඨී ච කතඤ්ඤුතා;
කාලෙන ධම්මස්සවනං [ධම්මසවණං (කත්ථචි), ධම්මසවනං (සී. ක.)], එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

269. ‘‘ඛන්තී ච සොවචස්සතා, සමණානඤ්ච දස්සනං;
කාලෙන ධම්මසාකච්ඡා, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

270. ‘‘තපො ච බ්‍රහ්මචරියඤ්ච, අරියසච්චාන දස්සනං;
නිබ්බානසච්ඡිකිරියා ච, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

271. ‘‘ඵුට්ඨස්ස ලොකධම්මෙහි, චිත්තං යස්ස න කම්පති;
අසොකං විරජං ඛෙමං, එතං මඞ්ගලමුත්තමං.

272. ‘‘එතාදිසානි කත්වාන, සබ්බත්ථමපරාජිතා;
සබ්බත්ථ සොත්ථිං ගච්ඡන්ති, තං තෙසං මඞ්ගලමුත්තම’’න්ති.

මඞ්ගලසුත්තං චතුත්ථං නිට්ඨිතං.

5. සූචිලොමසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා ගයායං විහරති ටඞ්කිතමඤ්චෙ සූචිලොමස්ස යක්ඛස්ස භවනෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ඛරො ච යක්ඛො සූචිලොමො ච යක්ඛො භගවතො අවිදූරෙ අතික්කමන්ති. අථ ඛො ඛරො යක්ඛො සූචිලොමං යක්ඛං එතදවොච – ‘‘එසො සමණො’’ති. ‘‘නෙසො සමණො, සමණකො එසො. යාවාහං ජානාමි [යාව ජානාමි (සී. පී.)] යදි වා සො සමණො [යදි වා සමණො (ස්‍යා.)], යදි වා සො සමණකො’’ති [යදි වා සමණකොති (සී. ස්‍යා. පී.)].

අථ ඛො සූචිලොමො යක්ඛො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතො කායං උපනාමෙසි. අථ ඛො භගවා කායං අපනාමෙසි. අථ ඛො සූචිලොමො යක්ඛො භගවන්තං එතදවොච – ''භායසි මං, සමණා''ති? ''න ඛ්වාහං තං, ආවුසො, භායාමි; අපි ච තෙ සප්ඵස්සො පාපකො''ති.

''පඤ්හං තං, සමණ, පුච්ඡිස්සාමි. සචෙ මෙ න බ්‍යාකරිස්සසි, චිත්තං වා තෙ ඛිපිස්සාමි, හදයං වා තෙ ඵාලෙස්සාමි, පාදෙසු වා ගහෙත්වා පාරගඞ්ගාය ඛිපිස්සාමී''ති.

''න ඛ්වාහං තං, ආවුසො, පස්සාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය යො මෙ චිත්තං වා ඛිපෙය්‍ය හදයං වා ඵාලෙය්‍ය පාදෙසු වා ගහෙත්වා පාරගඞ්ගාය ඛිපෙය්‍ය. අපි ච ත්වං, ආවුසො, පුච්ඡ යදාකඞ්ඛසී''ති. අථ ඛො සූචිලොමො යක්ඛො භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

273. ''රාගො ච දොසො ච කුතොනිදානා, අරතී රතී ලොමහංසො කුතොජා;
කුතො සමුට්ඨාය මනොවිතක්කා, කුමාරකා ධඞ්කමිවොස්සජන්ති''.

274. ''රාගො ච දොසො ච ඉතොනිදානා, අරතී රතී ලොමහංසො ඉතොජා;
ඉතො සමුට්ඨාය මනොවිතක්කා, කුමාරකා ධඞ්කමිවොස්සජන්ති.

274. ''ස්නෙහජා අත්තසම්භූතා, නිග්‍රොධස්සෙව ඛන්ධජා;
පුථූ විසත්තා කාමෙසු, මාලුවාව විතතාවනෙ.

275. ''යෙ නං පජානන්ති යතොනිදානං, තෙ නං විනොදෙන්ති සුණොහි යක්ඛ;
තෙ දුත්තරං ඔඝමිමං තරන්ති, අතිණ්ණපුබ්බං අපුනබ්භවාය''ති.

සූචිලොමසුත්තං පඤ්චමං නිට්ඨිතං.

6. ධම්මචරියසුත්තං

276. ධම්මචරියං බ්‍රහ්මචරියං, එතදාහු වසුත්තමං;
පබ්බජිතොපි චෙ හොති, අගාරා අනගාරියං.

277. සො චෙ මුඛරජාතිකො, විහෙසාභිරතො මගො;
ජීවිතං තස්ස පාපියො, රජං වඩ්ඪෙති අත්තනො.

278. කලහාභිරතො භික්ඛු, මොහධම්මෙන ආවුතො;
අක්ඛාතම්පි න ජානාති, ධම්මං බුද්ධෙන දෙසිතං.

279. විහෙසං භාවිතත්තානං, අවිජ්ජාය පුරක්ඛතො;
සංකිලෙසං න ජානාති, මග්ගං නිරයගාමිනං.

280. විනිපාතං සමාපන්නො, ගබ්භා ගබ්භං තමා තමං;
ස වෙ තාදිසකො භික්ඛු, පෙච්ච දුක්ඛං නිගච්ඡති.

281. ගූථකූපො යථා අස්ස, සම්පුණ්ණො ගණවස්සිකො;
යො ච එවරූපො අස්ස, දුබ්බිසොධො හි සාඞ්ගණො.

282. යං එවරූපං ජානාථ, භික්ඛවො ගෙහනිස්සිතං;
පාපිච්ඡං පාපසඞ්කප්පං, පාපආචාරගොචරං.

283. සබ්බෙ සමග්ගා හුත්වාන, අභිනිබ්බජ්ජියාථ [අභිනිබ්බජ්ජයාථ (සී. පී. අ. නි. 8.10)] නං;
කාරණ්ඩවං [කාරණ්ඩං ච (ස්‍යා. ක.) අ. නි. 8.10] නිද්ධමථ, කසම්බුං අපකස්සථ [අවකස්සථ (සී. ස්‍යා. ක.)].

284. තතො පලාපෙ [පලාසෙ (ක.)] වාහෙථ, අස්සමණෙ සමණමානිනෙ;
නිද්ධමිත්වාන පාපිච්ඡෙ, පාපආචාරගොචරෙ.

285. සුද්ධා සුද්ධෙහි සංවාසං, කප්පයව්හො පතිස්සතා;
තතො සමග්ගා නිපකා, දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සථාති.

ධම්මචරියසුත්තං [කපිලසුත්තං (අට්ඨ.)] ඡට්ඨං නිට්ඨිතං.

7. බ්‍රාහ්මණධම්මිකසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො සම්බහුලා කොසලකා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ජිණ්ණා වුඩ්ඪා මහල්ලකා අද්ධගතා වයොඅනුප්පත්තා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණමහාසාලා භගවන්තං එතදවොචුං – ''සන්දිස්සන්ති නු ඛො, භො ගොතම,

එතරහි බ්‍රාහ්මණා පොරාණානං බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණධම්මෙ''ති? ''න ඛො, බ්‍රාහ්මණා, සන්දිස්සන්ති එතරහි බ්‍රාහ්මණා පොරාණානං බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණධම්මෙ''ති. ''සාධු නො භවං ගොතමො පොරාණානං බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණධම්මං භාසතු, සචෙ භොතො ගොතමස්ස අගරූ''ති. ''තෙන හි, බ්‍රාහ්මණා, සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමී''ති. ''එවං, භො''ති ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණමහාසාලා භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච –

286. ''ඉසයො පුබ්බකා ආසුං, සඤ්ඤතත්තා තපස්සිනො;
පඤ්ච කාමගුණෙ හිත්වා, අත්තදත්ථමචාරිසුං.

287. ''න පසූ බ්‍රාහ්මණානාසුං, න හිරඤ්ඤං න ධානියං;
සජ්ඣායධනධඤ්ඤාසුං, බ්‍රහ්මං නිධිමපාලයුං.

288. ''යං නෙසං පකතං ආසි, ද්වාරභත්තං උපට්ඨිතං;
සද්ධාපකතමෙසානං, දාතවෙ තදමඤ්ඤිසුං.

289. ''නානාරත්තෙහි වත්ථෙහි, සයනෙභාවසථෙහි ච;
ඵීතා ජනපදා රට්ඨා, තෙ නමස්සිංසු බ්‍රාහ්මණෙ.

290. ''අවජ්ඣා බ්‍රාහ්මණා ආසුං, අජෙය්‍යා ධම්මරක්ඛිතා;
න නෙ කොචි නිවාරෙසි, කුලද්වාරෙසු සබ්බසො.

291. ''අට්ඨචත්තාලීසං වස්සානි, (කොමාර) බ්‍රහ්මචරියං චරිංසු තෙ;
විජ්ජාචරණපරියෙට්ඨිං, අචරුං බ්‍රාහ්මණා පුරෙ.

292. ''න බ්‍රාහ්මණා අඤ්ඤමගමුං, නපි භරියං කිණිංසු තෙ;
සම්පියෙනෙව සංවාසං, සඞ්ගන්ත්වා සමරොචයුං.

293. ''අඤ්ඤත්‍ර තම්හා සමයා, උතුවෙරමණිං පති;
අන්තරා මෙථුනං ධම්මං, නාස්සු ගච්ඡන්ති බ්‍රාහ්මණා.

294. ''බ්‍රහ්මචරියඤ්ච සීලඤ්ච, අජ්ජවං මද්දවං තපං;
සොරච්චං අවිහිංසඤ්ච, ඛන්තිඤ්චාපි අවණ්ණයුං.

295. ''යො නෙසං පරමො ආසි, බ්‍රහ්මා දළ්හපරක්කමො;
ස චාපි මෙථුනං ධම්මං, සුපිනන්තෙපි නාගමා.

296. ''තස්ස වත්තමනුසික්ඛන්තා, ඉධෙකෙ විඤ්ඤුජාතිකා;
බ්‍රහ්මචරියඤ්ච සීලඤ්ච, ඛන්තිඤ්චාපි අවණ්ණයුං.

297. ''තණ්ඩුලං සයනං වත්ථං, සප්පිතෙලඤ්ච යාචිය;
ධම්මෙන සමොධානෙත්වා, තතො යඤ්ඤමකප්පයුං.

298. ''උපට්ඨිතස්මිං යඤ්ඤස්මිං, නාස්සු ගාවො හනිංසු තෙ;
යථා මාතා පිතා භාතා, අඤ්ඤෙ වාපි ච ඤාතකා;
ගාවො නො පරමා මිත්තා, යාසු ජායන්ති ඔසධා.

299. ''අන්නදා බලදා චෙතා, වණ්ණදා සුඛදා තථා [සුඛදා ච තා (ක.)];
එතමත්ථවසං ඤත්වා, නාස්සු ගාවො හනිංසු තෙ.

300. ''සුඛුමාලා මහාකායා, වණ්ණවන්තො යසස්සිනො;
බ්‍රාහ්මණා සෙහි ධම්මෙහි, කිච්චාකිච්චෙසු උස්සුකා;
යාව ලොකෙ අවත්තිංසු, සුඛමෙධිත්ථයං පජා.

301. ''තෙසං ආසි විපල්ලාසො, දිස්වාන අණුතො අණුං;
රාජිනො ච වියාකාරං, නාරියො සමලඞ්කතා.

302. ''රථෙ චාජඤ්ඤසංයුත්තෙ, සුකතෙ චිත්තසිබ්බනෙ;
නිවෙසනෙ නිවෙසෙ ච, විභත්තෙ භාගසො මිතෙ.

303. ''ගොමණ්ඩලපරිබ්‍යූළ්හං, නාරීවරගණායුතං;
උළාරං මානුසං භොගං, අභිජ්ඣායිංසු බ්‍රාහ්මණා.

304. ''තෙ තත්ථ මන්තෙ ගන්ථෙත්වා, ඔක්කාකං තදුපාගමුං;
පහූතධනධඤ්ඤොසි , යජස්සු බහු තෙ විත්තං;
යජස්සු බහු තෙ ධනං.

305. ''තතො ච රාජා සඤ්ඤත්තො, බ්‍රාහ්මණෙහි රථෙසභො;
අස්සමෙධං පුරිසමෙධං, සම්මාපාසං වාජපෙය්‍යං නිරග්ගළං;
එතෙ යාගෙ යජිත්වාන, බ්‍රාහ්මණානමදා ධනං.

306. ‘‘ගාවො සයනඤ්ච වත්ථඤ්ච, නාරියො සමලඞ්කතා;
රථෙ චාජඤ්ඤසංයුත්තෙ, සුකතෙ චිත්තසිබ්බනෙ.

307. ‘‘නිවෙසනානි රම්මානි, සුවිභත්තානි භාගසො;
නානාධඤ්ඤස්ස පූරෙත්වා, බ්‍රාහ්මණානමදා ධනං.

308. ‘‘තෙ ච තත්ථ ධනං ලද්ධා, සන්නිධිං සමරොචයුං;
තෙසං ඉච්ඡාවතිණ්ණානං, භියො තණ්හා පවඩ්ඪථ;
තෙ තත්ථ මන්තෙ ගන්ථෙත්වා, ඔක්කාකං පුනමුපාගමුං.

309. ‘‘යථා ආපො ච පථවී ච, හිරඤ්ඤං ධනධානියං;
එවං ගාවො මනුස්සානං, පරික්ඛාරො සො හි පාණිනං;
යජස්සු බහු තෙ විත්තං, යජස්සු බහු තෙ ධනං.

310. ‘‘තතො ච රාජා සඤ්ඤත්තො, බ්‍රාහ්මණෙහි රථෙසභො;
නෙකා සතසහස්සියො, ගාවො යඤ්ඤෙ අඝාතයි.

311. ‘‘න පාදා න විසාණෙන, නාස්සු හිංසන්ති කෙනචි;
ගාවො එළකසමානා, සොරතා කුම්භදූහනා;
තා විසාණෙ ගහෙත්වාන, රාජා සත්ථෙන ඝාතයි.

312. ‘‘තතො දෙවා පිතරො ච [තතො ච දෙවා පිතරො (සී. ස්‍යා.)], ඉන්දො අසුරරක්ඛසා;
අධම්මො ඉති පක්කන්දුං, යං සත්ථං නිපතී ගවෙ.

313. ‘‘තයො රොගා පුරෙ ආසුං, ඉච්ඡා අනසනං ජරා;
පසූනඤ්ච සමාරම්භා, අට්ඨානවුතිමාගමුං.

314. ‘‘එසො අධම්මො දණ්ඩානං, ඔක්කන්තො පුරාණො අහු;
අදූසිකායො හඤ්ඤන්ති, ධම්මා ධංසන්ති [ධංසෙන්ති (සී. පී.)] යාජකා.

315. ‘‘එවමෙසො අණුධම්මො, පොරාණො විඤ්ඤුගරහිතො;
යත්ථ එදිසකං පස්සති, යාජකං ගරහතී [ගරහී (ක.)] ජනො.

316. ‘‘එවං ධම්මෙ වියාපන්නෙ, විභින්නා සුද්දවෙස්සිකා;
පුථූ විභින්නා ඛත්තියා, පතිං භරියාවමඤ්ඤථ.

317. ‘‘ඛත්තියා බ්‍රහ්මබන්ධූ ච, යෙ චඤ්ඤෙ ගොත්තරක්ඛිතා;
ජාතිවාදං නිරංකත්වා [නිරාකත්වා (?) යථා අනිරාකතජ්ඣායීති], කාමානං වසමන්වගු’’න්ති.

එවං වුත්තෙ, තෙ බ්‍රාහ්මණමහාසාලා භගවන්තං එතදවොචුං – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම…පෙ. … උපාසකෙ නො භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතෙ සරණං ගතෙ’’ති.

බ්‍රාහ්මණධම්මිකසුත්තං සත්තමං නිට්ඨිතං.

8. නාවාසුත්තං

318. යස්මා හි ධම්මං පුරිසො විජඤ්ඤා, ඉන්දංව නං දෙවතා පූජයෙය්‍ය;
සො පූජිතො තස්මි පසන්නචිත්තො, බහුස්සුතො පාතුකරොති ධම්මං.

319. තදට්ඨිකත්වාන නිසම්ම ධීරො, ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජමානො;
විඤ්ඤූ විභාවී නිපුණො ච හොති, යො තාදිසං භජති අප්පමත්තො.

320. ඛුද්දඤ්ච බාලං උපසෙවමානො, අනාගතත්ථඤ්ච උසූයකඤ්ච;
ඉධෙව ධම්මං අවිභාවයිත්වා, අවිතිණ්ණකඞ්ඛො මරණං උපෙති.

321. යථා නරො ආපගමොතරිත්වා, මහොදකං සලිලං සීඝසොතං;
සො වුය්හමානො අනුසොතගාමී, කිං සො පරෙ සක්ඛති තාරයෙතුං.

322. තථෙව ධම්මං අවිභාවයිත්වා, බහුස්සුතානං අනිසාමයත්ථං;
සයං අජානං අවිතිණ්ණකඞ්ඛො, කිං සො පරෙ සක්ඛති නිජ්ඣපෙතුං.

323. යථාපි නාවං දළ්හමාරුහිත්වා, ඵියෙන [පියෙන (සී. ස්‍යා.)] රිත්තෙන සමඞ්ගිභූතො;
සො තාරයෙ තත්ථ බහූපි අඤ්ඤෙ, තත්‍රූපයඤ්ඤූ කුසලො මුතීමා [මතීමා (ස්‍යා. ක.)].

324. එවම්පි යො වෙදගු භාවිතත්තො, බහුස්සුතො හොති අවෙධධම්මො;
සො ඛො පරෙ නිජ්ඣපයෙ පජානං, සොතාවධානූපනිසූපපන්නෙ.

325. තස්මා හවෙ සප්පුරිසං භජෙථ, මෙධාවිනඤ්චෙව බහුස්සුතඤ්ච;
අඤ්ඤාය අත්ථං පටිපජ්ජමානො, විඤ්ඤාතධම්මො ස සුඛං [සො සුඛං (සී.)] ලභෙථාති.

නාවාසුත්තං අට්ඨමං නිට්ඨිතං.

9. කිංසීලසුත්තං

326. ‘‘කිංසීලො කිංසමාචාරො, කානි කම්මානි බ්‍රූහයං;
නරො සම්මා නිවිට්ඨස්ස, උත්තමත්ථඤ්ච පාපුණෙ’’.

327. ‘‘වුඩ්ඪාපචායී අනුසූයකො සියා, කාලඤ්ඤූ [කාලඤ්ඤූ (සී. ස්‍යා.)] චස්ස ගරූනං [ගරුනං (සී.)] දස්සනාය;
ධම්මිං කථං එරයිතං ඛණඤ්ඤූ, සුණෙය්‍ය සක්කච්ච සුභාසිතානි.

328. ‘‘කාලෙන ගච්ඡෙ ගරූනං සකාසං, ථම්භං නිරංකත්වා [නිරාකත්වා (?) නි + ආ + කර + ත්වා] නිවාතවුත්ති;
අත්ථං ධම්මං සංයමං බ්‍රහ්මචරියං, අනුස්සරෙ චෙව සමාචරෙ ච.

329. ‘‘ධම්මාරාමො ධම්මරතො, ධම්මෙ ඨිතො ධම්මවිනිච්ඡයඤ්ඤූ;
නෙවාචරෙ ධම්මසන්දොසවාදං, තච්ඡෙහි නීයෙථ සුභාසිතෙහි.

330. ‘‘හස්සං ජප්පං පරිදෙවං පදොසං, මායාකතං කුහනං ගිද්ධි මානං;
සාරම්භං කක්කසං කසාවඤ්ච මුච්ඡං [සාරම්භ කක්කස්ස කසාව මුච්ඡං (ස්‍යා. පී.)], හිත්වා චරෙ වීතමදො ඨිතත්තො.

331. ‘‘විඤ්ඤාතසාරානි සුභාසිතානි, සුතඤ්ච විඤ්ඤාතසමාධිසාරං;
න තස්ස පඤ්ඤා ච සුතඤ්ච වඩ්ඪති, යො සාහසො හොති නරො පමත්තො.

332. ‘‘ධම්මෙ ච යෙ අරියපවෙදිතෙ රතා,
අනුත්තරා තෙ වචසා මනසා කම්මුනා ච;
තෙ සන්තිසොරච්චසමාධිසණ්ඨිතා,
සුතස්ස පඤ්ඤාය ච සාරමජ්ඣගූ’’ති.

කිංසීලසුත්තං නවමං නිට්ඨිතං.

10. උට්ඨානසුත්තං

333. උට්ඨහථ නිසීදථ, කො අත්ථො සුපිතෙන වො;
ආතුරානඤ්හි කා නිද්දා, සල්ලවිද්ධාන රුප්පතං.

334. උට්ඨහථ නිසීදථ, දළ්හං සික්ඛථ සන්තියා;
මා වො පමත්තෙ විඤ්ඤාය, මච්චුරාජා අමොහයිත්ථ වසානුගෙ.

335. යාය දෙවා මනුස්සා ච, සිතා තිට්ඨන්ති අත්ථිකා;
තරථෙතං විසත්තිකං, ඛණො වො [ඛණො වෙ (පී. ක.)] මා උපච්චගා;
ඛණාතීතා හි සොචන්ති, නිරයම්හි සමප්පිතා.

336. පමාදො රජො පමාදො, පමාදානුපතිතො රජො;
අප්පමාදෙන විජ්ජාය, අබ්බහෙ [අබ්බූළ්හෙ (ස්‍යා. පී.), අබ්බුහෙ (ක. අට්ඨ.)] සල්ලමත්තනොති.

උට්ඨානසුත්තං දසමං නිට්ඨිතං.

11. රාහුලසුත්තං

337. ‘‘කච්චි අභිණ්හසංවාසා, නාවජානාසි පණ්ඩිතං;
උක්කාධාරො [ඔක්කාධාරො (ස්‍යා. ක.)] මනුස්සානං, කච්චි අපචිතො තයා’’ [තව (සී. අට්ඨ.)].

338. ‘‘නාහං අභිණ්හසංවාසා, අවජානාමි පණ්ඩිතං;
උක්කාධාරො මනුස්සානං, නිච්චං අපචිතො මයා’’.

339. ‘‘පඤ්ච කාමගුණෙ හිත්වා, පියරූපෙ මනොරමෙ;
සද්ධාය ඝරා නික්ඛම්ම, දුක්ඛස්සන්තකරො භව.

340. ‘‘මිත්තෙ භජස්සු කල්‍යාණෙ, පන්තඤ්ච සයනාසනං;
විවිත්තං අප්පනිග්ඝොසං, මත්තඤ්ඤූ හොහි භොජනෙ.

341. ‘‘චීවරෙ පිණ්ඩපාතෙ ච, පච්චයෙ සයනාසනෙ;
එතෙසු තණ්හං මාකාසි, මා ලොකං පුනරාගමි.

342. ‘‘සංවුතො පාතිමොක්ඛස්මිං, ඉන්ද්‍රියෙසු ච පඤ්චසු;
සති කායගතාත්‍යත්ථු, නිබ්බිදාබහුලො භව.

343. ‘‘නිමිත්තං පරිවජ්ජෙහි, සුභං රාගූපසඤ්හිතං;
අසුභාය චිත්තං භාවෙහි, එකග්ගං සුසමාහිතං.

344. ‘‘අනිමිත්තඤ්ච භාවෙහි, මානානුසයමුජ්ජහ;
තතො මානාභිසමයා, උපසන්තො චරිස්සතී’’ති.

ඉත්ථං සුදං භගවා ආයස්මන්තං රාහුලං ඉමාහි ගාථාහි අභිණ්හං ඔවදතීති.

රාහුලසුත්තං එකාදසමං නිට්ඨිතං.

12. නිග්‍රොධකප්පසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා ආළවියං විහරති අග්ගාළවෙ චෙතියෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මතො වඞ්ගීසස්ස උපජ්ඣායො නිග්‍රොධකප්පො නාම ථෙරො අග්ගාළවෙ චෙතියෙ අචිරපරිනිබ්බුතො හොති. අථ ඛො ආයස්මතො වඞ්ගීසස්ස රහොගතස්ස පටිසල්ලීනස්ස එවං චෙතසො පරිවිතක්කො උදපාදි – ‘‘පරිනිබ්බුතො නු ඛො මෙ උපජ්ඣායො උදාහු නො පරිනිබ්බුතො’’ති? අථ ඛො ආයස්මා වඞ්ගීසො සායන්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා වඞ්ගීසො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘ඉධ මය්හං, භන්තෙ, රහොගතස්ස පටිසල්ලීනස්ස එවං චෙතසො පරිවිතක්කො උදපාදි – ‘පරිනිබ්බුතො නු ඛො මෙ උපජ්ඣායො, උදාහු නො පරිනිබ්බුතො’’’ති. අථ ඛො ආයස්මා වඞ්ගීසො උට්ඨායාසනා එකංසං චීවරං කත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

345. ‘‘පුච්ඡාම [පුච්ඡාමි (ක.)] සත්ථාරමනොමපඤ්ඤං, දිට්ඨෙව ධම්මෙ යො විචිකිච්ඡානං ඡෙත්තා;
අග්ගාළවෙ කාලමකාසි භික්ඛු, ඤාතො යසස්සී අභිනිබ්බුතත්තො.

346. ‘‘නිග්‍රොධකප්පො ඉති තස්ස නාමං, තයා කතං භගවා බ්‍රාහ්මණස්ස;
සො තං නමස්සං අචරි මුත්‍යාපෙක්ඛො, ආරද්ධවීරියො දළ්හධම්මදස්සී.

347. ‘‘තං සාවකං සක්‍ය [සක්ක (සී. ස්‍යා. පී.)] මයම්පි සබ්බෙ, අඤ්ඤාතුමිච්ඡාම සමන්තචක්ඛු;
සමවට්ඨිතා නො සවනාය සොතා, තුවං නො සත්ථා ත්වමනුත්තරොසි.

348. ‘‘ඡින්දෙව නො විචිකිච්ඡං බ්‍රූහි මෙතං, පරිනිබ්බුතං වෙදය භූරිපඤ්ඤ;
මජ්ඣෙව [මජ්ඣෙ ච (ස්‍යා. ක.)] නො භාස සමන්තචක්ඛු, සක්කොව දෙවාන සහස්සනෙත්තො.

349. ‘‘යෙ කෙචි ගන්ථා ඉධ මොහමග්ගා, අඤ්ඤාණපක්ඛා විචිකිච්ඡඨානා;
තථාගතං පත්වා න තෙ භවන්ති, චක්ඛුඤ්හි එතං පරමං නරානං.

350. ‘‘නො චෙ හි ජාතු පුරිසො කිලෙසෙ, වාතො යථා අබ්භඝනං විහානෙ;
තමොවස්ස නිවුතො සබ්බලොකො, න ජොතිමන්තොපි නරා තපෙය්‍යුං.

351. ‘‘ධීරා ච පජ්ජොතකරා භවන්ති, තං තං අහං වීර [ධීර (සී. ස්‍යා.)] තථෙව මඤ්ඤෙ;
විපස්සිනං ජානමුපාගමුම්හා [ජානමුපගමම්හා (සී. ස්‍යා.)], පරිසාසු නො ආවිකරොහි කප්පං.

352. ‘‘ඛිප්පං ගිරං එරය වග්ගු වග්ගුං, හංසොව පග්ගය්හ සණිකං [සණිං (ස්‍යා. පී.)] නිකූජ;
බින්දුස්සරෙන සුවිකප්පිතෙන, සබ්බෙව තෙ උජ්ජුගතා සුණොම.

353. ‘‘පහීනජාතිමරණං අසෙසං, නිග්ගය්හ ධොනං [ධොතං (සී.)] වදෙස්සාමි ධම්මං;
න කාමකාරො හි පුථුජ්ජනානං, සඞ්ඛෙය්‍යකාරො ච [සඞ්ඛයාකාරොව (ක.)] තථාගතානං.

354. ‘‘සම්පන්නවෙය්‍යාකරණං තවෙදං, සමුජ්ජුපඤ්ඤස්ස [සමුජ්ජපඤ්ඤස්ස (ස්‍යා. ක.)] සමුග්ගහීතං;
අයමඤ්ජලී පච්ඡිමො සුප්පණාමිතො, මා මොහයී ජානමනොමපඤ්ඤ.

355. ‘‘පරොවරං [වරාවරං (කත්ථචි)] අරියධම්මං විදිත්වා, මා මොහයී ජානමනොමවීර;
වාරිං යථා ඝම්මනි ඝම්මතත්තො, වාචාභිකඞ්ඛාමි සුතං පවස්ස [සුතස්ස වස්ස (ස්‍යා.)].

356. ‘‘යදත්ථිකං [යදත්ථියං (පී.), යදත්ථිතං (ක.)] බ්‍රහ්මචරියං අචරී, කප්පායනො කච්චිස්ස තං අමොඝං;
නිබ්බායි සො ආදු සඋපාදිසෙසො, යථා විමුත්තො අහු තං සුණොම’’.

357. ‘‘අච්ඡෙච්ඡි [අඡෙජ්ජි (ක.)] තණ්හං ඉධ නාමරූපෙ, (ඉති භගවා)
කණ්හස්ස [තණ්හාය (ක.)] සොතං දීඝරත්තානුසයිතං;
අතාරි ජාතිං මරණං අසෙසං,’’
ඉච්චබ්‍රවී භගවා පඤ්චසෙට්ඨො.

358. ‘‘එස සුත්වා පසීදාමි, වචො තෙ ඉසිසත්තම;
අමොඝං කිර මෙ පුට්ඨං, න මං වඤ්චෙසි බ්‍රාහ්මණො.

359. ‘‘යථාවාදී තථාකාරී, අහු බුද්ධස්ස සාවකො;
අච්ඡිදා මච්චුනො ජාලං, තතං මායාවිනො දළ්හං.

360. ‘‘අද්දසා භගවා ආදිං, උපාදානස්ස කප්පියො;
අච්චගා වත කප්පායනො, මච්චුධෙය්‍යං සුදුත්තර’’න්ති.

නිග්‍රොධකප්පසුත්තං ද්වාදසමං නිට්ඨිතං.

13. සම්මාපරිබ්බාජනීයසුත්තං

361. ‘‘පුච්ඡාමි මුනිං පහූතපඤ්ඤං,
තිණ්ණං පාරඞ්ගතං පරිනිබ්බුතං ඨිතත්තං;
නික්ඛම්ම ඝරා පනුජ්ජ කාමෙ, කථං භික්ඛු
සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය’’.

362. ‘‘යස්ස මඞ්ගලා සමූහතා, (ඉති භගවා)
උප්පාතා සුපිනා ච ලක්ඛණා ච;
සො මඞ්ගලදොසවිප්පහීනො,
සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

363. ‘‘රාගං විනයෙථ මානුසෙසු, දිබ්බෙසු කාමෙසු චාපි භික්ඛු;
අතික්කම්ම භවං සමෙච්ච ධම්මං, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

364. ‘‘විපිට්ඨිකත්වාන පෙසුණානි, කොධං කදරියං ජහෙය්‍ය භික්ඛු;
අනුරොධවිරොධවිප්පහීනො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

365. ‘‘හිත්වාන පියඤ්ච අප්පියඤ්ච, අනුපාදාය අනිස්සිතො කුහිඤ්චි;
සංයොජනියෙහි විප්පමුත්තො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

366. ‘‘න සො උපධීසු සාරමෙති, ආදානෙසු විනෙය්‍ය ඡන්දරාගං;
සො අනිස්සිතො අනඤ්ඤනෙය්‍යො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

367. ‘‘වචසා මනසා ච කම්මුනා ච, අවිරුද්ධො සම්මා විදිත්වා ධම්මං;
නිබ්බානපදාභිපත්ථයානො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

368. ‘‘යො වන්දති මන්ති නුණ්ණමෙය්‍ය [නුන්නමෙය්‍ය (?)], අක්කුට්ඨොපි න සන්ධියෙථ භික්ඛු;
ලද්ධා පරභොජනං න මජ්ජෙ, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

369. ‘‘ලොභඤ්ච භවඤ්ච විප්පහාය, විරතො ඡෙදනබන්ධනා ච [ඡෙදනබන්ධනතො (සී. ස්‍යා.)] භික්ඛු;
සො තිණ්ණකථංකථො විසල්ලො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

370. ‘‘සාරුප්පං අත්තනො විදිත්වා, නො ච භික්ඛු හිංසෙය්‍ය කඤ්චි ලොකෙ;
යථා තථියං විදිත්වා ධම්මං, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

371. ‘‘යස්සානුසයා න සන්ති කෙචි, මූලා ච [මූලා (සී. ස්‍යා.)] අකුසලා සමූහතාසෙ;
සො නිරාසො [නිරාසයො (සී.), නිරාසසො (ස්‍යා.)] අනාසිසානො [අනාසයානො (සී. පී.), අනාසසානො (ස්‍යා.)], සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

372. ‘‘ආසවඛීණො පහීනමානො, සබ්බං රාගපථං උපාතිවත්තො;
දන්තො පරිනිබ්බුතො ඨිතත්තො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

373. ‘‘සද්ධො සුතවා නියාමදස්සී, වග්ගගතෙසු න වග්ගසාරි ධීරො;
ලොභං දොසං විනෙය්‍ය පටිඝං, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

374. ‘‘සංසුද්ධජිනො විවට්ටච්ඡදො, ධම්මෙසු වසී පාරගූ අනෙජො;
සඞ්ඛාරනිරොධඤාණකුසලො , සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

375. ‘‘අතීතෙසු අනාගතෙසු චාපි, කප්පාතීතො අතිච්චසුද්ධිපඤ්ඤො;
සබ්බායතනෙහි විප්පමුත්තො, සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය.

376. ‘‘අඤ්ඤාය පදං සමෙච්ච ධම්මං, විවටං දිස්වාන පහානමාසවානං;
සබ්බුපධීනං පරික්ඛයානො [පරික්ඛයා (පී.)], සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍ය’’.

377. ‘‘අද්ධා හි භගවා තථෙව එතං, යො සො එවංවිහාරී දන්තො භික්ඛු;

සබ්බසංයොජනයොගවීතිවත්තො [සබ්බසංයොජනියෙ ච වීතිවත්තො (සී. ස්‍යා. පී.)], සම්මා සො ලොකෙ පරිබ්බජෙය්‍යා’’ති.

සම්මාපරිබ්බාජනීයසුත්තං තෙරසමං නිට්ඨිතං.

14. ධම්මිකසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ධම්මිකො උපාසකො පඤ්චහි උපාසකසතෙහි සද්ධිං යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ධම්මිකො උපාසකො භගවන්තං ගාථාහි අජ්ඣභාසි –

378. ‘‘පුච්ඡාමි තං ගොතම භූරිපඤ්ඤ, කථංකරො සාවකො සාධු හොති;
යො වා අගාරා අනගාරමෙති, අගාරිනො වා පනුපාසකාසෙ.

379. ‘‘තුවඤ්හි ලොකස්ස සදෙවකස්ස, ගතිං පජානාසි පරායණඤ්ච;
න චත්ථි තුල්‍යො නිපුණත්ථදස්සී, තුවඤ්හි බුද්ධං පවරං වදන්ති.

380. ‘‘සබ්බං තුවං ඤාණමවෙච්ච ධම්මං, පකාසෙසි සත්තෙ අනුකම්පමානො;
විවට්ටච්ඡදොසි සමන්තචක්ඛු, විරොචසි විමලො සබ්බලොකෙ.

381. ‘‘ආගඤ්ඡි තෙ සන්තිකෙ නාගරාජා, එරාවණො නාම ජිනොති සුත්වා;
සොපි තයා මන්තයිත්වාජ්ඣගමා, සාධූති සුත්වාන පතීතරූපො.

382. ‘‘රාජාපි තං වෙස්සවණො කුවෙරො, උපෙති ධම්මං පරිපුච්ඡමානො;
තස්සාපි ත්වං පුච්ඡිතො බ්‍රූසි ධීර, සො චාපි සුත්වාන පතීතරූපො.

383. ‘‘යෙ කෙචිමෙ තිත්ථියා වාදසීලා, ආජීවකා වා යදි වා නිගණ්ඨා;
පඤ්ඤාය තං නාතිතරන්ති සබ්බෙ, ඨිතො වජන්තං විය සීඝගාමිං.

384. ‘‘යෙ කෙචිමෙ බ්‍රාහ්මණා වාදසීලා, වුද්ධා චාපි බ්‍රාහ්මණා සන්ති කෙචි;
සබ්බෙ තයි අත්ථබද්ධා භවන්ති, යෙ චාපි අඤ්ඤෙ වාදිනො මඤ්ඤමානා.

385. ‘‘අයඤ්හි ධම්මො නිපුණො සුඛො ච, යොයං තයා භගවා සුප්පවුත්තො;
තමෙව සබ්බෙපි [සබ්බෙ මයං (ස්‍යා.)] සුස්සූසමානා, තං නො වද පුච්ඡිතො බුද්ධසෙට්ඨ.

386. ‘‘සබ්බෙපි මෙ භික්ඛවො සන්නිසින්නා, උපාසකා චාපි තථෙව සොතුං;
සුණන්තු ධම්මං විමලෙනානුබුද්ධං, සුභාසිතං වාසවස්සෙව දෙවා’’.

387. ‘‘සුණාථ මෙ භික්ඛවො සාවයාමි වො, ධම්මං ධුතං තඤ්ච චරාථ සබ්බෙ;
ඉරියාපථං පබ්බජිතානුලොමිකං, සෙවෙථ නං අත්ථදසො මුතීමා.

388. ‘‘නො වෙ විකාලෙ විචරෙය්‍ය භික්ඛු, ගාමෙ ච පිණ්ඩාය චරෙය්‍ය කාලෙ;
අකාලචාරිඤ්හි සජන්ති සඞ්ගා, තස්මා විකාලෙ න චරන්ති බුද්ධා.

389. ‘‘රූපා ච සද්දා ච රසා ච ගන්ධා, ඵස්සා ච යෙ සම්මදයන්ති සත්තෙ;
එතෙසු ධම්මෙසු විනෙය්‍ය ඡන්දං, කාලෙන සො පවිසෙ පාතරාසං.

390. ‘‘පිණ්ඩඤ්ච භික්ඛු සමයෙන ලද්ධා, එකො පටික්කම්ම රහො නිසීදෙ;
අජ්ඣත්තචින්තී න මනො බහිද්ධා, නිච්ඡාරයෙ සඞ්ගහිතත්තභාවො.

391. ‘‘සචෙපි සො සල්ලපෙ සාවකෙන, අඤ්ඤෙන වා කෙනචි භික්ඛුනා වා;
ධම්මං පණීතං තමුදාහරෙය්‍ය, න පෙසුණං නොපි පරූපවාදං.

392. ‘‘වාදඤ්හි එකෙ පටිසෙනියන්ති, න තෙ පසංසාම පරිත්තපඤ්ඤෙ;
තතො තතො නෙ පසජන්ති සඞ්ගා, චිත්තඤ්හි තෙ තත්ථ ගමෙන්ති දූරෙ.

393. ‘‘පිණ්ඩං විහාරං සයනාසනඤ්ච, ආපඤ්ච සඞ්ඝාටිරජූපවාහනං;
සුත්වාන ධම්මං සුගතෙන දෙසිතං, සඞ්ඛාය සෙවෙ වරපඤ්ඤසාවකො.

394. ‘‘තස්මා හි පිණ්ඩෙ සයනාසනෙ ච, ආපෙ ච සඞ්ඝාටිරජූපවාහනෙ;
එතෙසු ධම්මෙසු අනූපලිත්තො, භික්ඛු යථා පොක්ඛරෙ වාරිබින්දු.

395. ‘‘ගහට්ඨවත්තං පන වො වදාමි, යථාකරො සාවකො සාධු හොති;
න හෙස [න හෙසො (සී.)] ලබ්භා සපරිග්ගහෙන, ඵස්සෙතුං යො කෙවලො භික්ඛුධම්මො.

396. ‘‘පාණං න හනෙ [න හානෙ (සී.)] න ච ඝාතයෙය්‍ය, න චානුජඤ්ඤා හනතං පරෙසං;
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං, යෙ ථාවරා යෙ ච තසා සන්ති [තසන්ති (සී. පී.)] ලොකෙ.

397. ‘‘තතො අදින්නං පරිවජ්ජයෙය්‍ය, කිඤ්චි ක්වචි සාවකො බුජ්ඣමානො;
න හාරයෙ හරතං නානුජඤ්ඤා, සබ්බං අදින්නං පරිවජ්ජයෙය්‍ය.

398. ‘‘අබ්‍රහ්මචරියං පරිවජ්ජයෙය්‍ය, අඞ්ගාරකාසුං ජලිතංව විඤ්ඤූ;
අසම්භුණන්තො පන බ්‍රහ්මචරියං, පරස්ස දාරං න අතික්කමෙය්‍ය.

399. ‘‘සභග්ගතො වා පරිසග්ගතො වා, එකස්ස වෙකො [වෙතො (සී. ස්‍යා.)] න මුසා භණෙය්‍ය;
න භාණයෙ භණතං නානුජඤ්ඤා, සබ්බං අභූතං පරිවජ්ජයෙය්‍ය.

400. ‘‘මජ්ජඤ්ච පානං න සමාචරෙය්‍ය, ධම්මං ඉමං රොචයෙ යො ගහට්ඨො;
න පායයෙ පිවතං නානුජඤ්ඤා, උම්මාදනන්තං ඉති නං විදිත්වා.

401. ‘‘මදා හි පාපානි කරොන්ති බාලා, කාරෙන්ති චඤ්ඤෙපි ජනෙ පමත්තෙ;
එතං අපුඤ්ඤායතනං විවජ්ජයෙ, උම්මාදනං මොහනං බාලකන්තං.

402. ‘‘පාණං න හනෙ න චාදින්නමාදියෙ, මුසා න භාසෙ න ච මජ්ජපො සියා;
අබ්‍රහ්මචරියා විරමෙය්‍ය මෙථුනා, රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාලභොජනං.

403. ‘‘මාලං න ධාරෙ න ච ගන්ධමාචරෙ, මඤ්චෙ ඡමායං ව සයෙථ සන්ථතෙ;
එතඤ්හි අට්ඨඞ්ගිකමාහුපොසථං, බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුනා පකාසිතං.

404. ‘‘තතො ච පක්ඛස්සුපවස්සුපොසථං, චාතුද්දසිං පඤ්චදසිඤ්ච අට්ඨමිං;
පාටිහාරියපක්ඛඤ්ච පසන්නමානසො, අට්ඨඞ්ගුපෙතං සුසමත්තරූපං.

405. ‘‘තතො ච පාතො උපවුත්ථුපොසථො, අන්නෙන පානෙන ච භික්ඛුසඞ්ඝං;
පසන්නචිත්තො අනුමොදමානො, යථාරහං සංවිභජෙථ විඤ්ඤූ.

406. ‘‘ධම්මෙන මාතාපිතරො භරෙය්‍ය, පයොජයෙ ධම්මිකං සො වණිජ්ජං;
එතං ගිහී වත්තයමප්පමත්තො, සයම්පභෙ නාම උපෙති දෙවෙ’’ති.

ධම්මිකසුත්තං චුද්දසමං නිට්ඨිතං.

චූළවග්ගො දුතියො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

රතනාමගන්ධො හිරි ච, මඞ්ගලං සූචිලොමෙන;
ධම්මචරියඤ්ච බ්‍රාහ්මණො [කපිලො බ්‍රාහ්මණොපි ච (ස්‍යා. ක.)], නාවා කිංසීලමුට්ඨානං.

රාහුලො පුන කප්පො ච, පරිබ්බාජනියං තථා;
ධම්මිකඤ්ච විදුනො ආහු, චූළවග්ගන්ති චුද්දසාති.

3. මහාවග්ගො

1. පබ්බජ්ජාසුත්තං

407. පබ්බජ්ජං කිත්තයිස්සාමි, යථා පබ්බජි චක්ඛුමා;
යථා වීමංසමානො සො, පබ්බජ්ජං සමරොචයි.

408. සම්බාධොයං ඝරාවාසො, රජස්සායතනං ඉති;
අබ්භොකාසොව පබ්බජ්ජා, ඉති දිස්වාන පබ්බජි.

409. පබ්බජිත්වාන කායෙන, පාපකම්මං විවජ්ජයි;
වචීදුච්චරිතං හිත්වා, ආජීවං පරිසොධයි.

410. අගමා රාජගහං බුද්ධො, මගධානං ගිරිබ්බජං;
පිණ්ඩාය අභිහාරෙසි, ආකිණ්ණවරලක්ඛණො.

411. තමද්දසා බිම්බිසාරො, පාසාදස්මිං පතිට්ඨිතො;
දිස්වා ලක්ඛණසම්පන්නං, ඉමමත්ථං අභාසථ.

412. ‘‘ඉමං භොන්තො නිසාමෙථ, අභිරූපො බ්‍රහා සුචි;
චරණෙන ච සම්පන්නො, යුගමත්තඤ්ච පෙක්ඛති.

413. ‘‘ඔක්ඛිත්තචක්ඛු සතිමා, නායං නීචකුලාමිව;
රාජදූතාභිධාවන්තු, කුහිං භික්ඛු ගමිස්සති’’.

414. තෙ පෙසිතා රාජදූතා, පිට්ඨිතො අනුබන්ධිසුං;
කුහිං ගමිස්සති භික්ඛු, කත්ථ වාසො භවිස්සති.

415. සපදානං චරමානො, ගුත්තද්වාරො සුසංවුතො;
ඛිප්පං පත්තං අපූරෙසි, සම්පජානො පටිස්සතො.

416. පිණ්ඩචාරං චරිත්වාන, නික්ඛම්ම නගරා මුනි;
පණ්ඩවං අභිහාරෙසි, එත්ථ වාසො භවිස්සති.

417. දිස්වාන වාසූපගතං, තයො [තතො (සී. පී.)] දූතා උපාවිසුං;
තෙසු එකොව [එකො ච දූතො (සී. ස්‍යා. පී.)] ආගන්ත්වා, රාජිනො පටිවෙදයි.

418. ‘‘එස භික්ඛු මහාරාජ, පණ්ඩවස්ස පුරත්ථතො [පුරක්ඛතො (ස්‍යා. ක.)];
නිසින්නො බ්‍යග්ඝුසභොව, සීහොව ගිරිගබ්භරෙ’’.

419. සුත්වාන දූතවචනං, භද්දයානෙන ඛත්තියො;
තරමානරූපො නිය්‍යාසි, යෙන පණ්ඩවපබ්බතො.

420. ස යානභූමිං යායිත්වා, යානා ඔරුය්හ ඛත්තියො;
පත්තිකො උපසඞ්කම්ම, ආසජ්ජ නං උපාවිසි.

421. නිසජ්ජ රාජා සම්මොදි, කථං සාරණීයං තතො;
කථං සො වීතිසාරෙත්වා, ඉමමත්ථං අභාසථ.

422. ‘‘යුවා ච දහරො චාසි, පඨමුප්පත්තිකො [පඨමුප්පත්තියා (සී.), පඨමුප්පත්තිතො (ස්‍යා.)] සුසු;
වණ්ණාරොහෙන සම්පන්නො, ජාතිමා විය ඛත්තියො.

423. ‘‘සොභයන්තො අනීකග්ගං, නාගසඞ්ඝපුරක්ඛතො;
දදාමි භොගෙ භුඤ්ජස්සු, ජාතිං අක්ඛාහි පුච්ඡිතො’’.

424. ‘‘උජුං ජනපදො රාජ, හිමවන්තස්ස පස්සතො;
ධනවීරියෙන සම්පන්නො, කොසලෙසු [කොසලස්ස (ස්‍යා. ක.)] නිකෙතිනො.

425. ‘‘ආදිච්චා [ආදිච්චො (ක.)] නාම ගොත්තෙන, සාකියා [සාකියො (ක.)] නාම ජාතියා;
තම්හා කුලා පබ්බජිතොම්හි, න කාමෙ අභිපත්ථයං.

426. ‘‘කාමෙස්වාදීනවං දිස්වා, නෙක්ඛම්මං දට්ඨු ඛෙමතො;
පධානාය ගමිස්සාමි, එත්ථ මෙ රඤ්ජතී මනො’’ති.

පබ්බජ්ජාසුත්තං පඨමං නිට්ඨිතං.

2. පධානසුත්තං

427. ‘‘තං මං පධානපහිතත්තං, නදිං නෙරඤ්ජරං පති;
විපරක්කම්ම ඣායන්තං, යොගක්ඛෙමස්ස පත්තියා.

428. ‘‘නමුචී කරුණං වාචං, භාසමානො උපාගමි;
‘කිසො ත්වමසි දුබ්බණ්ණො, සන්තිකෙ මරණං තව.

429. ‘‘‘සහස්සභාගො මරණස්ස, එකංසො තව ජීවිතං;
ජීව භො ජීවිතං සෙය්‍යො, ජීවං පුඤ්ඤානි කාහසි.

430. ‘‘‘චරතො ච තෙ බ්‍රහ්මචරියං, අග්ගිහුත්තඤ්ච ජූහතො;
පහූතං චීයතෙ පුඤ්ඤං, කිං පධානෙන කාහසි.

431. ‘‘‘දුග්ගො මග්ගො පධානාය, දුක්කරො දුරභිසම්භවො’’’;
ඉමා ගාථා භණං මාරො, අට්ඨා බුද්ධස්ස සන්තිකෙ.

432. තං තථාවාදිනං මාරං, භගවා එතදබ්‍රවි;
‘‘පමත්තබන්ධු පාපිම, යෙනත්ථෙන [සෙනත්ථෙන (?), අත්තනො අත්ථෙන (අට්ඨ. සංවණ්ණනා)]
ඉධාගතො.

433. ‘‘අණුමත්තොපි [අණුමත්තෙනපි (සී. ස්‍යා.)] පුඤ්ඤෙන, අත්ථො මය්හං න විජ්ජති;
යෙසඤ්ච අත්ථො පුඤ්ඤෙන, තෙ මාරො වත්තුමරහති.

434. ‘‘අත්ථි සද්ධා තථා [තතො (සී. පී.), තපො (ස්‍යා. ක.)] වීරියං, පඤ්ඤා ච මම විජ්ජති;
එවං මං පහිතත්තම්පි, කිං ජීවමනුපුච්ඡසි.

435. ‘‘නදීනමපි සොතානි, අයං වාතො විසොසයෙ;
කිඤ්ච මෙ පහිතත්තස්ස, ලොහිතං නුපසුස්සයෙ.

436. ‘‘ලොහිතෙ සුස්සමානම්හි, පිත්තං සෙම්හඤ්ච සුස්සති;
මංසෙසු ඛීයමානෙසු, භියෙ‍යා චිත්තං පසීදති;
භියෙ‍යා සති ච පඤ්ඤා ච, සමාධි මම තිට්ඨති.

437. ‘‘තස්ස මෙවං විහරතො, පත්තස්සුත්තමවෙදනං;
කාමෙසු [කාමෙ (සී. ස්‍යා.)] නාපෙක්ඛතෙ චිත්තං, පස්ස සත්තස්ස සුද්ධතං.

438. ‘‘කාමා තෙ පඨමා සෙනා, දුතියා අරති වුච්චති;
තතියා ඛුප්පිපාසා තෙ, චතුත්ථී තණ්හා පවුච්චති.

439. ‘‘පඤ්චමං [පඤ්චමී (සී. පී.)] ථිනමිද්ධං තෙ, ඡට්ඨා භීරූ පවුච්චති;
සත්තමී විචිකිච්ඡා තෙ, මක්ඛො ථම්භො තෙ අට්ඨමො.

440. ‘‘ලාභො සිලොකො සක්කාරො, මිච්ඡාලද්ධො ච යො යසො;
යො චත්තානං සමුක්කංසෙ, පරෙ ච අවජානති.

441. ‘‘එසා නමුචි තෙ සෙනා, කණ්හස්සාභිප්පහාරිනී;
න නං අසූරො ජිනාති, ජෙත්වා ච ලභතෙ සුඛං.

442. ‘‘එස මුඤ්ජං පරිහරෙ, ධිරත්ථු මම [ඉද (ක.)] ජීවිතං;
සඞ්ගාමෙ මෙ මතං සෙය්‍යො, යං චෙ ජීවෙ පරාජිතො.

443. ‘‘පගාළ්හෙත්ථ න දිස්සන්ති, එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා;
තඤ්ච මග්ගං න ජානන්ති, යෙන ගච්ඡන්ති සුබ්බතා.

444. ‘‘සමන්තා ධජිනිං දිස්වා, යුත්තං මාරං සවාහනං;
යුද්ධාය පච්චුග්ගච්ඡාමි, මා මං ඨානා අචාවයි.

445. ‘‘යං තෙ තං නප්පසහති, සෙනං ලොකො සදෙවකො;
තං තෙ පඤ්ඤාය භෙච්ඡාමි [ගච්ඡාමි (සී.), වෙච්ඡාමි (ස්‍යා.), වජ්ඣාමි (ක.)], ආමං පත්තංව අස්මනා
[පක්කංව අමුනා (ක.)].

446. ‘‘වසීකරිත්වා [වසිං කරිත්වා (බහූසු)] සඞ්කප්පං, සතිඤ්ච සූපතිට්ඨිතං;
රට්ඨා රට්ඨං විචරිස්සං, සාවකෙ විනයං පුථූ.

447. ‘‘තෙ අප්පමත්තා පහිතත්තා, මම සාසනකාරකා;
අකාමස්ස [අකාමා (ක.)] තෙ ගමිස්සන්ති, යත්ථ ගන්ත්වා න සොචරෙ’’.

448. ‘‘සත්ත වස්සානි භගවන්තං, අනුබන්ධිං පදාපදං;
ඔතාරං නාධිගච්ඡිස්සං, සම්බුද්ධස්ස සතීමතො.

449. ‘‘මෙදවණ්ණංව පාසාණං, වායසො අනුපරියගා;
අපෙත්ථ මුදුං [මුදූ (සී.)] වින්දෙම, අපි අස්සාදනා සියා.

450. ‘‘අලද්ධා තත්ථ අස්සාදං, වායසෙත්තො අපක්කමි;
කාකොව සෙලමාසජ්ජ, නිබ්බිජ්ජාපෙම ගොතමං’’.

451. තස්ස සොකපරෙතස්ස, වීණා කච්ඡා අභස්සථ;
තතො සො දුම්මනො යක්ඛො, තත්ථෙවන්තරධායථාති.

පධානසුත්තං දුතියං නිට්ඨිතං.

3. සුභාසිතසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි – ‘‘භික්ඛවො’’ති. ‘‘භදන්තෙ’’ති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච –

‘‘චතූහි, භික්ඛවෙ, අඞ්ගෙහි සමන්නාගතා වාචා සුභාසිතා හොති, න දුබ්භාසිතා, අනවජ්ජා ච අනනුවජ්ජා ච විඤ්ඤූනං. කතමෙහි චතූහි? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුභාසිතංයෙව භාසති නො දුබ්භාසිතං, ධම්මංයෙව භාසති නො අධම්මං, පියංයෙව භාසති නො අප්පියං, සච්චංයෙව භාසති නො අලිකං. ඉමෙහි ඛො, භික්ඛවෙ, චතූහි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතා වාචා සුභාසිතා හොති, නො දුබ්භාසිතා, අනවජ්ජා ච අනනුවජ්ජා ච විඤ්ඤූන’’න්ති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වාන සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

452. ‘‘සුභාසිතං උත්තමමාහු සන්තො, ධම්මං භණෙ නාධම්මං තං දුතියං;
පියං භණෙ නාප්පියං තං තතියං, සච්චං භණෙ නාලිකං තං චතුත්ථ’’න්ති.

අථ ඛො ආයස්මා වඞ්ගීසො උට්ඨායාසනා එකංසං චීවරං කත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා භගවන්තං එතදවොච – ‘‘පටිභාති මං භගවා, පටිභාති මං සුගතා’’ති. ‘‘පටිභාතු තං වඞ්ගීසා’’ති භගවා අවොච. අථ ඛො ආයස්මා වඞ්ගීසො භගවන්තං සම්මුඛා සාරුප්පාහි ගාථාහි අභිත්ථවි –

453. ‘‘තමෙව වාචං භාසෙය්‍ය, යායත්තානං න තාපයෙ;
පරෙ ච න විහිංසෙය්‍ය, සා වෙ වාචා සුභාසිතා.

454. ‘‘පියවාචමෙව භාසෙය්‍ය, යා වාචා පටිනන්දිතා;
යං අනාදාය පාපානි, පරෙසං භාසතෙ පියං.

455. ‘‘සච්චං වෙ අමතා වාචා, එස ධම්මො සනන්තනො;
සච්චෙ අත්ථෙ ච ධම්මෙ ච, ආහු සන්තො පතිට්ඨිතා.

456. ‘‘යං බුද්ධො භාසති වාචං, ඛෙමං නිබ්බානපත්තියා;
දුක්ඛස්සන්තකිරියාය, සා වෙ වාචානමුත්තමා’’ති.

සුභාසිතසුත්තං තතියං නිට්ඨිතං.

4. සුන්දරිකභාරද්වාජසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා කොසලෙසු විහරති සුන්දරිකාය නදියා තීරෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො සුන්දරිකාය නදියා තීරෙ අග්ගිං ජුහති, අග්ගිහුත්තං පරිචරති. අථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො අග්ගිං ජුහිත්වා අග්ගිහුත්තං පරිචරිත්වා උට්ඨායාසනා සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙසි – ‘‘කො නු ඛො ඉමං හබ්‍යසෙසං භුඤ්ජෙය්‍යා’’ති? අද්දසා ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං අවිදූරෙ අඤ්ඤතරස්මිං රුක්ඛමූලෙ සසීසං පාරුතං නිසින්නං; දිස්වාන වාමෙන හත්ථෙන හබ්‍යසෙසං ගහෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන කමණ්ඩලුං ගහෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි.

අථ ඛො භගවා සුන්දරිකභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස පදසද්දෙන සීසං විවරි. අථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො – ‘‘මුණ්ඩො අයං භවං, මුණ්ඩකො අයං භව’’න්ති තතොව පුන නිවත්තිතුකාමො අහොසි. අථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස එතදහොසි – ‘‘මුණ්ඩාපි හි ඉධෙකච්චෙ බ්‍රාහ්මණා භවන්ති, යංනූනාහං උපසඞ්කමිත්වා ජාතිං පුච්ඡෙය්‍ය’’න්ති. අථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං එතදවොච – ‘‘කිංජච්චො භව’’න්ති?

අථ ඛො භගවා සුන්දරිකභාරද්වාජං බ්‍රාහ්මණං ගාථාහි අජ්ඣභාසි –

457. ‘‘න බ්‍රාහ්මණො නොම්හි න රාජපුත්තො, න වෙස්සායනො උද කොචි නොම්හි;

ගොත්තං පරිඤ්ඤාය පුථුජ්ජනානං, අකිඤ්චනො මන්ත චරාමි ලොකෙ.

458. ‘‘සඞ්ඝාටිවාසී අගහො චරාමි [අගිහො (ක. සී. පී.) අගෙහො (කත්ථචි)], නිවුත්තකෙසො අභිනිබ්බුතත්තො;
අලිප්පමානො ඉධ මාණවෙහි, අකල්ලං මං බ්‍රාහ්මණ පුච්ඡසි ගොත්තපඤ්හං’’.

459. ‘‘පුච්ඡන්ති වෙ භො බ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණෙභි සහ බ්‍රාහ්මණො නො භව’’න්ති.

460. ‘‘බ්‍රාහ්මණො හි චෙ ත්වං බ්‍රූසි, මඤ්ච බ්‍රූසි අබ්‍රාහ්මණං;
තං තං සාවිත්තිං පුච්ඡාමි, තිපදං චතුවීසතක්ඛරං.

461. ‘‘කිං නිස්සිතා ඉසයො මනුජා, ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා [පඨමපාදන්තො] දෙවතානං;
යඤ්ඤමකප්පයිංසු පුථූ ඉධ ලොකෙ [දුතියපාදන්තො (සී.)].

462. ‘‘යදන්තගූ වෙදගූ යඤ්ඤකාලෙ, යස්සාහුතිං ලභෙ තස්සිජ්ඣෙති බ්‍රූමි’’.

463. ‘‘අද්ධා හි තස්ස හුතමිජ්ඣෙ, (ඉති බ්‍රාහ්මණො)
යං තාදිසං වෙදගුමද්දසාම;
තුම්හාදිසානඤ්හි අදස්සනෙන, අඤ්ඤො ජනො භුඤ්ජති පූරළාසං’’.

464. ‘‘තස්මාතිහ ත්වං බ්‍රාහ්මණ අත්ථෙන, අත්ථිකො උපසඞ්කම්ම පුච්ඡ;
සන්තං විධූමං අනීඝං නිරාසං, අප්පෙවිධ අභිවින්දෙ සුමෙධං’’.

465. ‘‘යඤ්ඤෙ රතොහං භො ගොතම, යඤ්ඤං යිට්ඨුකාමො නාහං පජානාමි;
අනුසාසතු මං භවං, යත්ථ හුතං ඉජ්ඣතෙ බ්‍රූහි මෙ තං’’.

‘‘තෙන හි ත්වං, බ්‍රාහ්මණ, ඔදහස්සු සොතං; ධම්මං තෙ දෙසෙස්සාමි –

466. ‘‘මා ජාතිං පුච්ඡී චරණඤ්ච පුච්ඡ, කට්ඨා හවෙ ජායති ජාතවෙදො;
නීචාකුලීනොපි මුනී ධිතීමා, ආජානියො හොති හිරීනිසෙධො.

467. ‘‘සච්චෙන දන්තො දමසා උපෙතො, වෙදන්තගූ වුසිතබ්‍රහ්මචරියො;
කාලෙන තම්හි හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො [පුඤ්ඤපෙඛො (සී. පී.)] යජෙථ.

468. ‘‘යෙ කාමෙ හිත්වා අගහා චරන්ති, සුසඤ්ඤතත්තා තසරංව උජ්ජුං;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

469. ‘‘යෙ වීතරාගා සුසමාහිතින්ද්‍රියා, චන්දොව රාහුග්ගහණා පමුත්තා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

470. ‘‘අසජ්ජමානා විචරන්ති ලොකෙ, සදා සතා හිත්වා මමායිතානි;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

471. ‘‘යො කාමෙ හිත්වා අභිභුය්‍යචාරී, යො වෙදි ජාතීමරණස්ස අන්තං;
පරිනිබ්බුතො උදකරහදොව සීතො, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

472. ‘‘සමො සමෙහි විසමෙහි දූරෙ, තථාගතො හොති අනන්තපඤ්ඤො;
අනූපලිත්තො ඉධ වා හුරං වා, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

473. ‘‘යම්හි න මායා වසති න මානො, යො වීතලොභො අමමො නිරාසො;
පනුණ්ණකොධො අභිනිබ්බුතත්තො, යො බ්‍රාහ්මණො සොකමලං අහාසි;
තථාගතො අරහති පූරළාසං.

474 .

‘‘නිවෙසනං යො මනසො අහාසි, පරිග්ගහා යස්ස න සන්ති කෙචි;
අනුපාදියානො ඉධ වා හුරං වා, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

475. ‘‘සමාහිතො යො උදතාරි ඔඝං, ධම්මං චඤ්ඤාසි පරමාය දිට්ඨියා;
ඛීණාසවො අන්තිමදෙහධාරී, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

476. ‘‘භවාසවා යස්ස වචී ඛරා ච, විධූපිතා අත්ථගතා න සන්ති;
ස වෙදගූ සබ්බධි විප්පමුත්තො, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

477. ‘‘සඞ්ගාතිගො යස්ස න සන්ති සඞ්ගා, යො මානසත්තෙසු අමානසත්තො;
දුක්ඛං පරිඤ්ඤාය සඛෙත්තවත්ථුං, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

478. ‘‘ආසං අනිස්සාය විවෙකදස්සී, පරවෙදියං දිට්ඨිමුපාතිවත්තො;
ආරම්මණා යස්ස න සන්ති කෙචි, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

479. ‘‘පරොපරා [පරොවරා (සී. පී.)] යස්ස සමෙච්ච ධම්මා, විධූපිතා අත්ථගතා න සන්ති;
සන්තො උපාදානඛයෙ විමුත්තො, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

480. ‘‘සංයොජනං ජාතිඛයන්තදස්සී, යොපානුදි රාගපථං අසෙසං;
සුද්ධො නිදොසො විමලො අකාචො [අකාමො (සී. ස්‍යා.)], තථාගතො අරහති පූරළාසං.

481. ‘‘යො අත්තනො අත්තානං [අත්තනාත්තානං (සී. ස්‍යා.)] නානුපස්සති, සමාහිතො උජ්ජුගතො ඨිතත්තො;
ස වෙ අනෙජො අඛිලො අකඞ්ඛො, තථාගතො අරහති පූරළාසං.

482. ‘‘මොහන්තරා යස්ස න සන්ති කෙචි, සබ්බෙසු ධම්මෙසු ච ඤාණදස්සී;
සරීරඤ්ච අන්තිමං ධාරෙති, පත්තො ච සම්බොධිමනුත්තරං සිවං;
එත්තාවතා යක්ඛස්ස සුද්ධි, තථාගතො අරහති පූරළාසං’’.

483. ‘‘හුතඤ්ච [හුත්තඤ්ච (සී. ක.)] මය්හං හුතමත්ථු සච්චං, යං තාදිසං වෙදගුනං අලත්ථං;
බ්‍රහ්මා හි සක්ඛි පටිගණ්හාතු මෙ භගවා, භුඤ්ජතු මෙ භගවා පූරළාසං’’.

484. ‘‘ගාථාභිගීතං මෙ අභොජනෙය්‍යං, සම්පස්සතං බ්‍රාහ්මණ නෙස ධම්මො;
ගාථාභිගීතං පනුදන්ති බුද්ධා, ධම්මෙ සතී බ්‍රාහ්මණ වුත්තිරෙසා.

485. ‘‘අඤ්ඤෙන ච කෙවලිනං මහෙසිං, ඛීණාසවං කුක්කුච්චවූපසන්තං;
අන්නෙන පානෙන උපට්ඨහස්සු, ඛෙත්තඤ්හි තං පුඤ්ඤපෙක්ඛස්ස හොති’’.

486. ‘‘සාධාහං භගවා තථා විජඤ්ඤං, යො දක්ඛිණං භුඤ්ජෙය්‍ය මාදිසස්ස;
යං යඤ්ඤකාලෙ පරියෙසමානො, පප්පුය්‍ය තව සාසනං’’.

487. ‘‘සාරම්භා යස්ස විගතා, චිත්තං යස්ස අනාවිලං;
විප්පමුත්තො ච කාමෙහි, ථීනං යස්ස පනූදිතං.

488. ‘‘සීමන්තානං විනෙතාරං, ජාතිමරණකොවිදං;
මුනිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං, තාදිසං යඤ්ඤමාගතං.

489. ‘‘භකුටිං [භූකුටිං (ක. සී.), භාකුටිං (ක. සී., ම. නි. 1.226)] විනයිත්වාන, පඤ්ජලිකා නමස්සථ;
පූජෙථ අන්නපානෙන, එවං ඉජ්ඣන්ති දක්ඛිණා.

490. ‘‘බුද්ධො භවං අරහති පූරළාසං, පුඤ්ඤඛෙත්තමනුත්තරං;
ආයාගො සබ්බලොකස්ස, භොතො දින්නං මහප්ඵල’’න්ති.

අථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම, අභික්කන්තං, භො ගොතම! සෙය්‍යථාපි, භො ගොතම, නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය, මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය – චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛන්තීති; එවමෙවං භොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච. ලභෙය්‍යාහං භොතො ගොතමස්ස සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පද’’න්ති. අලත්ථ ඛො සුන්දරිකභාරද්වාජො බ්‍රාහ්මණො…පෙ.… අරහතං අහොසීති.

සුන්දරිකභාරද්වාජසුත්තං චතුත්ථං නිට්ඨිතං.

5. මාඝසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො මාඝො මාණවො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො මාඝො මාණවො භගවන්තං එතදවොච –

‘‘අහඤ්හි, භො ගොතම, දායකො දානපති වදඤ්ඤූ යාචයොගො; ධම්මෙන භොගෙ පරියෙසාමි; ධම්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා ධම්මලද්ධෙහි භොගෙහි ධම්මාධිගතෙහි එකස්සපි දදාමි ද්වින්නම්පි තිණ්ණම්පි චතුන්නම්පි පඤ්චන්නම්පි ඡන්නම්පි සත්තන්නම්පි අට්ඨන්නම්පි නවන්නම්පි දසන්නම්පි දදාමි, වීසායපි තිංසායපි චත්තාලීසායපි පඤ්ඤාසායපි දදාමි, සතස්සපි දදාමි, භිය්‍යොපි දදාමි. කච්චාහං, භො ගොතම, එවං දදන්තො එවං යජන්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවාමී’’ති ?

‘‘තග්ඝ ත්වං, මාණව, එවං දදන්තො එවං යජන්තො බහුං පුඤ්ඤං පසවසි. යො ඛො, මාණව, දායකො දානපති වදඤ්ඤූ යාචයොගො; ධම්මෙන භොගෙ පරියෙසති; ධම්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා ධම්මලද්ධෙහි භොගෙහි ධම්මාධිගතෙහි එකස්සපි දදාති…පෙ.… සතස්සපි දදාති, භිය්‍යොපි දදාති, බහුං සො පුඤ්ඤං පසවතී’’ති. අථ ඛො මාඝො මාණවො භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

491. ‘‘පුච්ඡාමහං ගොතමං වදඤ්ඤුං, (ඉති මාඝො මාණවො)
කාසායවාසිං අගහං [අගිහං (සී.), අගෙහං (පී.)] චරන්තං;

යො යාචයොගො දානපති [දානපතී (සී.ස්‍යා. පී.)] ගහට්ඨො, පුඤ්ඤත්ථිකො [පුඤ්ඤපෙඛො (සී. පී. ක.)] යජති පුඤ්ඤපෙක්ඛො;
දදං පරෙසං ඉධ අන්නපානං, කථං හුතං යජමානස්ස සුජ්ඣෙ’’.

492. ‘‘යො යාචයොගො දානපති ගහට්ඨො, (මාඝාති භගවා)
පුඤ්ඤත්ථිකො යජති පුඤ්ඤපෙක්ඛො;
දදං පරෙසං ඉධ අන්නපානං, ආරාධයෙ දක්ඛිණෙය්‍යෙභි තාදි’’.

493. ‘‘යො යාචයොගො දානපති ගහට්ඨො, (ඉති මාඝො මාණවො)
පුඤ්ඤත්ථිකො යජති පුඤ්ඤපෙක්ඛො;
දදං පරෙසං ඉධ අන්නපානං, අක්ඛාහි මෙ භගවා දක්ඛිණෙය්‍යෙ’’.

494. ‘‘යෙ වෙ අසත්තා [අලග්ගා (ස්‍යා.)] විචරන්ති ලොකෙ, අකිඤ්චනා කෙවලිනො යතත්තා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

495. ‘‘යෙ සබ්බසංයොජනබන්ධනච්ඡිදා, දන්තා විමුත්තා අනීඝා නිරාසා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

496. ‘‘යෙ සබ්බසංයොජනවිප්පමුත්තා, දන්තා විමුත්තා අනීඝා නිරාසා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

497. ‘‘රාගඤ්ච දොසඤ්ච පහාය මොහං, ඛීණාසවා වුසිතබ්‍රහ්මචරියා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

498. ‘‘යෙසු න මායා වසති න මානො, ඛීණාසවා වුසිතබ්‍රහ්මචරියා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

499. ‘‘යෙ වීතලොභා අමමා නිරාසා, ඛීණාසවා වුසිතබ්‍රහ්මචරියා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

500. ‘‘යෙ වෙ න තණ්හාසු උපාතිපන්නා, විතරෙය්‍ය ඔඝං අමමා චරන්ති;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

501. ‘‘යෙසං තණ්හා නත්ථි කුහිඤ්චි ලොකෙ, භවාභවාය ඉධ වා හුරං වා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

502. ‘‘යෙ කාමෙ හිත්වා අගහා චරන්ති, සුසඤ්ඤතත්තා තසරංව උජ්ජුං;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

503. ‘‘යෙ වීතරාගා සුසමාහිතින්ද්‍රියා, චන්දොව රාහුග්ගහණා පමුත්තා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

504. ‘‘සමිතාවිනො වීතරාගා අකොපා, යෙසං ගතී නත්ථිධ විප්පහාය;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

505. ‘‘ජහිත්වා ජාතිමරණං අසෙසං, කථංකථිං සබ්බමුපාතිවත්තා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

506. ‘‘යෙ අත්තදීපා විචරන්ති ලොකෙ, අකිඤ්චනා සබ්බධි විප්පමුත්තා;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

507. ‘‘යෙ හෙත්ථ ජානන්ති යථා තථා ඉදං, අයමන්තිමා නත්ථි පුනබ්භවොති;
කාලෙන තෙසු හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ.

508. ‘‘යො වෙදගූ ඣානරතො සතීමා, සම්බොධිපත්තො සරණං බහූනං;
කාලෙන තම්හි හබ්‍යං පවෙච්ඡෙ, යො බ්‍රාහ්මණො පුඤ්ඤපෙක්ඛො යජෙථ’’.

509. ‘‘අද්ධා අමොඝා මම පුච්ඡනා අහු, අක්ඛාසි මෙ භගවා දක්ඛිණෙය්‍යෙ;
ත්වඤ්හෙත්ථ ජානාසි යථා තථා ඉදං, තථා හි තෙ විදිතො එස ධම්මො.

510. ‘‘යො යාචයොගො දානපති ගහට්ඨො, (ඉති මාඝො මාණවො)
පුඤ්ඤත්ථිකො යජති පුඤ්ඤපෙක්ඛො;
දදං පරෙසං ඉධ අන්නපානං,
අක්ඛාහි මෙ භගවා යඤ්ඤසම්පදං’’.

511. ‘‘යජස්සු යජමානො මාඝාති භගවා, සබ්බත්ථ ච විප්පසාදෙහි චිත්තං;
ආරම්මණං යජමානස්ස යඤ්ඤො, එත්ථප්පතිට්ඨාය ජහාති දොසං.

512. ‘‘සො වීතරාගො පවිනෙය්‍ය දොසං, මෙත්තං චිත්තං භාවයමප්පමාණං;
රත්තින්දිවං සතතමප්පමත්තො, සබ්බා දිසා ඵරති අප්පමඤ්ඤං’’.

513. ‘‘කො සුජ්ඣති මුච්චති බජ්ඣතී ච, කෙනත්තනා ගච්ඡති [කෙනත්ථෙනා ගච්ඡති (ක.)] බ්‍රහ්මලොකං;
අජානතො මෙ මුනි බ්‍රූහි පුට්ඨො, භගවා හි මෙ සක්ඛි බ්‍රහ්මජ්ජදිට්ඨො;
තුවඤ්හි නො බ්‍රහ්මසමොසි සච්චං, කථං උපපජ්ජති බ්‍රහ්මලොකං ජුතිම’’.

514. ‘‘යො යජති තිවිධං යඤ්ඤසම්පදං, (මාඝාති භගවා)
ආරාධයෙ දක්ඛිණෙය්‍යෙහි තාදි;
එවං යජිත්වා සම්මා යාචයොගො,
උපපජ්ජති බ්‍රහ්මලොකන්ති බ්‍රූමී’’ති.

එවං වුත්තෙ, මාඝො මාණවො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම…පෙ.… අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගත’’න්ති.

මාඝසුත්තං පඤ්චමං නිට්ඨිතං.

6. සභියසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලන්දකනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස පුරාණසාලොහිතාය දෙවතාය පඤ්හා උද්දිට්ඨා හොන්ති – ‘‘යො තෙ, සභිය, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉමෙ පඤ්හෙ පුට්ඨො බ්‍යාකරොති තස්ස සන්තිකෙ බ්‍රහ්මචරියං චරෙය්‍යාසී’’ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො තස්සා දෙවතාය සන්තිකෙ තෙ පඤ්හෙ උග්ගහෙත්වා යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සඞ්ඝිනො ගණිනො ගණාචරියා ඤාතා යසස්සිනො තිත්ථකරා සාධුසම්මතා බහුජනස්ස, සෙය්‍යථිදං – පූරණො කස්සපො මක්ඛලිගොසාලො අජිතො කෙසකම්බලො පකුධො [කකුධො (සී.) පකුද්ධො (ස්‍යා. කං.)] කච්චානො සඤ්චයො [සඤ්ජයො (සී. ස්‍යා. කං. පී.)] බෙලට්ඨපුත්තො [බෙල්ලට්ඨිපුත්තො (සී. පී.), වෙළට්ඨපුත්තො (ස්‍යා.)] නිගණ්ඨො නාටපුත්තො [නාතපුත්තො (සී. පී.)], තෙ උපසඞ්කමිත්වා තෙ පඤ්හෙ පුච්ඡති. තෙ සභියෙන පරිබ්බාජකෙන පඤ්හෙ පුට්ඨා න සම්පායන්ති; අසම්පායන්තා කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොන්ති. අපි ච සභියංයෙව පරිබ්බාජකං පටිපුච්ඡන්ති.

අථ ඛො සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි – ‘‘යෙ ඛො තෙ භොන්තො සමණබ්‍රාහ්මණා සඞ්ඝිනො ගණිනො ගණාචරියා ඤාතා යසස්සිනො තිත්ථකරා සාධුසම්මතා බහුජනස්ස, සෙය්‍යථිදං – පූරණො කස්සපො…පෙ.… නිගණ්ඨො නාටපුත්තො, තෙ මයා පඤ්හෙ පුට්ඨා න සම්පායන්ති, අසම්පායන්තා කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොන්ති; අපි ච මඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡන්ති. යන්නූනාහං හීනායාවත්තිත්වා කාමෙ පරිභුඤ්ජෙය්‍ය’’න්ති.

අථ ඛො සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි – ‘‘අයම්පි ඛො සමණො ගොතමො සඞ්ඝී චෙව ගණී ච ගණාචරියො ච ඤාතො යසස්සී තිත්ථකරො සාධුසම්මතො බහුජනස්ස; යංනූනාහං සමණං ගොතමං උපසඞ්කමිත්වා ඉමෙ පඤ්හෙ පුච්ඡෙය්‍ය’’න්ති.

අථ ඛො සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි – ‘‘යෙපි ඛො තෙ [යෙ ඛො තෙ (ස්‍යා.), යං ඛො තෙ (ක.)] භොන්තො සමණබ්‍රාහ්මණා ජිණ්ණා වුඩ්ඪා මහල්ලකා අද්ධගතා වයොඅනුප්පත්තා ථෙරා රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතා සඞ්ඝිනො ගණිනො ගණාචරියා ඤාතා යසස්සිනො තිත්ථකරා සාධුසම්මතා බහුජනස්ස, සෙය්‍යථිදං – පූරණො කස්සපො…පෙ. … නිගණ්ඨො නාටපුත්තො, තෙපි මයා පඤ්හෙ පුට්ඨා න සම්පායන්ති, අසම්පායන්තා කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොන්ති, අපි ච මඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡන්ති; කිං පන මෙ සමණො ගොතමො ඉමෙ පඤ්හෙ පුට්ඨො බ්‍යාකරිස්සති! සමණො හි ගොතමො දහරො චෙව ජාතියා, නවො ච පබ්බජ්ජායා’’ති.

අථ ඛො සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි – ‘‘සමණො ඛො [සමණො ඛො ගොතමො (ස්‍යා. ක.)] දහරොති න උඤ්ඤාතබ්බො න පරිභොතබ්බො. දහරොපි චෙස සමණො ගොතමො මහිද්ධිකො හොති මහානුභාවො, යංනූනාහං සමණං ගොතමං උපසඞ්කමිත්වා ඉමෙ පඤ්හෙ පුච්ඡෙය්‍ය’’න්ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො යෙන රාජගහං තෙන චාරිකං පක්කාමි. අනුපුබ්බෙන චාරිකං චරමානො යෙන රාජගහං වෙළුවනං කලන්දකනිවාපො, යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සභියො පරිබ්බාජකො භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

515. ‘‘කඞ්ඛී වෙචිකිච්ඡී ආගමං, (ඉති සභියො)
පඤ්හෙ පුච්ඡිතුං අභිකඞ්ඛමානො;
තෙසන්තකරො භවාහි [භවාහි මෙ (පී. ක.)] පඤ්හෙ මෙ පුට්ඨො,

අනුපුබ්බං අනුධම්මං බ්‍යාකරොහි මෙ’’.

516. ‘‘දූරතො ආගතොසි සභිය, (ඉති භගවා)
පඤ්හෙ පුච්ඡිතුං අභිකඞ්ඛමානො;
තෙසන්තකරො භවාමි [තෙසමන්තකරොමි තෙ (ක.)] පඤ්හෙ තෙ පුට්ඨො,
අනුපුබ්බං අනුධම්මං බ්‍යාකරොමි තෙ.

517. ‘‘පුච්ඡ මං සභිය පඤ්හං, යං කිඤ්චි මනසිච්ඡසි;
තස්ස තස්සෙව පඤ්හස්ස, අහං අන්තං කරොමි තෙ’’ති.

අථ ඛො සභියස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදහොසි – ‘‘අච්ඡරියං වත, භො, අබ්භුතං වත, භො! යං වතාහං අඤ්ඤෙසු සමණබ්‍රාහ්මණෙසු ඔකාසකම්මමත්තම්පි [ඔකාසමත්තම්පි (සී. පී.)] නාලත්ථං තං මෙ ඉදං සමණෙන ගොතමෙන ඔකාසකම්මං කත’’න්ති. අත්තමනො පමුදිතො උදග්ගො පීතිසොමනස්සජාතො භගවන්තං පඤ්හං අපුච්ඡි –

518. ‘‘කිං පත්තිනමාහු භික්ඛුනං, (ඉති සභියො)
සොරතං කෙන කථඤ්ච දන්තමාහු;
බුද්ධොති කථං පවුච්චති,
පුට්ඨො මෙ භගවා බ්‍යාකරොහි’’.

519. ‘‘පජ්ජෙන කතෙන අත්තනා, (සභියාති භගවා)
පරිනිබ්බානගතො විතිණ්ණකඞ්ඛො;
විභවඤ්ච භවඤ්ච විප්පහාය,
වුසිතවා ඛීණපුනබ්භවො ස භික්ඛු.

520. ‘‘සබ්බත්ථ උපෙක්ඛකො සතිමා, න සො හිංසති කඤ්චි සබ්බලොකෙ;
තිණ්ණො සමණො අනාවිලො, උස්සදා යස්ස න සන්ති සොරතො සො.

521. ‘‘යස්සින්ද්‍රියානි භාවිතානි, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච සබ්බලොකෙ;
නිබ්බිජ්ඣ ඉමං පරඤ්ච ලොකං, කාලං කඞ්ඛති භාවිතො ස දන්තො.

522. ‘‘කප්පානි විචෙය්‍ය කෙවලානි, සංසාරං දුභයං චුතූපපාතං;
විගතරජමනඞ්ගණං විසුද්ධං, පත්තං ජාතිඛයං තමාහු බුද්ධ’’න්ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා අත්තමනො පමුදිතො උදග්ගො පීතිසොමනස්සජාතො භගවන්තං උත්තරිං [උත්තරි (ක.)] පඤ්හං අපුච්ඡි –

523. ‘‘කිං පත්තිනමාහු බ්‍රාහ්මණං, (ඉති සභියො)
සමණං කෙන කථඤ්ච න්හාතකොති;
නාගොති කථං පවුච්චති,
පුට්ඨො මෙ භගවා බ්‍යාකරොහි’’.

524. ‘‘බාහිත්වා සබ්බපාපකානි, (සභියාති භගවා)
විමලො සාධුසමාහිතො ඨිතත්තො;
සංසාරමතිච්ච කෙවලී සො,
අසිතො තාදි පවුච්චතෙ ස බ්‍රහ්මා.

525. ‘‘සමිතාවි පහාය පුඤ්ඤපාපං, විරජො ඤත්වා ඉමං පරඤ්ච ලොකං;
ජාතිමරණං උපාතිවත්තො, සමණො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

526. ‘‘නින්හාය [නිනහාය (ස්‍යා.)] සබ්බපාපකානි, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච සබ්බලොකෙ;
දෙවමනුස්සෙසු කප්පියෙසු, කප්පං නෙති තමාහු න්හාතකො’’ති.

527. ‘‘ආගුං න කරොති කිඤ්චි ලොකෙ, සබ්බසංයොගෙ [සබ්බයොගෙ (ක.)] විසජ්ජ බන්ධනානි;
සබ්බත්ථ න සජ්ජතී විමුත්තො, නාගො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා’’ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො…පෙ…. භගවන්තං උත්තරිං පඤ්හං අපුච්ඡි –

528. ‘‘කං ඛෙත්තජිනං වදන්ති බුද්ධා, (ඉති සභියො)
කුසලං කෙන කථඤ්ච පණ්ඩිතොති;
මුනි නාම කථං පවුච්චති,
පුට්ඨො මෙ භගවා බ්‍යාකරොහි’’.

529. ‘‘ඛෙත්තානි විචෙය්‍ය කෙවලානි, (සභියාති භගවා)
දිබ්බං මානුසකඤ්ච බ්‍රහ්මඛෙත්තං;
සබ්බඛෙත්තමූලබන්ධනා පමුත්තො,

ඛෙත්තජිනො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

530. ‘‘කොසානි විචෙය්‍ය කෙවලානි, දිබ්බං මානුසකඤ්ච බ්‍රහ්මකොසං;
සබ්බකොසමූලබන්ධනා පමුත්තො, කුසලො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

531. ‘‘දුභයානි විචෙය්‍ය පණ්ඩරානි, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච සුද්ධිපඤ්ඤො;
කණ්හං සුක්කං උපාතිවත්තො, පණ්ඩිතො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

532. ‘‘අසතඤ්ච සතඤ්ච ඤත්වා ධම්මං, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච සබ්බලොකෙ;
දෙවමනුස්සෙහි පූජනීයො, සඞ්ගං ජාලමතිච්ච සො මුනී’’ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො…පෙ…. භගවන්තං උත්තරිං පඤ්හං අපුච්ඡි –

533. ‘‘කිං පත්තිනමාහු වෙදගුං, (ඉති සභියො)
අනුවිදිතං කෙන කථඤ්ච වීරියවාති;
ආජානියො කින්ති නාම හොති,
පුට්ඨො මෙ භගවා බ්‍යාකරොහි’’.

534. ‘‘වෙදානි විචෙය්‍ය කෙවලානි, (සභියාති භගවා)
සමණානං යානිධත්ථි [යානිපත්ථි (සී. ස්‍යා. පී.)] බ්‍රාහ්මණානං;
සබ්බවෙදනාසු වීතරාගො,
සබ්බං වෙදමතිච්ච වෙදගූ සො.

535. ‘‘අනුවිච්ච පපඤ්චනාමරූපං, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච රොගමූලං;
සබ්බරොගමූලබන්ධනා පමුත්තො, අනුවිදිතො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

536. ‘‘විරතො ඉධ සබ්බපාපකෙහි, නිරයදුක්ඛං අතිච්ච වීරියවා සො;
සො වීරියවා පධානවා, ධීරො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා.

537. ‘‘යස්සස්සු ලුනානි බන්ධනානි, අජ්ඣත්තං බහිද්ධා ච සඞ්ගමූලං;
සබ්බසඞ්ගමූලබන්ධනා පමුත්තො, ආජානියො තාදි පවුච්චතෙ තථත්තා’’ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො…පෙ…. භගවන්තං උත්තරිං පඤ්හං අපුච්ඡි –

538. ‘‘කිං පත්තිනමාහු සොත්තියං, (ඉති සභියො)
අරියං කෙන කථඤ්ච චරණවාති;
පරිබ්බාජකො කින්ති නාම හොති,
පුට්ඨො මෙ භගවා බ්‍යාකරොහි’’.

539. ‘‘සුත්වා සබ්බධම්මං අභිඤ්ඤාය ලොකෙ, (සභියාති භගවා)
සාවජ්ජානවජ්ජං යදත්ථි කිඤ්චි;
අභිභුං අකථංකථිං විමුත්තං,
අනිඝං සබ්බධිමාහු සොත්තියොති.

540. ‘‘ඡෙත්වා ආසවානි ආලයානි, විද්වා සො න උපෙති ගබ්භසෙය්‍යං;
සඤ්ඤං තිවිධං පනුජ්ජ පඞ්කං, කප්පං නෙති තමාහු අරියොති.

541. ‘‘යො ඉධ චරණෙසු පත්තිපත්තො, කුසලො සබ්බදා ආජානාති [ආජානි (ස්‍යා.)] ධම්මං;
සබ්බත්ථ න සජ්ජති විමුත්තචිත්තො [විමුත්තො (සී.)], පටිඝා යස්ස න සන්ති චරණවා සො.

542. ‘‘දුක්ඛවෙපක්කං යදත්ථි කම්මං, උද්ධමධො තිරියං වාපි [තිරියඤ්චාපි (ස්‍යා.)] මජ්ඣෙ;
පරිබ්බාජයිත්වා පරිඤ්ඤචාරී, මායං මානමථොපි ලොභකොධං;
පරියන්තමකාසි නාමරූපං, තං පරිබ්බාජකමාහු පත්තිපත්ත’’න්ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා අත්තමනො පමුදිතො උදග්ගො පීතිසොමනස්සජාතො උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා භගවන්තං සම්මුඛා සාරුප්පාහි ගාථාහි අභිත්ථවි –

543. ‘‘යානි ච තීණි යානි ච සට්ඨි, සමණප්පවාදසිතානි [සමණප්පවාදනිස්සිතානි (ස්‍යා. ක.)] භූරිපඤ්ඤ;
සඤ්ඤක්ඛරසඤ්ඤනිස්සිතානි, ඔසරණානි විනෙය්‍ය ඔඝතමගා.

544. ‘‘අන්තගූසි පාරගූ [පාරගූසි (ස්‍යා. පී. ක.)] දුක්ඛස්ස, අරහාසි සම්මාසම්බුද්ධො ඛීණාසවං තං මඤ්ඤෙ;
ජුතිමා මුතිමා පහූතපඤ්ඤො, දුක්ඛස්සන්තකරං අතාරෙසි මං.

545. ‘‘යං මෙ කඞ්ඛිතමඤ්ඤාසි, විචිකිච්ඡා මං තාරයි නමො තෙ;
මුනි මොනපථෙසු පත්තිපත්ත, අඛිල ආදිච්චබන්ධු සොරතොසි.

546. ‘‘යා මෙ කඞ්ඛා පුරෙ ආසි, තං මෙ බ්‍යාකාසි චක්ඛුමා;
අද්ධා මුනීසි සම්බුද්ධො, නත්ථි නීවරණා තව.

547. ‘‘උපායාසා ච තෙ සබ්බෙ, විද්ධස්තා විනළීකතා;
සීතිභූතො දමප්පත්තො, ධිතිමා සච්චනික්කමො.

548. ‘‘තස්ස තෙ නාගනාගස්ස, මහාවීරස්ස භාසතො;
සබ්බෙ දෙවානුමොදන්ති, උභො නාරදපබ්බතා.

549. ‘‘නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ, නමො තෙ පුරිසුත්තම;
සදෙවකස්මිං ලොකස්මිං, නත්ථි තෙ පටිපුග්ගලො.

550. ‘‘තුවං බුද්ධො තුවං සත්ථා, තුවං මාරාභිභූ මුනි;
තුවං අනුසයෙ ඡෙත්වා, තිණ්ණො තාරෙසිමං පජං.

551. ‘‘උපධී තෙ සමතික්කන්තා, ආසවා තෙ පදාලිතා;
සීහොසි අනුපාදානො, පහීනභයභෙරවො.

552. ‘‘පුණ්ඩරීකං යථා වග්ගු, තොයෙ න උපලිම්පති [තොයෙන න උපලිප්පති (සී.), තොයෙ න උපලිප්පති (පී.), තොයෙන න උපලිම්පති (ක.)];
එවං පුඤ්ඤෙ ච පාපෙ ච, උභයෙ ත්වං න ලිම්පසි;
පාදෙ වීර පසාරෙහි, සභියො වන්දති සත්ථුනො’’ති.

අථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතිත්වා භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අභික්කන්තං, භන්තෙ…පෙ.… එසාහං භගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච; ලභෙය්‍යාහං, භන්තෙ, භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පද’’න්ති .

‘‘යො ඛො, සභිය, අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බො ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ආකඞ්ඛති පබ්බජ්ජං, ආකඞ්ඛති උපසම්පදං, සො චත්තාරො මාසෙ පරිවසති; චතුන්නං මාසානං අච්චයෙන ආරද්ධචිත්තා භික්ඛූ පබ්බාජෙන්ති, උපසම්පාදෙන්ති භික්ඛුභාවාය. අපි ච මෙත්ථ පුග්ගලවෙමත්තතා විදිතා’’ති.

‘‘සචෙ, භන්තෙ, අඤ්ඤතිත්ථියපුබ්බා ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ආකඞ්ඛන්තා පබ්බජ්ජං, ආකඞ්ඛන්තා උපසම්පදං චත්තාරො මාසෙ පරිවසන්ති, චතුන්නං මාසානං අච්චයෙන ආරද්ධචිත්තා භික්ඛූ පබ්බාජෙන්ති, උපසම්පාදෙන්ති භික්ඛුභාවාය, අහං චත්තාරි වස්සානි පරිවසිස්සාමි; චතුන්නං වස්සානං අච්චයෙන ආරද්ධචිත්තා භික්ඛූ පබ්බාජෙන්තු උපසම්පාදෙන්තු භික්ඛුභාවායා’’ති. අලත්ථ ඛො සභියො පරිබ්බාජකො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං අලත්ථ උපසම්පදං…පෙ.… අඤ්ඤතරො ඛො පනායස්මා සභියො අරහතං අහොසීති.

සභියසුත්තං ඡට්ඨං නිට්ඨිතං.

7. සෙලසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා අඞ්ගුත්තරාපෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං අඩ්ඪතෙළසෙහි භික්ඛුසතෙහි යෙන ආපණං නාම අඞ්ගුත්තරාපානං නිගමො තදවසරි. අස්සොසි ඛො කෙණියො ජටිලො ‘‘සමණො ඛලු, භො, ගොතමො සක්‍යපුත්තො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො අඞ්ගුත්තරාපෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං අඩ්ඪතෙළසෙහි භික්ඛුසතෙහි ආපණං අනුප්පත්තො. තං ඛො පන භවන්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො – ‘ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා’ති [භගවා (ස්‍යා. පී.)]. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්‍රහ්මකං සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොතී’’ති.

අථ ඛො කෙණියො ජටිලො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො කෙණියං ජටිලං භගවා ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුත්තෙජෙසි සම්පහංසෙසි. අථ ඛො කෙණියො ජටිලො භගවතා ධම්මියා කථාය සන්දස්සිතො සමාදපිතො සමුත්තෙජිතො සම්පහංසිතො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘අධිවාසෙතු මෙ භවං ගොතමො ස්වාතනාය භත්තං සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙනා’’ති. එවං වුත්තෙ, භගවා කෙණියං ජටිලං එතදවොච – ‘‘මහා ඛො, කෙණිය, භික්ඛුසඞ්ඝො අඩ්ඪතෙළසානි භික්ඛුසතානි; ත්වඤ්ච බ්‍රාහ්මණෙසු අභිප්පසන්නො’’ති.

දුතියම්පි ඛො කෙණියො ජටිලො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘කිඤ්චාපි, භො ගොතම, මහා භික්ඛුසඞ්ඝො අඩ්ඪතෙළසානි භික්ඛුසතානි, අහඤ්ච බ්‍රාහ්මණෙසු අභිප්පසන්නො; අධිවාසෙතු මෙ භවං ගොතමො ස්වාතනාය භත්තං

සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙනා’’ති. දුතියම්පි ඛො භගවා කෙණියං ජටිලං එතදවොච – ‘‘මහා ඛො, කෙණිය, භික්ඛුසඞ්ඝො අඩ්ඪතෙළසානි භික්ඛුසතානි; ත්වඤ්ච බ්‍රාහ්මණෙසු අභිප්පසන්නො’’ති.

තතියම්පි ඛො කෙණියො ජටිලො භගවන්තං එතදවොච – ‘‘කිඤ්චාපි, භො ගොතම, මහා භික්ඛුසඞ්ඝො අඩ්ඪතෙළසානි භික්ඛුසතානි, අහඤ්ච බ්‍රාහ්මණෙසු අභිප්පසන්නො, අධිවාසෙතු [අධිවාසෙත්වෙව (සී.)] මෙ භවං ගොතමො ස්වාතනාය භත්තං සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙනා’’ති. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙන. අථ ඛො කෙණියො ජටිලො භගවතො අධිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා යෙන සකො අස්සමො තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා මිත්තාමච්චෙ ඤාතිසාලොහිතෙ ආමන්තෙසි – ‘‘සුණන්තු මෙ භවන්තො මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොහිතා, සමණො මෙ ගොතමො නිමන්තිතො ස්වාතනාය භත්තං සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙන, යෙන මෙ කායවෙය්‍යාවටිකං කරෙය්‍යාථා’’ති. ‘‘එවං, භො’’ති ඛො කෙණියස්ස ජටිලස්ස මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොහිතා කෙණියස්ස ජටිලස්ස පටිස්සුත්වා අප්පෙකච්චෙ උද්ධනානි ඛණන්ති, අප්පෙකච්චෙ කට්ඨානි ඵාලෙන්ති, අප්පෙකච්චෙ භාජනානි ධොවන්ති, අප්පෙකච්චෙ උදකමණිකං පතිට්ඨාපෙන්ති, අප්පෙකච්චෙ ආසනානි පඤ්ඤාපෙන්ති. කෙණියො පන ජටිලො සාමංයෙව මණ්ඩලමාළං පටියාදෙති.

තෙන ඛො පන සමයෙන සෙලො බ්‍රාහ්මණො ආපණෙ පටිවසති, තිණ්ණං වෙදානං පාරගූ සනිඝණ්ඩුකෙටුභානං සාක්ඛරප්පභෙදානං ඉතිහාසපඤ්චමානං පදකො වෙය්‍යාකරණො ලොකායතමහාපුරිසලක්ඛණෙසු අනවයො, තීණි ච මාණවකසතානි මන්තෙ වාචෙති.

තෙන ඛො පන සමයෙන කෙණියො ජටිලො සෙලෙ බ්‍රාහ්මණෙ අභිප්පසන්නො හොති. අථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො තීහි මාණවකසතෙහි පරිවුතො ජඞ්ඝාවිහාරං අනුචඞ්කමමානො අනුවිචරමානො යෙන කෙණියස්ස ජටිලස්ස අස්සමො තෙනුපසඞ්කමි. අද්දසා ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො කෙණියස්ස ජටිලස්ස අස්සමෙ [කෙණියස්සමියෙ ජටිලෙ (සී. පී.)] අප්පෙකච්චෙ උද්ධනානි ඛණන්තෙ…පෙ…. අප්පෙකච්චෙ ආසනානි පඤ්ඤපෙන්තෙ, කෙණියං පන ජටිලං සාමංයෙව මණ්ඩලමාළං පටියාදෙන්තං. දිස්වාන කෙණියං ජටිලං එතදවොච – ‘‘කිං නු ඛො භොතො කෙණියස්ස ආවාහො වා භවිස්සති, විවාහො වා භවිස්සති, මහායඤ්ඤො වා පච්චුපට්ඨිතො, රාජා වා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො නිමන්තිතො ස්වාතනාය සද්ධිං බලකායෙනා’’ති?

‘‘න මෙ, භො සෙල, ආවාහො වා භවිස්සති විවාහො වා, නාපි රාජා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරො නිමන්තිතො ස්වාතනාය සද්ධිං බලකායෙන; අපි ච ඛො මෙ මහායඤ්ඤො පච්චුපට්ඨිතො. අත්ථි සමණො ගොතමො සක්‍යපුත්තො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො අඞ්ගුත්තරාපෙසු චාරිකං චරමානො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං අඩ්ඪතෙළසෙහි භික්ඛුසතෙහි ආපණං අනුප්පත්තො. තං ඛො පන භවන්තං ගොතමං…පෙ…. බුද්ධො භගවාති. සො මෙ නිමන්තිතො ස්වාතනාය භත්තං සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙනා’’ති. ‘‘බුද්ධොති, භො කෙණිය, වදෙසි’’? ‘‘බුද්ධොති, භො සෙල, වදාමි’’. ‘‘බුද්ධොති, භො කෙණිය, වදෙසි’’? ‘‘බුද්ධොති, භො සෙල, වදාමී’’ති.

අථ ඛො සෙලස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස එතදහොසි – ‘‘ඝොසොපි ඛො එසො දුල්ලභො ලොකස්මිං යදිදං බුද්ධොති. ආගතානි ඛො පනම්හාකං මන්තෙසු ද්වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණානි, යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස ද්වෙව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා. සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතනසමන්නාගතො. තස්සිමානි සත්ත රතනානි භවන්ති, සෙය්‍යථිදං – චක්කරතනං, හත්ථිරතනං, අස්සරතනං, මණිරතනං, ඉත්ථිරතනං, ගහපතිරතනං, පරිණායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා. සො ඉමං පථවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන අභිවිජීය අජ්ඣාවසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධො ලොකෙ විවට්ටච්ඡදො [විවත්තච්ඡද්දො (සී. පී.)]. කහං පන, භො කෙණිය, එතරහි සො භවං ගොතමො විහරති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො’’ති?

එවං වුත්තෙ, කෙණියො ජටිලො දක්ඛිණං බාහුං පග්ගහෙත්වා සෙලං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච – ‘‘යෙනෙසා , භො සෙල, නීලවනරාජී’’ති. අථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො තීහි මාණවකසතෙහි සද්ධිං යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි. අථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො තෙ මාණවකෙ ආමන්තෙසි – ‘‘අප්පසද්දා භොන්තො ආගච්ඡන්තු, පදෙ පදං නික්ඛිපන්තා. දුරාසදා හි තෙ භගවන්තො [භවන්තො (ස්‍යා. ක.)] සීහාව එකචරා. යදා චාහං, භො, සමණෙන ගොතමෙන සද්ධිං මන්තෙය්‍යං, මා මෙ භොන්තො අන්තරන්තරා කථං ඔපාතෙථ; කථාපරියොසානං මෙ භවන්තො ආගමෙන්තූ’’ති.

අථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො භගවතො කායෙ ද්වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණානි සමන්නෙසි [සම්මන්නෙසි (සී. ස්‍යා.)]. අද්දසා ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො භගවතො කායෙ ද්වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණානි යෙභුය්‍යෙන ඨපෙත්වා ද්වෙ. ද්වීසු මහාපුරිසලක්ඛණෙසු කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති – කොසොහිතෙ ච වත්ථගුය්හෙ, පහූතජිව්හතාය චාති.

අථ ඛො භගවතො එතදහොසි – ‘‘පස්සති ඛො මෙ අයං සෙලො බ්‍රාහ්මණො ද්වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණානි යෙභුය්‍යෙන ඨපෙත්වා ද්වෙ. ද්වීසු මහාපුරිසලක්ඛණෙසු කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති –

කොසොහිතෙ ච වත්ථගුය්හෙ, පහූතජිව්හතාය චා’’ති. අථ ඛො භගවා තථාරූපං ඉද්ධාභිසඞ්ඛාරං අභිසඞ්ඛාසි [අභිසඞ්ඛාරෙසි (ස්‍යා. ක.)], යථා අද්දස සෙලො බ්‍රාහ්මණො භගවතො කොසොහිතං වත්ථගුය්හං . අථ ඛො භගවා ජිව්හං නින්නාමෙත්වා උභොපි කණ්ණසොතානි අනුමසි පටිමසි, උභොපි නාසිකසොතානි අනුමසි පටිමසි, කෙවලම්පි නලාටමණ්ඩලං ජිව්හාය ඡාදෙසි.

අථ ඛො සෙලස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස එතදහොසි – ‘‘සමන්නාගතො ඛො සමණො ගොතමො ද්වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණෙහි පරිපුණ්ණෙහි, නො අපරිපුණ්ණෙහි. නො ච ඛො නං ජානාමි බුද්ධො වා නො වා. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුඩ්ඪානං මහල්ලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං – ‘යෙ තෙ භවන්ති අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා, තෙ සකෙ වණ්ණෙ භඤ්ඤමානෙ අත්තානං පාතුකරොන්තී’ති. යංනූනාහං සමණං ගොතමං සම්මුඛා සාරුප්පාහි ගාථාහි අභිත්ථවෙය්‍යා’’න්ති. අථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං සම්මුඛා සාරුප්පාහි ගාථාහි අභිත්ථවි –

553. ‘‘පරිපුණ්ණකායො සුරුචි, සුජාතො චාරුදස්සනො;
සුවණ්ණවණ්ණොසි භගවා, සුසුක්කදාඨොසි වීරියවා.

554. ‘‘නරස්ස හි සුජාතස්ස, යෙ භවන්ති වියඤ්ජනා;
සබ්බෙ තෙ තව කායස්මිං, මහාපුරිසලක්ඛණා.

555. ‘‘පසන්නනෙත්තො සුමුඛො, බ්‍රහා උජු පතාපවා;
මජ්ඣෙ සමණසඞ්ඝස්ස, ආදිච්චොව විරොචසි.

556. ‘‘කල්‍යාණදස්සනො භික්ඛු, කඤ්චනසන්නිභත්තචො;
කිං තෙ සමණභාවෙන, එවං උත්තමවණ්ණිනො.

557. ‘‘රාජා අරහසි භවිතුං, චක්කවත්තී රථෙසභො;
චාතුරන්තො විජිතාවී, ජම්බුසණ්ඩස්ස [ජම්බුමණ්ඩස්ස (ක.)] ඉස්සරො.

558. ‘‘ඛත්තියා භොගිරාජානො [භොජරාජානො (සී. ස්‍යා.)], අනුයන්තා [අනුයුත්තා (සී.)] භවන්තු තෙ;
රාජාභිරාජා මනුජින්දො, රජ්ජං කාරෙහි ගොතම’’.

559. ‘‘රාජාහමස්මි සෙලාති, (භගවා) ධම්මරාජා අනුත්තරො;
ධම්මෙන චක්කං වත්තෙමි, චක්කං අප්පටිවත්තියං’’.

560. ‘‘සම්බුද්ධො පටිජානාසි, (ඉති සෙලො බ්‍රාහ්මණො) ධම්මරාජා අනුත්තරො;
‘ධම්මෙන චක්කං වත්තෙමි’, ඉති භාසසි ගොතම.

561. ‘‘කො නු සෙනාපති භොතො, සාවකො සත්ථුරන්වයො;
කො තෙ තමනුවත්තෙති, ධම්මචක්කං පවත්තිතං’’.

562. ‘‘මයා පවත්තිතං චක්කං, (සෙලාති භගවා) ධම්මචක්කං අනුත්තරං;
සාරිපුත්තො අනුවත්තෙති, අනුජාතො තථාගතං.

563. ‘‘අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤාතං, භාවෙතබ්බඤ්ච භාවිතං;
පහාතබ්බං පහීනං මෙ, තස්මා බුද්ධොස්මි බ්‍රාහ්මණ.

564. ‘‘විනයස්සු මයි කඞ්ඛං, අධිමුච්චස්සු බ්‍රාහ්මණ;
දුල්ලභං දස්සනං හොති, සම්බුද්ධානං අභිණ්හසො.

565. ‘‘යෙසං වෙ [යෙසං වො (පී.), යස්ස වෙ (ස්‍යා.)] දුල්ලභො ලොකෙ, පාතුභාවො අභිණ්හසො;
සොහං බ්‍රාහ්මණ සම්බුද්ධො, සල්ලකත්තො අනුත්තරො.

566. ‘‘බ්‍රහ්මභූතො අතිතුලො, මාරසෙනප්පමද්දනො;
සබ්බාමිත්තෙ වසීකත්වා, මොදාමි අකුතොභයො’’.

567. ‘‘ඉමං භවන්තො නිසාමෙථ, යථා භාසති චක්ඛුමා;
සල්ලකත්තො මහාවීරො, සීහොව නදතී වනෙ.

568. ‘‘බ්‍රහ්මභූතං අතිතුලං, මාරසෙනප්පමද්දනං;
කො දිස්වා නප්පසීදෙය්‍ය, අපි කණ්හාභිජාතිකො.

569. ‘‘යො මං ඉච්ඡති අන්වෙතු, යො වා නිච්ඡති ගච්ඡතු;
ඉධාහං පබ්බජිස්සාමි, වරපඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ’’.

570. ‘‘එවඤ්චෙ [එතඤ්චෙ (සී. පී.)] රුච්චති භොතො, සම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ [සම්මාසම්බුද්ධසාසනං (සී. ස්‍යා. කං. පී.)];
මයම්පි පබ්බජිස්සාම, වරපඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ’’.

571. ‘‘බ්‍රාහ්මණා තිසතා ඉමෙ, යාචන්ති පඤ්ජලීකතා;
බ්‍රහ්මචරියං චරිස්සාම, භගවා තව සන්තිකෙ’’.

572. ‘‘ස්වාක්ඛාතං බ්‍රහ්මචරියං, (සෙලාති භගවා) සන්දිට්ඨිකමකාලිකං;
යත්ථ අමොඝා පබ්බජ්ජා, අප්පමත්තස්ස සික්ඛතො’’ති.

අලත්ථ ඛො සෙලො බ්‍රාහ්මණො සපරිසො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලත්ථ උපසම්පදං. අථ ඛො කෙණියො ජටිලො තස්සා රත්තියා අච්චයෙන සකෙ අස්සමෙ පණීතං ඛාදනීයං භොජනීයං පටියාදාපෙත්වා භගවතො කාලං ආරොචාපෙසි – ‘‘කාලො, භො ගොතම, නිට්ඨිතං භත්ත’’න්ති . අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය යෙන කෙණියස්ස ජටිලස්ස අස්සමො තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙන.

අථ ඛො කෙණියො ජටිලො බුද්ධප්පමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝං පණීතෙන ඛාදනීයෙන භොජනීයෙන සහත්ථා සන්තප්පෙසි සම්පවාරෙසි. අථ ඛො කෙණියො ජටිලො භගවන්තං භුත්තාවිං ඔනීතපත්තපාණිං අඤ්ඤතරං නීචං ආසනං ගහෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො කෙණියං ජටිලං භගවා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි –

573. ‘‘අග්ගිහුත්තමුඛා යඤ්ඤා, සාවිත්ති ඡන්දසො මුඛං;
රාජා මුඛං මනුස්සානං, නදීනං සාගරො මුඛං.

574. ‘‘නක්ඛත්තානං මුඛං චන්දො, ආදිච්චො තපතං මුඛං;
පුඤ්ඤං ආකඞ්ඛමානානං, සඞ්ඝො වෙ යජතං මුඛ’’න්ති.

අථ ඛො භගවා කෙණියං ජටිලං ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. අථ ඛො ආයස්මා සෙලො සපරිසො එකො වූපකට්ඨො අප්පමත්තො ආතාපී පහිතත්තො විහරන්තො නචිරස්සෙ …පෙ…. අඤ්ඤතරො ඛො පනායස්මා සෙලො සපරිසො අරහතං අහොසි.

අථ ඛො ආයස්මා සෙලො සපරිසො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා එකංසං චීවරං කත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣභාසි –

575. ‘‘යං තං සරණමාගම්හ [මාගම්ම (සී. ස්‍යා. ක.)], ඉතො අට්ඨමි චක්ඛුම;
සත්තරත්තෙන භගවා, දන්තම්හ තව සාසනෙ.

576. ‘‘තුවං බුද්ධො තුවං සත්ථා, තුවං මාරාභිභූ මුනි;
තුවං අනුසයෙ ඡෙත්වා, තිණ්ණො තාරෙසිමං පජං.

577. ‘‘උපධී තෙ සමතික්කන්තා, ආසවා තෙ පදාලිතා;
සීහොසි [සීහොව (ම. නි. 2.401)] අනුපාදානො, පහීනභයභෙරවො.

578. ‘‘භික්ඛවො තිසතා ඉමෙ, තිට්ඨන්ති පඤ්ජලීකතා;
පාදෙ වීර පසාරෙහි, නාගා වන්දන්තු සත්ථුනො’’ති.

සෙලසුත්තං සත්තමං නිට්ඨිතං.

8. සල්ලසුත්තං

579. අනිමිත්තමනඤ්ඤාතං , මච්චානං ඉධ ජීවිතං;
කසිරඤ්ච පරිත්තඤ්ච, තඤ්ච දුක්ඛෙන සංයුතං.

580. න හි සො උපක්කමො අත්ථි, යෙන ජාතා න මීයරෙ;
ජරම්පි පත්වා මරණං, එවංධම්මා හි පාණිනො.

581. ඵලානමිව පක්කානං, පාතො පතනතො [පපතතො (සී. පී. අට්ඨ.)] භයං;
එවං ජාතාන මච්චානං, නිච්චං මරණතො භයං.

582. යථාපි කුම්භකාරස්ස, කතා මත්තිකභාජනා;
සබ්බෙ භෙදනපරියන්තා [භෙදපරියන්තා (ස්‍යා.)], එවං මච්චාන ජීවිතං.

583. දහරා ච මහන්තා ච, යෙ බාලා යෙ ච පණ්ඩිතා;
සබ්බෙ මච්චුවසං යන්ති, සබ්බෙ මච්චුපරායණා.

584. තෙසං මච්චුපරෙතානං, ගච්ඡතං පරලොකතො;
න පිතා තායතෙ පුත්තං, ඤාතී වා පන ඤාතකෙ.

585. පෙක්ඛතං යෙව ඤාතීනං, පස්ස ලාලපතං පුථු;
එකමෙකොව මච්චානං, ගොවජ්ඣො විය නීයති [නියාති (බහූසු)].

586. එවමබ්භාහතො ලොකො, මච්චුනා ච ජරාය ච;
තස්මා ධීරා න සොචන්ති, විදිත්වා ලොකපරියායං.

587. යස්ස මග්ගං න ජානාසි, ආගතස්ස ගතස්ස වා;
උභො අන්තෙ අසම්පස්සං, නිරත්ථං පරිදෙවසි.

588. පරිදෙවයමානො චෙ, කිඤ්චිදත්ථං උදබ්බහෙ;
සම්මූළ්හො හිංසමත්තානං, කයිරා චෙ නං විචක්ඛණො.

589. න හි රුණ්ණෙන සොකෙන, සන්තිං පප්පොති චෙතසො;
භියාස්සුප්පජ්ජතෙ දුක්ඛං, සරීරං උපහඤ්ඤති.

590. කිසො විවණ්ණො භවති, හිංසමත්තානමත්තනා;
න තෙන පෙතා පාලෙන්ති, නිරත්ථා පරිදෙවනා.

591. සොකමප්පජහං ජන්තු, භියෙයා දුක්ඛං නිගච්ඡති;
අනුත්ථුනන්තො කාලඞ්කතං [කාලකතං (සී. ස්‍යා.)], සොකස්ස වසමන්වගූ.

592. අඤ්ඤෙපි පස්ස ගමිනෙ, යථාකම්මූපගෙ නරෙ;
මච්චුනො වසමාගම්ම, ඵන්දන්තෙවිධ පාණිනො.

593. යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා;
එතාදිසො විනාභාවො, පස්ස ලොකස්ස පරියායං.

594. අපි වස්සසතං ජීවෙ, භියෙයා වා පන මාණවො;
ඤාතිසඞ්ඝා විනා හොති, ජහාති ඉධ ජීවිතං.

595. තස්මා අරහතො සුත්වා, විනෙයා පරිදෙවිතං;
පෙතං කාලඞ්කතං දිස්වා, නෙසො ලබ්භා මයා ඉති.

596. යථා සරණමාදිත්තං, වාරිනා පරිනිබ්බයෙ [පරිනිබ්බුතො (සී. ක.)];
එවම්පි ධීරො සපඤ්ඤො, පණ්ඩිතො කුසලො නරො;
ඛිප්පමුප්පතිතං සොකං, වාතො තූලංව ධංසයෙ.

597. පරිදෙවං පජප්පඤ්ච, දොමනස්සඤ්ච අත්තනො;
අත්තනො සුඛමෙසානො, අබ්බහෙ සල්ලමත්තනො.

598. අබ්බූළ්හසල්ලො අසිතො, සන්තිං පප්පුයා චෙතසො;
සබ්බසොකං අතික්කන්තො, අසොකො හොති නිබ්බුතොති.

සල්ලසුත්තං අට්ඨමං නිට්ඨිතං.

9. වාසෙට්ඨසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා ඉච්ඡානඞ්ගලෙ විහරති ඉච්ඡානඞ්ගලවනසණ්ඩෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බහුලා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ඉච්ඡානඞ්ගලෙ පටිවසන්ති, සෙයාථිදං – චඞ්කී බ්‍රාහ්මණො, තාරුක්ඛො බ්‍රාහ්මණො, පොක්ඛරසාති බ්‍රාහ්මණො, ජාණුස්සොණි [ජාණුසොණි (ක.)] බ්‍රාහ්මණො, තොදෙයෙයා බ්‍රාහ්මණො, අඤ්ඤෙ ච අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා. අථ ඛො වාසෙට්ඨභාරද්වාජානං මාණවානං ජඞ්ඝාවිහාරං අනුචඞ්කමන්තානං අනුවිචරන්තානං [අනුචඞ්කමමානානං අනුවිචරමානානං (සී. පී.)] අයමන්තරාකථා උදපාදි – ''කථං, භො, බ්‍රාහ්මණො හොතී''ති?

භාරද්වාජො මාණවො එවමාහ – ''යතො ඛො, භො, උභතො සුජාතො හොති මාතිතො ච පිතිතො ච සංසුද්ධගහණිකො යාව සත්තමා පිතාමහයුගා අක්ඛිත්තො අනුපක්කුට්ඨො ජාතිවාදෙන, එත්තාවතා ඛො භො බ්‍රාහ්මණො හොතී''ති.

වාසෙට්ඨො මාණවො එවමාහ – ''යතො ඛො, භො, සීලවා ච හොති වතසම්පන්නො [වත්තසම්පන්නො (සී. ස්‍යා. ම. නි. 2.454)] ච, එත්තාවතා ඛො, භො, බ්‍රාහ්මණො හොතී''ති. නෙව ඛො අසක්ඛි භාරද්වාජො මාණවො වාසෙට්ඨං මාණවං සඤ්ඤාපෙතුං, න පන අසක්ඛි වාසෙට්ඨො මාණවො භාරද්වාජං මාණවං සඤ්ඤාපෙතුං.

අථ ඛො වාසෙට්ඨො මාණවො භාරද්වාජං මාණවං ආමන්තෙසි – ''අයං ඛො, භො [අයං භො (සී. ස්‍යා. ක.), අයං ඛො (පී.)] භාරද්වාජ, සමණො ගොතමො සක්‍යපුත්තො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො ඉච්ඡානඞ්ගලෙ විහරති ඉච්ඡානඞ්ගලවනසණ්ඩෙ; තං ඛො පන භවන්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො – 'ඉතිපි…පෙ. … බුද්ධො භගවා'ති. ආයාම, භො භාරද්වාජ, යෙන සමණො ගොතමො තෙනුපසඞ්කමිස්සාම; උපසඞ්කමිත්වා සමණං

ගොතමං එතමත්ථං පුච්ඡිස්සාම. යථා නො සමණො ගොතමො බ්‍යාකරිස්සති තථා නං ධාරෙස්සාමා’’ති. ‘‘එවං, භො’’ති ඛො භාරද්වාජො මාණවො වාසෙට්ඨස්ස මාණවස්ස පච්චස්සොසි.

අථ ඛො වාසෙට්ඨභාරද්වාජා මාණවා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු; උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො වාසෙට්ඨො මාණවො භගවන්තං ගාථාහි අජ්ඣභාසි –

599. ‘‘අනුඤ්ඤාතපටිඤ්ඤාතා, තෙවිජ්ජා මයමස්මුභො;
අහං පොක්ඛරසාතිස්ස, තාරුක්ඛස්සායං මාණවො.

600. ‘‘තෙවිජ්ජානං යදක්ඛාතං, තත්‍ර කෙවලිනොස්මසෙ;
පදකස්ම වෙය්‍යාකරණා, ජප්පෙ ආචරියසාදිසා.

601. ‘‘තෙසං නො ජාතිවාදස්මිං, විවාදො අත්ථි ගොතම;
ජාතියා බ්‍රාහ්මණො හොති, භාරද්වාජො ඉති භාසති;
අහඤ්ච කම්මුනා [කම්මනා (සී. පී.) එවමුපරිපි] බ්‍රූමි, එවං ජානාහි චක්ඛුම.

602. ‘‘තෙ න සක්කොම සඤ්ඤාපෙතුං, අඤ්ඤමඤ්ඤං මයං උභො;
භවන්තං [භගවන්තං (ක.)] පුට්ඨුමාගම්හා, සම්බුද්ධං ඉති විස්සුතං.

603. ‘‘චන්දං යථා ඛයාතීතං, පෙච්ච පඤ්ජලිකා ජනා;
වන්දමානා නමස්සන්ති, එවං ලොකස්මි ගොතමං.

604. ‘‘චක්ඛුං ලොකෙ සමුප්පන්නං, මයං පුච්ඡාම ගොතමං;
ජාතියා බ්‍රාහ්මණො හොති, උදාහු භවති කම්මුනා;
අජානතං නො පබ්‍රූහි, යථා ජානෙසු බ්‍රාහ්මණං’’.

605. ‘‘තෙසං වො අහං බ්‍යක්ඛිස්සං, (වාසෙට්ඨාති භගවා) අනුපුබ්බං යථාතථං;
ජාතිවිභඞ්ගං පාණානං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

606. ‘‘තිණරුක්ඛෙපි ජානාථ, න චාපි පටිජානරෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

607. ‘‘තතො කීටෙ පටඞ්ගෙ ච, යාව කුන්ථකිපිල්ලිකෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

608. ‘‘චතුප්පදෙපි ජානාථ, ඛුද්දකෙ ච මහල්ලකෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

609. ‘‘පාදූදරෙපි ජානාථ, උරගෙ දීඝපිට්ඨිකෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

610. ‘‘තතො මච්ඡෙපි ජානාථ, ඔදකෙ වාරිගොචරෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

611. ‘‘තතො පක්ඛීපි ජානාථ, පත්තයානෙ විහඞ්ගමෙ;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං තෙසං, අඤ්ඤමඤ්ඤා හි ජාතියො.

612. ‘‘යථා එතාසු ජාතීසු, ලිඞ්ගං ජාතිමයං පුථු;
එවං නත්ථි මනුස්සෙසු, ලිඞ්ගං ජාතිමයං පුථු.

613. ‘‘න කෙසෙහි න සීසෙන, න කණ්ණෙහි න අක්ඛිහි;
න මුඛෙන න නාසාය, න ඔට්ඨෙහි භමූහි වා.

614. ‘‘න ගීවාය න අංසෙහි, න උදරෙන න පිට්ඨියා;
න සොණියා න උරසා, න සම්බාධෙ න මෙථුනෙ [න සම්බාධා න මෙථුනා (ස්‍යා. ක.)].

615. ‘‘න හත්ථෙහි න පාදෙහි, නාඞ්ගුලීහි නඛෙහි වා;
න ජඞ්ඝාහි න ඌරූහි, න වණ්ණෙන සරෙන වා;
ලිඞ්ගං ජාතිමයං නෙව, යථා අඤ්ඤාසු ජාතිසු.

616. ‘‘පච්චත්තඤ්ච සරීරෙසු [පච්චත්තං සසරීරෙසු (සී. පී.)], මනුස්සෙස්වෙතං න විජ්ජති;
වොකාරඤ්ච මනුස්සෙසු, සමඤ්ඤාය පවුච්චති.

617. ‘‘යො හි කොචි මනුස්සෙසු, ගොරක්ඛං උපජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, කස්සකො සො න බ්‍රාහ්මණො.

618. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, පුථුසිප්පෙන ජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, සිප්පිකො සො න බ්‍රාහ්මණො.

619. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, වොහාරං උපජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, වාණිජො සො න බ්‍රාහ්මණො.

620. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, පරපෙස්සෙන ජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, පෙස්සිකො [පෙස්සකො (ක.)] සො න බ්‍රාහ්මණො.

621. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, අදින්නං උපජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, චොරො එසො න බ්‍රාහ්මණො.

622. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, ඉස්සත්ථං උපජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, යොධාජීවො න බ්‍රාහ්මණො.

623. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, පොරොහිච්චෙන ජීවති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, යාජකො එසො න බ්‍රාහ්මණො.

624. “යො හි කොචි මනුස්සෙසු, ගාමං රට්ඨඤ්ච භුඤ්ජති;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, රාජා එසො න බ්‍රාහ්මණො.

625. “න චාහං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රූමි, යොනිජං මත්තිසම්භවං;
භොවාදි නාම සො හොති, සචෙ [ස වෙ (සී. ස්‍යා.)] හොති සකිඤ්චනො;
අකිඤ්චනං අනාදානං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

626. “සබ්බසංයොජනං ඡෙත්වා, සො වෙ න පරිතස්සති;
සඞ්ගාතිගං විසංයුත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

627. “ඡෙත්වා නද්ධිං වරත්තඤ්ච, සන්දානං සහනුක්කමං;
උක්ඛිත්තපලිඝං බුද්ධං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

628. “අක්කොසං වධබන්ධඤ්ච, අදුට්ඨො යො තිතික්ඛති;
ඛන්තීබලං බලානීකං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

629. “අක්කොධනං වතවන්තං, සීලවන්තං අනුස්සදං;
දන්තං අන්තිමසාරීරං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

630. “වාරි පොක්ඛරපත්තෙව, ආරග්ගෙරිව සාසපො;
යො න ලිම්පති කාමෙසු, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

631. “යො දුක්ඛස්ස පජානාති, ඉධෙව ඛයමත්තනො;
පන්නභාරං විසංයුත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

632. “ගම්භීරපඤ්ඤං මෙධාවිං, මග්ගාමග්ගස්ස කොවිදං;
උත්තමත්ථමනුප්පත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

633. “අසංසට්ඨං ගහට්ඨෙහි, අනාගාරෙහි චූභයං;
අනොකසාරිමප්පිච්ඡං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

634. “නිධාය දණ්ඩං භූතෙසු, තසෙසු ථාවරෙසු ච;
යො න හන්ති න ඝාතෙති, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

635. “අවිරුද්ධං විරුද්ධෙසු, අත්තදණ්ඩෙසු නිබ්බුතං;
සාදානෙසු අනාදානං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

636. “යස්ස රාගො ච දොසො ච, මානො මක්ඛො ච පාතිතො;
සාසපොරිව ආරග්ගා, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

637. “අකක්කසං විඤ්ඤාපනිං, ගිරං සච්චමුදීරයෙ;
යාය නාභිසජෙ කඤ්චි, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

638. “යොධ දීඝං ච රස්සං වා, අණුං ථූලං සුභාසුභං;
ලොකෙ අදින්නං නාදියති, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

639. “ආසා යස්ස න විජ්ජන්ති, අස්මිං ලොකෙ පරම්හි ච;
නිරාසාසං [නිරාසයං (සී. ස්‍යා. පී.), නිරාසකං (?)] විසංයුත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

640. “යස්සාලයා න විජ්ජන්ති, අඤ්ඤාය අකථංකථී;
අමතොගධමනුප්පත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

641. ‘‘යොධ පුඤ්ඤඤ්ච පාපඤ්ච, උභො සඞ්ගමුපච්චගා;
අසොකං විරජං සුද්ධං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

642. ‘‘චන්දංව විමලං සුද්ධං, විප්පසන්නමනාවිලං;
නන්දීභවපරික්ඛීණං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

643. ‘‘යොමං පලිපථං දුග්ගං, සංසාරං මොහමච්චගා;
තිණ්ණො පාරඞ්ගතො ඣායී, අනෙජො අකථංකථී;
අනුපාදාය නිබ්බුතො, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

644. ‘‘යොධ කාමෙ පහන්ත්වාන, අනාගාරො පරිබ්බජෙ;
කාමභවපරික්ඛීණං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

645. ‘‘යොධ තණ්හං පහන්ත්වාන, අනාගාරො පරිබ්බජෙ;
තණ්හාභවපරික්ඛීණං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

646. ‘‘හිත්වා මානුසකං යොගං, දිබ්බං යොගං උපච්චගා;
සබ්බයොගවිසංයුත්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

647. ‘‘හිත්වා රතිඤ්ච අරතිං, සීතිභූතං නිරූපධිං;
සබ්බලොකාභිභුං වීරං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

648. ‘‘චුතිං යො වෙදි [යො’වෙති (?) ඉතිවුත්තකෙ 99 අට්ඨකථාසංවණ්ණනා පස්සිතබ්බා] ත්තානං, උපපත්තිඤ්ච සබ්බසො;
අසත්තං සුගතං බුද්ධං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

649. ‘‘යස්ස ගතිං න ජානන්ති, දෙවා ගන්ධබ්බමානුසා;
ඛීණාසවං අරහන්තං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

650. ‘‘යස්ස පුරෙ ච පච්ඡා ච, මජ්ඣෙ ච නත්ථි කිඤ්චනං;
අකිඤ්චනං අනාදානං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

651. ‘‘උසභං පවරං වීරං, මහෙසිං විජිතාවිනං;
අනෙජං න්හාතකං බුද්ධං, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

652. ‘‘පුබ්බෙනිවාසං යො වෙදි [යො’වෙති (?) ඉතිවුත්තකෙ 99 අට්ඨකථාසංවණ්ණනා පස්සිතබ්බා],
සග්ගාපායඤ්ච පස්සති;
අථො ජාතික්ඛයං පත්තො, තමහං බ්‍රූමි බ්‍රාහ්මණං.

653. ‘‘සමඤ්ඤා හෙසා ලොකස්මිං, නාමගොත්තං පකප්පිතං;
සම්මුච්චා සමුදාගතං, තත්ථ තත්ථ පකප්පිතං.

654. ‘‘දීඝරත්තමනුසයිතං, දිට්ඨිගතමජානතං;
අජානන්තා නො [අජානන්තා තෙ (අට්ඨ.) ම. නි. 2.460] පබ්‍රුවන්ති, ජාතියා හොති බ්‍රාහ්මණො.

655. ‘‘න ජච්චා බ්‍රාහ්මණො හොති, න ජච්චා හොති අබ්‍රාහ්මණො;
කම්මුනා බ්‍රාහ්මණො හොති, කම්මුනා හොති අබ්‍රාහ්මණො.

656. ‘‘කස්සකො කම්මුනා හොති, සිප්පිකො හොති කම්මුනා;
වාණිජො කම්මුනා හොති, පෙස්සිකො හොති කම්මුනා.

657. ‘‘චොරොපි කම්මුනා හොති, යොධාජීවොපි කම්මුනා;
යාජකො කම්මුනා හොති, රාජාපි හොති කම්මුනා.

658. ‘‘එවමෙතං යථාභූතං, කම්මං පස්සන්ති පණ්ඩිතා;
පටිච්චසමුප්පාදදස්සා, කම්මවිපාකකොවිදා.

659. ‘‘කම්මුනා වත්තති ලොකො, කම්මුනා වත්තති පජා;
කම්මනිබන්ධනා සත්තා, රථස්සාණීව යායතො.

660. ‘‘තපෙන බ්‍රහ්මචරියෙන, සංයමෙන දමෙන ච;
එතෙන බ්‍රාහ්මණො හොති, එතං බ්‍රාහ්මණමුත්තමං.

661. ‘‘තීහි විජ්ජාහි සම්පන්නො, සන්තො ඛීණපුනබ්භවො;
එවං වාසෙට්ඨ ජානාහි, බ්‍රහ්මා සක්කො විජානත’’න්ති.

එවං වුත්තෙ, වාසෙට්ඨභාරද්වාජා මාණවා භගවන්තං එතදවොචුං – ‘‘අභික්කන්තං, භො ගොතම…පෙ…. උපාසකෙ නො භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතෙ [පාණුපෙතං (ක.)] සරණං ගතෙ’’ති.

වාසෙට්ඨසුත්තං නවමං නිට්ඨිතං.

10. කොකාලිකසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො කොකාලිකො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො කොකාලිකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච – ''පාපිච්ඡා, භන්තෙ, සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා, පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතා''ති.

එවං වුත්තෙ, භගවා කොකාලිකං භික්ඛුං එතදවොච – ''මා හෙවං, කොකාලික, මා හෙවං, කොකාලික! පසාදෙහි, කොකාලික, සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානෙසු චිත්තං. පෙසලා සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා''ති.

දුතියම්පි ඛො…පෙ.… තතියම්පි ඛො කොකාලිකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච – ''කිඤ්චාපි මෙ, භන්තෙ, භගවා සද්ධායිකො පච්චයිකො, අථ ඛො පාපිච්ඡාව සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා, පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතා''ති. තතියම්පි ඛො භගවා කොකාලිකං භික්ඛුං එතදවොච – ''මා හෙවං, කොකාලික , මා හෙවං, කොකාලික! පසාදෙහි, කොකාලික, සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානෙසු චිත්තං. පෙසලා සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා''ති.

අථ ඛො කොකාලිකො භික්ඛු උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කාමි. අචිරපක්කන්තස්ස ච කොකාලිකස්ස භික්ඛුනො සාසපමත්තීහි පිළකාහි සබ්බො කායො ඵුටො [ඵුට්ඨො (ස්‍යා.)] අහොසි; සාසපමත්තියො හුත්වා මුග්ගමත්තියො අහෙසුං; මුග්ගමත්තියො හුත්වා කළායමත්තියො අහෙසුං; කළායමත්තියො හුත්වා කොලට්ඨිමත්තියො අහෙසුං; කොලට්ඨිමත්තියො හුත්වා කොලමත්තියො අහෙසුං; කොලමත්තියො හුත්වා ආමලකමත්තියො අහෙසුං; ආමලකමත්තියො හුත්වා බෙළුවසලාටුකමත්තියො අහෙසුං; බෙළුවසලාටුකමත්තියො හුත්වා බිල්ලමත්තියො අහෙසුං; බිල්ලමත්තියො හුත්වා පභිජ්ජිංසු; පුබ්බඤ්ච ලොහිතඤ්ච පග්ඝරිංසු. අථ ඛො කොකාලිකො භික්ඛු තෙනෙවාබාධෙන කාලමකාසි. කාලඞ්කතො ච කොකාලිකො භික්ඛු පදුමං නිරයං උපපජ්ජි සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානෙසු චිත්තං ආඝාතෙත්වා .

අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණො කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි; උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි . එකමන්තං, ඨිතො ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති භගවන්තං එතදවොච – ''කොකාලිකො, භන්තෙ, භික්ඛු කාලඞ්කතො; කාලඞ්කතො ච, භන්තෙ, කොකාලිකො භික්ඛු පදුමං නිරයං උපපන්නො සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානෙසු චිත්තං ආඝාතෙත්වා''ති. ඉදමවොච බ්‍රහ්මා සහම්පති; ඉදං වත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධායි.

අථ ඛො භගවා තස්සා රත්තියා අච්චයෙන භික්ඛූ ආමන්තෙසි – ''ඉමං, භික්ඛවෙ, රත්තිං බ්‍රහ්මා සහම්පති අභික්කන්තාය රත්තියා…පෙ.… ඉදමවොච, භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහම්පති, ඉදං වත්වා මං පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධායී''ති.

එවං වුත්තෙ, අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච – ''කීවදීඝං නු ඛො, භන්තෙ, පදුමෙ නිරයෙ ආයුප්පමාණ''න්ති? ''දීඝං ඛො, භික්ඛු, පදුමෙ නිරයෙ ආයුප්පමාණං; තං න සුකරං සඞ්ඛාතුං එත්තකානි වස්සානි ඉති වා එත්තකානි වස්සසතානි ඉති වා එත්තකානි වස්සසහස්සානි ඉති වා එත්තකානි වස්සසතසහස්සානි ඉති වා''ති. ''සක්කා පන, භන්තෙ, උපමා [උපමං (සී. ස්‍යා. ක.)] කාතු''න්ති? ''සක්කා, භික්ඛූ''ති භගවා අවොච –

''සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසතිඛාරිකො කොසලකො තිලවාහො; තතො පුරිසො වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අච්චයෙන එකමෙකං තිලං උද්ධරෙය්‍ය. ඛිප්පතරං ඛො සො භික්ඛු වීසතිඛාරිකො කොසලකො තිලවාහො ඉමිනා උපක්කමෙන පරික්ඛයං පරියාදානං ගච්ඡෙය්‍ය, නත්වෙව එකො අබ්බුදො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති අබ්බුදා නිරයා එවමෙකො නිරබ්බුදො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති නිරබ්බුදා නිරයා එවමෙකො අබබො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති අබබා නිරයා එවමෙකො අහහො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති අහහා නිරයා එවමෙකො අටටො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති අටටා නිරයා එවමෙකො කුමුදො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති කුමුදා නිරයා එවමෙකො සොගන්ධිකො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති සොගන්ධිකා නිරයා එවමෙකො උප්පලකො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති උප්පලකා නිරයා එවමෙකො පුණ්ඩරීකො නිරයො. සෙය්‍යථාපි, භික්ඛු, වීසති පුණ්ඩරීකා නිරයා එවමෙකො පදුමො නිරයො. පදුමං ඛො පන භික්ඛු නිරයං කොකාලිකො භික්ඛු උපපන්නො සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානෙසු චිත්තං ආඝාතෙත්වා''ති. ඉදමවොච භගවා, ඉදං වත්වාන සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

662. ''පුරිසස්ස හි ජාතස්ස, කුඨාරී [කුධාරී (ක.)] ජායතෙ මුඛෙ;
යාය ඡින්දති අත්තානං, බාලො දුබ්භාසිතං භණං.

663. ''යො නින්දියං පසංසති, තං වා නින්දති යො පසංසියො;
විචිනාති මුඛෙන සො කලිං, කලිනා තෙන සුඛං න වින්දති.

664. ‘‘අප්පමත්තො අයං කලි, යො අක්ඛෙසු ධනපරාජයො;
සබ්බස්සාපි සහාපි අත්තනා, අයමෙව මහත්තරො [මහන්තකරො (සී.)] කලි;
යො සුගතෙසු මනං පදොසයෙ.

665. ‘‘සතං සහස්සානං නිරබ්බුදානං, ඡත්තිංසති පඤ්ච ච අබ්බුදානි [අබ්බුදානං (ක.)];
යමරියගරහී නිරයං උපෙති, වාචං මනඤ්ච පණිධාය පාපකං.

666. ‘‘අභූතවාදී නිරයං උපෙති, යො වාපි කත්වා න කරොමිචාහ;
උභොපි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති, නිහීනකම්මා මනුජා පරත්ථ.

667. ‘‘යො අප්පදුට්ඨස්ස නරස්ස දුස්සති, සුද්ධස්ස පොසස්ස අනඞ්ගණස්ස;
තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං, සුඛුමො රජො පටිවාතංව ඛිත්තො.

668. ‘‘යො ලොභගුණෙ අනුයුත්තො, සො වචසා පරිභාසති අඤ්ඤෙ;
අසද්ධො කදරියො අවදඤ්ඤූ, මච්ඡරි පෙසුණියං [පෙසුණියස්මිං (බහූසු)] අනුයුත්තො.

669. ‘‘මුඛදුග්ග විභූත අනරිය, භූනහු [භූනහත (සායා. ක.)] පාපක දුක්කටකාරි;
පුරිසන්ත කලී අවජාත, මා බහුභාණිධ නෙරයිකොසි.

670. ‘‘රජමාකිරසී අහිතාය, සන්තෙ ගරහසි කිබ්බිසකාරී;
බහූනි දුච්චරිතානි චරිත්වා, ගච්ඡසි ඛො පපතං චිරරත්තං.

671. ‘‘න හි නස්සති කස්සචි කම්මං, එති හතං ලභතෙව සුවාමි;
දුක්ඛං මන්දො පරලොකෙ, අත්තනි පස්සති කිබ්බිසකාරී.

672. ‘‘අයොසඞ්කුසමාහතට්ඨානං , තිණ්හධාරමයසූලමුපෙති;
අථ තත්තඅයොගුළසන්නිභං, භොජනමත්ථි තථා පතිරූපං.

673. ‘‘න හි වග්ගු වදන්ති වදන්තා, නාභිජවන්ති න තාණමුපෙන්ති;
අඞ්ගාරෙ සන්ථතෙ සයන්ති [සෙන්ති (සී. සායා. පී.)], ගිනිසම්පජ්ජලිතං පවිසන්ති.

674. ‘‘ජාලෙන ච ඔනහියාන, තත්ථ හනන්ති අයොමයකූටෙහි [අයොමයකූටෙහි (සී. සායා. පී.)];
අන්ධංව තිමිසමායන්ති, තං විතතඤ්හි යථා මහිකායො.

675. ‘‘අථ ලොහමයං පන කුම්භිං, ගිනිසම්පජ්ජලිතං පවිසන්ති;
පච්චන්ති හි තාසු චිරරත්තං, අග්ගිනිසමාසු [ගිනිස්සමාසු (ක.)] සමුප්පිලවාතෙ.

676. ‘‘අථ පුබ්බලොහිතමිස්සෙ, තත්ථ කිං පච්චති කිබ්බිසකාරී;
යං යං දිසකං [දිසතං (සී. සායා. පී.)] අධිසෙති, තත්ථ කිලිස්සති සම්ඵුසමානො.

677. ‘‘පුළවාවසථෙ සලිලස්මිං, තත්ථ කිං පච්චති කිබ්බිසකාරී;
ගන්තුං න හි තීරමපත්ථි, සබ්බසමා හි සමන්තකපල්ලා.

678. ‘‘අසිපත්තවනං පන තිණ්හං, තං පවිසන්ති සමුච්ඡිදගත්තා;
ජිව්හං බලිසෙන ගහෙත්වා, ආරජයාරජයා විහනන්ති.

679. ‘‘අථ වෙතරණිං පන දුග්ගං, තිණ්හධාරඛුරධාරමුපෙන්ති;
තත්ථ මන්දා පපතන්ති, පාපකරා පාපානි කරිත්වා.

680. ‘‘ඛාදන්ති හි තත්ථ රුදන්තෙ, සාමා සබලා කාකොලගණා ච;
සොණා සිඞ්ගාලා [සිගාලා (සී. පී.)] පටිගිද්ධා [පටිගිජ්ඣා (සායා. පී.)], කුලලා වායසා ච [කුලලා ච වායසා (?)] විතුදන්ති.

681. ‘‘කිච්ඡා වතයං ඉධ වුත්ති, යං ජනො ඵුසති [පස්සති (සී. සායා. පී.)] කිබ්බිසකාරී;
තස්මා ඉධ ජීවිතසෙසෙ, කිච්චකරො සියා නරො න චප්පමජ්ජෙ.

682. ‘‘තෙ ගණිතා විදූහි තිලවාහා, යෙ පදුමෙ නිරයෙ උපනීතා;
නහුතානි හි කොටියො පඤ්ච භවන්ති, ද්වාදස කොටිසතානි පුනඤ්ඤා [පනයො (ක.)].

683. ‘‘යාව දුඛා [දුක්ඛා (සී. සායා.), දුක්ඛ (පී. ක.)] නිරයා ඉධ වුත්තා, තත්ථපි තාව චිරං වසිතබ්බං;
තස්මා සුචිපෙසලසාධුගුණෙසු, වාචං මනං සතතං [පකතං (සායා.)] පරිරක්ඛෙ’’ති.

කොකාලිකසුත්තං දසමං නිට්ඨිතං.

11. නාලකසුත්තං

684. ආනන්දජාතෙ තිදසගණෙ පතීතෙ, සක්කඤ්ච ඉන්දං සුචිවසනෙ ච දෙවෙ;
දුස්සං ගහෙත්වා අතිරිව ථොමයන්තෙ, අසිතො ඉසි අද්දස දිවාවිහාරෙ.

685. දිස්වාන දෙවෙ මුදිතමනෙ උදග්ගෙ, චිත්තිං කරිත්වාන ඉදමවොච [කරිත්වා ඉදමවොචාසි (සී.)] තත්ථ;
"කිං දෙවසඞ්ඝො අතිරිව කල්‍යරූපො, දුස්සං ගහෙත්වා රමයථ [භමයථ (සී.)] කිං පටිච්ච.

686. "යදාපි ආසී අසුරෙහි සඞ්ගමො, ජයො සුරානං අසුරා පරාජිතා.
තදාපි නෙතාදිසො ලොමහංසනො, කිමබ්භුතං දට්ඨු මරූ පමොදිතා.

687. "සෙළෙන්ති ගායන්ති ච වාදයන්ති ච, භුජානි ඵොටෙන්ති [පොථෙන්ති (සී. පී.), පොඨෙන්ති (ක.)] ච නච්චයන්ති ච;
පුච්ඡාමි වොහං මෙරුමුද්ධවාසිනෙ, ධුනාථ මෙ සංසයං ඛිප්ප මාරිසා".

688. "සො බොධිසත්තො රතනවරො අතුල්‍යො, මනුස්සලොකෙ හිතසුඛත්ථාය [හිතසුඛතාය (සී. ස්‍යා. පී.)] ජාතො;
සක්‍යාන ගාමෙ ජනපදෙ ලුම්බිනෙය්‍යෙ, තෙනම්හ තුට්ඨා අතිරිව කල්‍යරූපා.

689. "සො සබ්බසත්තුත්තමො අග්ගපුග්ගලො, නරාසභො සබ්බපජානමුත්තමො;
වත්තෙස්සති චක්කමිසිව්හයෙ වනෙ, නදංව සීහො බලවා මිගාභිභූ".

690. තං සද්දං සුත්වා තුරිතමවසරී සො, සුද්ධොදනස්ස තද භවනං උපාවිසි [උපාගමි (සී. පී.)];
නිසජ්ජ තත්ථ ඉදමවොචාසි සක්‍යෙ, "කුහිං කුමාරො අහමපි දට්ඨුකාමො".

691. තතො කුමාරං ජලිතමිව සුවණ්ණං, උක්කාමුඛෙව සුකුසලසම්පහට්ඨං [සුකුසලෙන සම්පහට්ඨං (ක.)];
දද්දල්ලමානං [දද්දළ්හමානං (ක.)] සිරියා අනොමවණ්ණං, දස්සෙසු පුත්තං අසිතව්හයස්ස සක්‍යා.

692. දිස්වා කුමාරං සිඛිමිව පජ්ජලන්තං, තාරාසභංව නභසිගමං විසුද්ධං;
සූරියං තපන්තං සරදරිවබ්භමුත්තං, ආනන්දජාතො විපුලමලත්ථ පීතිං.

693. අනෙකසාඛඤ්ච සහස්සමණ්ඩලං, ඡත්තං මරූ ධාරයුමන්තලික්ඛෙ;
සුවණ්ණදණ්ඩා වීතිපතන්ති චාමරා, න දිස්සරෙ චාමරඡත්තගාහකා.

694. දිස්වා ජටී කණ්හසිරිව්හයො ඉසි, සුවණ්ණනික්ඛං විය පණ්ඩුකම්බලෙ;
සෙතඤ්ච ඡත්තං ධරියන්ත [ධාරියන්ත (ස්‍යා.), ධාරයන්තං (සී. ක.)] මුද්ධනි, උදග්ගචිත්තො සුමනො පටිග්ගහෙ.

695. පටිග්ගහෙත්වා පන සක්‍යපුඞ්ගවං, ජිගීසතො [ජිගිංසකො (සී. ස්‍යා. පී.)] ලක්ඛණමන්තපාරගූ;
පසන්නචිත්තො ගිරමබ්භුදීරයි, "අනුත්තරායං ද්විපදානමුත්තමො" [දිපදානමුත්තමො (සී. ස්‍යා. පී.)].

696. අථත්තනො ගමනමනුස්සරන්තො, අකල්‍යරූපො ගළයති අස්සුකානි;
දිස්වාන සක්‍යා ඉසිමවොචුං රුදන්තං,
"නො චෙ කුමාරෙ භවිස්සති අන්තරායො".

697. දිස්වාන සක්‍යෙ ඉසිමවොච අකල්‍යෙ, "නාහං කුමාරෙ අහිතමනුස්සරාමි;
න චාපිමස්ස භවිස්සති අන්තරායො, න ඔරකායං අධිමානසා [අධිමනසා (සී. ස්‍යා.)] භවාථ.

698. "සම්බොධියග්ගං ඵුසිස්සතායං කුමාරො, සො ධම්මචක්කං පරමවිසුද්ධදස්සී;
වත්තෙස්සතායං බහුජනහිතානුකම්පී, විත්ථාරිකස්ස භවිස්සති බ්‍රහ්මචරියං.

699. "මමඤ්ච ආයු න චිරමිධාවසෙසො, අථන්තරා මෙ භවිස්සති කාලකිරියා;
සොහං න සොස්සං [සුස්සං (සී. ස්‍යා.)] අසමධුරස්ස ධම්මං, තෙනම්හි අට්ටො බ්‍යසනංගතො අඝාවී".

700. සො සාකියානං විපුලං ජනෙත්වා පීතිං, අන්තෙපුරම්හා නිග්ගමා [නිරගමා (සී. ස්‍යා.), නිගමා (ක. සී.), නිරගම (පී.)] බ්‍රහ්මචාරී;
සො භාගිනෙය්‍යං සයං අනුකම්පමානො, සමාදපෙසි අසමධුරස්ස ධම්මෙ.

701. "බුද්ධොති ඝොසං යද [යදි (ස්‍යා. ක.)] පරතො සුණාසි, සම්බොධිපත්තො විවරති ධම්මමග්ගං;
ගන්ත්වාන තත්ථ සමයං පරිපුච්ඡමානො [සයං පරිපුච්ඡියානො (සී. ස්‍යා.)], චරස්සු තස්මිං භගවති බ්‍රහ්මචරියං".

702. තෙනානුසිට්ඨො හිතමනෙන තාදිනා, අනාගතෙ පරමවිසුද්ධදස්සිනා;
සො නාලකො උපචිතපුඤ්ඤසඤ්චයො, ජිනං පතික්ඛං [පති + ඉක්ඛං = පතික්ඛං] පරිවසි රක්ඛිතින්ද්‍රියො.

703. සුත්වාන ඝොසං ජිනවරචක්කවත්තනෙ, ගන්ත්වාන දිස්වා ඉසිනිසභං පසන්නො;
මොනෙය්‍යසෙට්ඨං මුනිපවරං අපුච්ඡි, සමාගතෙ අසිතාව්හයස්ස සාසනෙති.

වත්ථුගාථා නිට්ඨිතා.

704. "අඤ්ඤාතමෙතං වචනං, අසිතස්ස යථාතථං;
තං තං ගොතම පුච්ඡාමි, සබ්බධම්මාන පාරගුං.

705. ‘‘අනගාරියුපෙතස්ස, භික්ඛාචරියං ජිගීසතො;
මුනි පබ්‍රූහි මෙ පුට්ඨො, මොනෙය්‍යං උත්තමං පදං’’.

706. ‘‘මොනෙය්‍යං තෙ උපඤ්ඤිස්සං, (ඉති භගවා) දුක්කරං දුරභිසම්භවං;
හන්ද තෙ නං පවක්ඛාමි, සන්ථම්භස්සු දළ්හො භව.

707. ‘‘සමානභාගං කුබ්බෙථ, ගාමෙ අක්කුට්ඨවන්දිතං;
මනොපදොසං රක්ඛෙය්‍ය, සන්තො අනුණ්ණතො චරෙ.

708. ‘‘උච්චාවචා නිච්ඡරන්ති, දායෙ අග්ගිසිඛූපමා;
නාරියො මුනිං පලොභෙන්ති, තාසු තං මා පලොභයුං.

709. ‘‘විරතො මෙථුනා ධම්මා, හිත්වා කාමෙ පරොපරෙ [පරොවරෙ (සී. පී.), වරාවරෙ (ස්‍යා.)];
අවිරුද්ධො අසාරත්තො, පාණෙසු තසථාවරෙ.

710. ‘‘යථා අහං තථා එතෙ, යථා එතෙ තථා අහං;
අත්තානං උපමං කත්වා, න හනෙය්‍ය න ඝාතයෙ.

711. ‘‘හිත්වා ඉච්ඡඤ්ච ලොභඤ්ච, යත්ථ සත්තො පුථුජ්ජනො;
චක්ඛුමා පටිපජ්ජෙය්‍ය, තරෙය්‍ය නරකං ඉමං.

712. ‘‘ඌනූදරො මිතාහාරො, අප්පිච්ඡස්ස අලොලුපො;
සදා [ස වෙ (පී.)] ඉච්ඡාය නිච්ඡාතො, අනිච්ඡො හොති නිබ්බුතො.

713. ‘‘ස පිණ්ඩචාරං චරිත්වා, වනන්තමභිහාරයෙ;
උපට්ඨිතො රුක්ඛමූලස්මිං, ආසනූපගතො මුනි.

714. ‘‘ස ඣානපසුතො ධීරො, වනන්තෙ රමිතො සියා;
ඣායෙථ රුක්ඛමූලස්මිං, අත්තානමභිතොසයං.

715. ‘‘තතො රත්‍යා විවසානෙ [විවසනෙ (සී. ස්‍යා. පී.)], ගාමන්තමභිහාරයෙ;
අව්හානං නාභිනන්දෙය්‍ය, අභිහාරඤ්ච ගාමතො.

716. ‘‘න මුනී ගාමමාගම්ම, කුලෙසු සහසා චරෙ;
ඝාසෙසනං ඡින්නකථො, න වාචං පයුතං භණෙ.

717. ‘‘අලත්ථං යදිදං සාධු, නාලත්ථං කුසලං ඉති;
උභයෙනෙව සො තාදී, රුක්ඛංවුපනිවත්තති [රුක්ඛංවු’පතිවත්තති (ක.), රුක්ඛංව උපාතිවත්තති (ස්‍යා.)].

718. ‘‘ස පත්තපාණී විචරන්තො, අමූගො මූගසම්මතො;
අප්පං දානං න හීළෙය්‍ය, දාතාරං නාවජානියා.

719. ‘‘උච්චාවචා හි පටිපදා, සමණෙන පකාසිතා;
න පාරං දිගුණං යන්ති, නයිදං එකගුණං මුතං.

720. ‘‘යස්ස ච විසතා නත්ථි, ඡින්නසොතස්ස භික්ඛුනො;
කිච්චාකිච්චප්පහීනස්ස, පරිළාහො න විජ්ජති.

721. ‘‘මොනෙය්‍යං තෙ උපඤ්ඤිස්සං, ඛුරධාරූපමො භවෙ;
ජිව්හාය තාලුමාහච්ච, උදරෙ සඤ්ඤතො සියා.

722. ‘‘අලීනචිත්තො ච සියා, න චාපි බහු චින්තයෙ;
නිරාමගන්ධො අසිතො, බ්‍රහ්මචරියපරායණො.

723. ‘‘එකාසනස්ස සික්ඛෙථ, සමණූපාසනස්ස ච;
එකත්තං මොනමක්ඛාතං, එකො චෙ අභිරමිස්සසි;
අථ භාහිසි [භාසිහි (සී. ස්‍යා. පී.)] දසදිසා.

724. ‘‘සුත්වා ධීරානං නිග්ඝොසං, ඣායීනං කාමචාගිනං;
තතො හිරිඤ්ච සද්ධඤ්ච, භියේ‍යා කුබ්බෙථ මාමකො.

725. ‘‘තං නදීහි විජානාථ, සොබ්භෙසු පදරෙසු ච;
සණන්තා යන්ති කුසොබ්භා [කුස්සුබ්භා (සී.)], තුණ්හීයන්ති මහොදධී.

726. ‘‘යදූනකං තං සණති, යං පූරං සන්තමෙව තං;
අඩ්ඪකුම්භූපමො බාලො, රහදො පූරොව පණ්ඩිතො.

727. ‘‘යං සමණො බහුං භාසති, උපෙතං අත්ථසඤ්හිතං;
ජානං සො ධම්මං දෙසෙති, ජානං සො බහු භාසති.

728. ‘‘යො ච ජානං සංයතත්තො, ජානං න බහු භාසති;
ස මුනී මොනමරහති, ස මුනී මොනමජ්ඣගා’’ති.

නාලකසුත්තං එකාදසමං නිට්ඨිතං.

12. ද්වයතානුපස්සනාසුත්තං

එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදහුපොසථෙ පන්නරසෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රත්තියා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො අබ්භොකාසෙ නිසින්නො හොති . අථ ඛො භගවා තුණ්හීභූතං තුණ්හීභූතං භික්ඛුසඞ්ඝං අනුවිලොකෙත්වා භික්ඛූ ආමන්තෙසි –

‘‘‘යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, කුසලා ධම්මා අරියා නියyanිකා සම්බොධගාමිනො, තෙසං වො, භික්ඛවෙ, කුසලානං ධම්මානං අරියානං නියyanිකානං සම්බොධගාමීනං කා උපනිසා සවනායා’ති ඉති චෙ, භික්ඛවෙ, පුච්ඡිතාරො අස්සු, තෙ එවමස්සු වචනීයා – ‘යාවදෙව ද්වයතානං ධම්මානං යථාභූතං ඤාණායා’ති. කිඤ්ච ද්වයතං වදෙථ?

(1) ‘‘ඉදං දුක්ඛං, අයං දුක්ඛසමුදයොති අයමෙකානුපස්සනා. අයං දුක්ඛනිරොධො, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා ද්වයතානුපස්සිනො ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො ද්වින්නං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඞ්ඛං – දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා’’ති.

ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වාන සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

729. ‘‘යෙ දුක්ඛං නප්පජානන්ති, අථො දුක්ඛස්ස සම්භවං;
යත්ථ ච සබ්බසො දුක්ඛං, අසෙසං උපරුජ්ඣති;
තඤ්ච මග්ගං න ජානන්ති, දුක්ඛූපසමගාමිනං.

730. ‘‘චෙතොවිමුත්තිහීනා තෙ, අථො පඤ්ඤාවිමුත්තියා;
අභබ්බා තෙ අන්තකිරියාය, තෙ වෙ ජාතිජරූපගා.

731. ‘‘යෙ ච දුක්ඛං පජානන්ති, අථො දුක්ඛස්ස සම්භවං;
යත්ථ ච සබ්බසො දුක්ඛං, අසෙසං උපරුජ්ඣති;
තඤ්ච මග්ගං පජානන්ති, දුක්ඛූපසමගාමිනං.

732. ‘‘චෙතොවිමුත්තිසම්පන්නා, අථො පඤ්ඤාවිමුත්තියා;
භබ්බා තෙ අන්තකිරියාය, න තෙ ජාතිජරූපගා’’ති.

(2) ‘‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි පරියායෙන සම්මා ද්වයතානුපස්සනා’ති, ඉති චෙ, භික්ඛවෙ, පුච්ඡිතාරො අස්සු; ‘සියා’තිස්සු වචනීයා. කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං උපධිපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. උපධීනං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

733. ‘‘උපධිනිදානා පභවන්ති දුක්ඛා, යෙ කෙචි ලොකස්මිමනෙකරූපා;
යො වෙ අවිද්වා උපධිං කරොති, පුනප්පුනං දුක්ඛමුපෙති මන්දො;
තස්මා පජානං උපධිං න කයිරා, දුක්ඛස්ස ජාතිප්පභවානුපස්සී’’ති.

(3) ‘‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි පරියායෙන සම්මා ද්වයතානුපස්සනා’ති, ඉති චෙ, භික්ඛවෙ, පුච්ඡිතාරො අස්සු; ‘සියා’තිස්සු වචනීයා. කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං අවිජ්ජාපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. අවිජ්ජාය ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

734. ‘‘ජාතිමරණසංසාරං , යෙ වජන්ති පුනප්පුනං;
ඉත්ථභාවඤ්ඤථාභාවං, අවිජ්ජායෙව සා ගති.

735. ‘‘අවිජ්ජා හායං මහාමොහො, යෙනිදං සංසිතං චිරං;
විජ්ජාගතා ච යෙ සත්තා, න තෙ ගච්ඡන්ති [නාගච්ඡන්ති (සී. පී.)] පුනබ්භව’’න්ති.

(4) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං සඞ්ඛාරපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. සඞ්ඛාරානං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

736. ‘‘යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති, සබ්බං සඞ්ඛාරපච්චයා;

සඞ්ඛාරානං නිරොධෙන, නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවො.

737. ‘‘එතමාදීනවං ඤත්වා, දුක්ඛං සඞ්ඛාරපච්චයා;
සබ්බසඞ්ඛාරසමථා, සඤ්ඤානං උපරොධනා;
එවං දුක්ඛක්ඛයො හොති, එතං ඤත්වා යථාතථං.

738. ‘‘සම්මද්දසා වෙදගුනො, සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා;
අභිභුය්‍ය මාරසංයොගං, න ගච්ඡන්ති [නාගච්ඡන්ති (සී. පී.)] පුනබ්භව’’න්ති.

(5) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං විඤ්ඤාණපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. විඤ්ඤාණස්ස ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

739. ‘‘යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති, සබ්බං විඤ්ඤාණපච්චයා;
විඤ්ඤාණස්ස නිරොධෙන, නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවො.

740. ‘‘එතමාදීනවං ඤත්වා, දුක්ඛං විඤ්ඤාණපච්චයා;
විඤ්ඤාණූපසමා භික්ඛු, නිච්ඡාතො පරිනිබ්බුතො’’ති.

(6) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං ඵස්සපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. ඵස්සස්ස ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

741. ‘‘තෙසං ඵස්සපරෙතානං, භවසොතානුසාරිනං;
කුම්මග්ගපටිපන්නානං, ආරා සංයොජනක්ඛයො.

742. ‘‘යෙ ච ඵස්සං පරිඤ්ඤාය, අඤ්ඤායුපසමෙ [පඤ්ඤාය උපසමෙ (ස්‍යා.)] රතා;
තෙ වෙ ඵස්සාභිසමයා, නිච්ඡාතා පරිනිබ්බුතා’’ති.

(7) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං වෙදනාපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. වෙදනානං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

743. ‘‘සුඛං වා යදි වා දුක්ඛං, අදුක්ඛමසුඛං සහ;
අජ්ඣත්තඤ්ච බහිද්ධා ච, යං කිඤ්චි අත්ථි වෙදිතං.

744. ‘‘එතං දුක්ඛන්ති ඤත්වාන, මොසධම්මං පලොකිනං [පලොකිතං (සී.)];
ඵුස්ස ඵුස්ස වයං පස්සං, එවං තත්ථ විජානති [විරජ්ජති (ක. සී.)];
වෙදනානං ඛයා භික්ඛු, නිච්ඡාතො පරිනිබ්බුතො’’ති.

(8) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං තණ්හාපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. තණ්හාය ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

745. ‘‘තණ්හාදුතියො පුරිසො, දීඝමද්ධාන සංසරං;
ඉත්ථභාවඤ්ඤථාභාවං, සංසාරං නාතිවත්තති.

746. ‘‘එතමාදීනවං ඤත්වා, තණ්හං [තණ්හා (බහූසු) ඉතිවුත්තකෙ 15 පස්සිතබ්බං] දුක්ඛස්ස සම්භවං;
වීතතණ්හො අනාදානො, සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ’’ති.

(9) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං උපාදානපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. උපාදානානං [උපාදානස්ස (ස්‍යා. ක.)] ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

747. ‘‘උපාදානපච්චයා භවො, භූතො දුක්ඛං නිගච්ඡති;
ජාතස්ස මරණං හොති, එසො දුක්ඛස්ස සම්භවො.

748. ‘‘තස්මා උපාදානක්ඛයා, සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා;
ජාතික්ඛයං අභිඤ්ඤාය, න ගච්ඡන්ති පුනබ්භව’’න්ති.

(10) ‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ.… කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං ආරම්භපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. ආරම්භානං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ.… අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

749. “යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති, සබ්බං ආරම්භපච්චයා;
ආරම්භානං නිරොධෙන, නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවො.

750. “එතමාදීනවං ඤත්වා, දුක්ඛං ආරම්භපච්චයා;
සබ්බාරම්භං පටිනිස්සජ්ජ, අනාරම්භෙ විමුත්තිනො.

751. “උච්ඡින්නභවතණ්හස්ස, සන්තචිත්තස්ස භික්ඛුනො;
වික්ඛීණො [විතිණ්ණො (සී.)] ජාතිසංසාරො, නත්ථි තස්ස පුනබ්භවො”ති.

(11) “සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං ආහාරපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. ආහාරානං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

752. “යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති, සබ්බං ආහාරපච්චයා;
ආහාරානං නිරොධෙන, නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවො.

753. “එතමාදීනවං ඤත්වා, දුක්ඛං ආහාරපච්චයා;
සබ්බාහාරං පරිඤ්ඤාය, සබ්බාහාරමනිස්සිතො.

754. “ආරොග්‍යං සම්මදඤ්ඤාය, ආසවානං පරික්ඛයා;
සඞ්ඛාය සෙවී ධම්මට්ඨො, සඞ්ඛ්‍යං [සඞ්ඛං (සී. පී.)] නොපෙති වෙදගූ”ති.

(12) “සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති සබ්බං ඉඤ්ජිතපච්චයාති, අයමෙකානුපස්සනා. ඉඤ්ජිතානං ත්වෙව අසෙසවිරාගනිරොධා නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

755. “යං කිඤ්චි දුක්ඛං සම්භොති, සබ්බං ඉඤ්ජිතපච්චයා;
ඉඤ්ජිතානං නිරොධෙන, නත්ථි දුක්ඛස්ස සම්භවො.

756. “එතමාදීනවං ඤත්වා, දුක්ඛං ඉඤ්ජිතපච්චයා;
තස්මා හි එජං වොස්සජ්ජ, සඞ්ඛාරෙ උපරුන්ධිය;
අනෙජො අනුපාදානො, සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ”ති.

(13) “සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? නිස්සිතස්ස චලිතං හොතීති, අයමෙකානුපස්සනා. අනිස්සිතො න චලතීති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

757. “අනිස්සිතො න චලති, නිස්සිතො ච උපාදියං;
ඉත්ථභාවඤ්ඤථාභාවං, සංසාරං නාතිවත්තති.

758. “එතමාදීනවං ඤත්වා, නිස්සයෙසු මහබ්භයං;
අනිස්සිතො අනුපාදානො, සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ”ති.

(14) “සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? රූපෙහි, භික්ඛවෙ, අරූපා [ආරුප්පා (සී. පී.)] සන්තතරාති, අයමෙකානුපස්සනා. අරූපෙහි නිරොධො සන්තතරොති, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

759. “යෙ ච රූපූපගා සත්තා, යෙ ච අරූපට්ඨායිනො [ආරුප්පවාසිනො (සී. පී.)];
නිරොධං අප්පජානන්තා, ආගන්තාරො පුනබ්භවං.

760. “යෙ ච රූපෙ පරිඤ්ඤාය, අරූපෙසු අසණ්ඨිතා [සුසණ්ඨිතා (සී. ස්‍යා. පී.)];
නිරොධෙ යෙ විමුච්චන්ති, තෙ ජනා මච්චුහායිනො”ති.

(15) “සියා අඤ්ඤෙනපි…පෙ…. කථඤ්ච සියා? යං, භික්ඛවෙ, සදෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්‍රහ්මකස්ස සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය ඉදං සච්චන්ති උපනිජ්ඣායිතං තදමරියානං එතං මුසාති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං, අයමෙකානුපස්සනා. යං , භික්ඛවෙ, සදෙවකස්ස…පෙ…. සදෙවමනුස්සාය ඉදං මුසාති උපනිජ්ඣායිතං, තදමරියානං එතං සච්චන්ති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා…පෙ…. අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

761. “අනත්තනි අත්තමානිං [අත්තමානී (ස්‍යා.), අත්තමානං (පී. ක.)], පස්ස ලොකං සදෙවකං;
නිවිට්ඨං නාමරූපස්මිං, ඉදං සච්චන්ති මඤ්ඤති.

762. “යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා;
තඤ්හි තස්ස මුසා හොති, මොසධම්මඤ්හි ඉත්තරං.

763. ‘‘අමොසධම්මං නිබ්බානං, තදරියා සච්චතො විදූ;
තෙ වෙ සච්චාභිසමයා, නිච්ඡාතා පරිනිබ්බුතා’’ති.

(16) ‘‘‘සියා අඤ්ඤෙනපි පරියායෙන සම්මා ද්වයතානුපස්සනා’ති, ඉති චෙ, භික්ඛවෙ, පුච්ඡිතාරො අස්සු; ‘සියා’තිස්සු වචනීයා. කථඤ්ච සියා? යං, භික්ඛවෙ, සදෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්‍රහ්මකස්ස සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය ඉදං සුඛන්ති උපනිජ්ඣායිතං, තදමරියානං එතං දුක්ඛන්ති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං, අයමෙකානුපස්සනා . යං, භික්ඛවෙ, සදෙවකස්ස…පෙ…. සදෙවමනුස්සාය ඉදං දුක්ඛන්ති උපනිජ්ඣායිතං තදමරියානං එතං සුඛන්ති යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨං, අයං දුතියානුපස්සනා. එවං සම්මා ද්වයතානුපස්සිනො ඛො, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පහිතත්තස්ස විහරතො ද්වින්නං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඞ්ඛං – දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතාති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වාන සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා –

764. ‘‘රූපා සද්දා රසා ගන්ධා, ඵස්සා ධම්මා ච කෙවලා;
ඉට්ඨා කන්තා මනාපා ච, යාවතත්ථීති වුච්චති.

765. ‘‘සදෙවකස්ස ලොකස්ස, එතෙ වො සුඛසම්මතා;
යත්ථ චෙතෙ නිරුජ්ඣන්ති, තං නෙසං දුක්ඛසම්මතං.

766. ‘‘සුඛන්ති දිට්ඨමරියෙහි, සක්කායස්සුපරොධනං;
පච්චනීකමිදං හොති, සබ්බලොකෙන පස්සතං.

767. ‘‘යං පරෙ සුඛතො ආහු, තදරියා ආහු දුක්ඛතො;
යං පරෙ දුක්ඛතො ආහු, තදරියා සුඛතො විදූ.

768. ‘‘පස්ස ධම්මං දුරාජානං, සම්පමූළ්හෙත්ථවිද්දසු [සම්පමූළ්හෙත්ථ අවිද්දසු (සී. පී.), සම්මූළ්හෙත්ථ අවිද්දසු (?)];
නිවුතානං තමො හොති, අන්ධකාරො අපස්සතං.

769. ‘‘සතඤ්ච විවටං හොති, ආලොකො පස්සතාමිව;
සන්තිකෙ න විජානන්ති, මග්ගා ධම්මස්ස කොවිදා.

770. ‘‘භවරාගපරෙතෙහි , භවසොතානුසාරිහි;
මාරධෙය්‍යානුපන්නෙහි, නායං ධම්මො සුසම්බුධො.

771. ‘‘කො නු අඤ්ඤත්‍රමරියෙහි, පදං සම්බුද්ධුමරහති;
යං පදං සම්මදඤ්ඤාය, පරිනිබ්බන්ති අනාසවා’’ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති. ඉමස්මිං ච [ඉමස්මිං ඛො (සී.)] පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ සට්ඨිමත්තානං භික්ඛූනං අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තානි විමුච්චිංසූති.

ද්වයතානුපස්සනාසුත්තං ද්වාදසමං නිට්ඨිතං.

තස්සුද්දානං –

සච්චං උපධි අවිජ්ජා ච, සඞ්ඛාරෙ විඤ්ඤාණපඤ්චමං;
ඵස්සවෙදනියා තණ්හා, උපාදානාරම්භආහාරා;
ඉඤ්ජිතං චලිතං රූපං, සච්චං දුක්ඛෙන සොළසාති.

මහාවග්ගො තතියො නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

පබ්බජ්ජා ච පධානඤ්ච, සුභාසිතඤ්ච සුන්දරි;
මාඝසුත්තං සභියො ච, සෙලො සල්ලඤ්ච වුච්චති.

වාසෙට්ඨො චාපි කොකාලි, නාලකො ද්වයතානුපස්සනා;
ද්වාදසෙතානි සුත්තානි, මහාවග්ගොති වුච්චතීති.

4. අට්ඨකවග්ගො

1. කාමසුත්තං

772. කාමං කාමයමානස්ස, තස්ස චෙ තං සමිජ්ඣති;
අද්ධා පීතිමනො හොති, ලද්ධා මච්චො යදිච්ඡති.

773. තස්ස චෙ කාමයානස්ස [කාමයමානස්ස (ක.)], ඡන්දජාතස්ස ජන්තුනො;
තෙ කාමා පරිහායන්ති, සල්ලවිද්ධොව රුප්පති.

774. යො කාමෙ පරිවජ්ජෙති, සප්පස්සෙව පදා සිරො;
සොමං [සො ඉමං (සී. පී.)] විසත්තිකං ලොකෙ, සතො සමතිවත්තති.

775. ඛෙත්තං වත්ථුං හිරඤ්ඤං වා, ගවස්සං [ගවාස්සං (සී.ස්‍යා. පී.)] දාසපොරිසං;
ථියො බන්ධූ පුථූ කාමෙ, යො නරො අනුගිජ්ඣති.

776. අබලා නං බලීයන්ති, මද්දන්තෙනං පරිස්සයා;
තතො නං දුක්ඛමන්වෙති, නාවං භින්නමිවොදකං.

777. තස්මා ජන්තු සදා සතො, කාමානි පරිවජ්ජයෙ;
තෙ පහාය තරෙ ඔඝං, නාවං සිත්වාව [සිඤ්චිත්වා (සී.)] පාරගූති.

කාමසුත්තං පඨමං නිට්ඨිතං.

2. ගුහට්ඨකසුත්තං

778. සත්තො ගුහායං බහුනාභිඡන්නො, තිට්ඨං නරො මොහනස්මිං පගාළ්හො;
දූරෙ විවෙකා හි තථාවිධො සො, කාමා හි ලොකෙ න හි සුප්පහායා.

779. ඉච්ඡානිදානා භවසාතබද්ධා, තෙ දුප්පමුඤ්චා න හි අඤ්ඤමොක්ඛා;
පච්ඡා පුරෙ වාපි අපෙක්ඛමානා, ඉමෙව කාමෙ පුරිමෙව ජප්පං.

780. කාමෙසු ගිද්ධා පසුතා පමූළ්හා, අවදානියා තෙ විසමෙ නිවිට්ඨා;
දුක්ඛූපනීතා පරිදෙවයන්ති, කිංසූ භවිස්සාම ඉතො චුතාසෙ.

781. තස්මා හි සික්ඛෙථ ඉධෙව ජන්තු, යං කිඤ්චි ජඤ්ඤා විසමන්ති ලොකෙ;
න තස්ස හෙතු විසමං චරෙය්‍ය, අප්පඤ්හිදං ජීවිතමාහු ධීරා.

782. පස්සාමි ලොකෙ පරිඵන්දමානං, පජං ඉමං තණ්හගතං භවෙසු;
හීනා නරා මච්චුමුඛෙ ලපන්ති, අවීතතණ්හාසෙ භවාභවෙසු.

783. මමායිතෙ පස්සථ ඵන්දමානෙ, මච්ඡෙව අප්පොදකෙ ඛීණසොතෙ;
එතම්පි දිස්වා අමමො චරෙය්‍ය, භවෙසු ආසත්තිමකුබ්බමානො.

784. උභොසු අන්තෙසු විනෙය්‍ය ඡන්දං, ඵස්සං පරිඤ්ඤාය අනානුගිද්ධො;
යදත්තගරහී තදකුබ්බමානො, න ලිප්පතී [න ලිම්පතී (ස්‍යා. ක.)] දිට්ඨසුතෙසු ධීරො.

785. සඤ්ඤං පරිඤ්ඤා විතරෙය්‍ය ඔඝං, පරිග්ගහෙසු මුනි නොපලිත්තො;
අබ්බූළ්හසල්ලො චරමප්පමත්තො, නාසීසතී [නාසිංසතී (සී. ස්‍යා. පී.)] ලොකමිමං පරඤ්චාති.

ගුහට්ඨකසුත්තං දුතියං නිට්ඨිතං.

3. දුට්ඨට්ඨකසුත්තං

786. වදන්ති වෙ දුට්ඨමනාපි එකෙ, අථොපි වෙ සච්චමනා වදන්ති;
වාදඤ්ච ජාතං මුනි නො උපෙති, තස්මා මුනී නත්ථි ඛිලො කුහිඤ්චි.

787. සකඤ්හි දිට්ඨිං කථමච්චයෙය්‍ය, ඡන්දානුනීතො රුචියා නිවිට්ඨො;
සයං සමත්තානි පකුබ්බමානො, යථා හි ජානෙය්‍ය තථා වදෙය්‍ය.

788. යො අත්තනො සීලවතානි ජන්තු, අනානුපුට්ඨොව පරෙස [පරස්ස (ක.)] පාව [පාවා (සී. ස්‍යා. පී.)];
අනරියධම්මං කුසලා තමාහු, යො ආතුමානං සයමෙව පාව.

789. සන්තො ච භික්ඛු අභිනිබ්බුතත්තො, ඉතිහන්ති සීලෙසු අකත්ථමානො;
තමරියධම්මං කුසලා වදන්ති, යස්සුස්සදා නත්ථි කුහිඤ්චි ලොකෙ.

790. පකප්පිතා සඞ්ඛතා යස්ස ධම්මා, පුරක්ඛතා [පුරෙක්ඛතා (සී.)] සන්ති අවීවදාතා;
යදත්තනි පස්සති ආනිසංසං, තං නිස්සිතො කුප්පපටිච්ච සන්තිං.

791. දිට්ඨීනිවෙසා න හි ස්වාතිවත්තා, ධම්මෙසු නිච්ඡෙය්‍ය සමුග්ගහීතං;
තස්මා නරො තෙසු නිවෙසනෙසු, නිරස්සතී ආදියතී ච ධම්මං.

792. ධොනස්ස හි නත්ථි කුහිඤ්චි ලොකෙ, පකප්පිතා දිට්ඨි භවාභවෙසු;
මායඤ්ච මානඤ්ච පහාය ධොනො, ස කෙන ගච්ඡෙය්‍ය අනූපයො සො.

793. උපයො හි ධම්මෙසු උපෙති වාදං, අනූපයං කෙන කථං වදෙය්‍ය;
අත්තා නිරත්තා [අත්තං නිරත්තං (බහූසු)] න හි තස්ස අත්ථි, අධොසි සො දිට්ඨිමිධෙව සබ්බන්ති.

දුට්ඨට්ඨකසුත්තං තතියං නිට්ඨිතං.

4. සුද්ධට්ඨකසුත්තං

794. පස්සාමි සුද්ධං පරමං අරොගං, දිට්ඨෙන සංසුද්ධි නරස්ස හොති;
එවාභිජානං [එතාභිජානං (සී. පී.)] පරමන්ති ඤත්වා, සුද්ධානුපස්සීති පච්චෙති ඤාණං.

795. දිට්ඨෙන චෙ සුද්ධි නරස්ස හොති, ඤාණෙන වා සො පජහාති දුක්ඛං;
අඤ්ඤෙන සො සුජ්ඣති සොපධීකො, දිට්ඨී හි නං පාව තථා වදානං.

796. න බ්‍රාහ්මණො අඤ්ඤතො සුද්ධිමාහ, දිට්ඨෙ සුතෙ සීලවතෙ මුතෙ වා;
පුඤ්ඤෙ ච පාපෙ ච අනූපලිත්තො, අත්තඤ්ජහො නයිධ පකුබ්බමානො.

797. පුරිමං පහාය අපරං සිතාසෙ, එජානුගා තෙ න තරන්ති සඞ්ගං;
තෙ උග්ගහායන්ති නිරස්සජන්ති, කපීව සාඛං පමුඤ්චං ගහායං [පමුඛං ගහාය (ස්‍යා.), පමුඤ්ච ගහාය (ක.)].

798. සයං සමාදාය වතානි ජන්තු, උච්චාවචං ගච්ඡති සඤ්ඤසත්තො;
විද්වා ච වෙදෙහි සමෙච්ච ධම්මං, න උච්චාවචං ගච්ඡති භූරිපඤ්ඤො.

799. ස සබ්බධම්මෙසු විසෙනිභූතො, යං කිඤ්චි දිට්ඨං ව සුතං මුතං වා;
තමෙව දස්සිං විවටං චරන්තං, කෙනීධ ලොකස්මි විකප්පයෙය්‍ය.

800. න කප්පයන්ති න පුරෙක්ඛරොන්ති, අච්චන්තසුද්ධීති න තෙ වදන්ති;
ආදානගන්ථං ගථිතං විසජ්ජ, ආසං න කුබ්බන්ති කුහිඤ්චි ලොකෙ.

801. සීමාතිගො බ්‍රාහ්මණො තස්ස නත්ථි, ඤත්වා ච දිස්වා ච [ඤත්වා ච දිස්වා ච (ක. සී. ක.)] සමුග්ගහීතං;
න රාගරාගී න විරාගරත්තො, තස්සීධ නත්ථී පරමුග්ගහීතන්ති.

සුද්ධට්ඨකසුත්තං චතුත්ථං නිට්ඨිතං.

5. පරමට්ඨකසුත්තං

802. පරමන්ති දිට්ඨීසු පරිබ්බසානො, යදුත්තරි කුරුතෙ ජන්තු ලොකෙ;
හීනාති අඤ්ඤෙ තතො සබ්බමාහ, තස්මා විවාදානි අවීතිවත්තො.

803. යදත්තනී පස්සති ආනිසංසං, දිට්ඨෙ සුතෙ සීලවතෙ [සීලබ්බතෙ (ස්‍යා.)] මුතෙ වා;
තදෙව සො තත්ථ සමුග්ගහාය, නිහීනතො පස්සති සබ්බමඤ්ඤං.

804. තං වාපි ගන්ථං කුසලා වදන්ති, යං නිස්සිතො පස්සති හීනමඤ්ඤං;
තස්මා හි දිට්ඨං ව සුතං මුතං වා, සීලබ්බතං භික්ඛු න නිස්සයෙය්‍ය.

805. දිට්ඨිම්පි ලොකස්මිං න කප්පයෙය්‍ය, ඤාණෙන වා සීලවතෙන වාපි;
සමොති අත්තානමනූපනෙය්‍ය, හීනො න මඤ්ඤෙථ විසෙසි වාපි.

806. අත්තං පහාය අනුපාදියානො, ඤාණෙපි සො නිස්සයං නො කරොති;
ස වෙ වියත්තෙසු [වියුත්තෙසු (සී. අට්ඨ.), ද්විධාභින්නෙසු (ක.)] න වග්ගසාරී, දිට්ඨිම්පි [දිට්ඨිමපි (ක.)] සො න පච්චෙති කිඤ්චි.

807. යස්සූභයන්තෙ පණිධීධ නත්ථි, භවාභවාය ඉධ වා හුරං වා;
නිවෙසනා තස්ස න සන්ති කෙචි, ධම්මෙසු නිච්ඡෙය්‍ය සමුග්ගහීතං.

808. තස්සීධ දිට්ඨෙ ව සුතෙ මුතෙ වා, පකප්පිතා නත්ථි අණූපි සඤ්ඤා;
තං බ්‍රාහ්මණං දිට්ඨිමනාදියානං, කෙනීධ ලොකස්මිං විකප්පයෙය්‍ය.

809. න කප්පයන්ති න පුරෙක්ඛරොන්ති, ධම්මාපි තෙසං න පටිච්ඡිතාසෙ;

න බ්‍රාහ්මණො සීලවතෙන නෙය්‍යො, පාරඞ්ගතො න පච්චෙති තාදීති.

පරමට්ඨකසුත්තං පඤ්චමං නිට්ඨිතං.

6. ජරාසුත්තං

810. අප්පං වත ජීවිතං ඉදං, ඔරං වස්සසතාපි මිය්‍යති [මීයති (සී. අට්ඨ.)];
යො චෙපි අතිච්ච ජීවති, අථ ඛො සො ජරසාපි මිය්‍යති.

811. සොචන්ති ජනා මමායිතෙ, න හි සන්ති [න හි සන්තා (සී.), න හී සන්ති (කත්ථචි)] නිච්චා පරිග්ගහා;
විනාභාවසන්තමෙවිදං, ඉති දිස්වා නාගාරමාවසෙ.

812. මරණෙනපි තං පහීයති [පහිය්‍යති (සී. ස්‍යා. ක.)], යං පුරිසො මමිදන්ති [මමයිදන්ති (සී. ස්‍යා. ක.), මමායන්ති (ක.)] මඤ්ඤති;
එතම්පි විදිත්වා [එතං දිස්වාන (නිද්දෙසෙ), එතම්පි විදිත්ව (?)] පණ්ඩිතො, න මමත්තාය නමෙථ මාමකො.

813. සුපිනෙන යථාපි සඞ්ගතං, පටිබුද්ධො පුරිසො න පස්සති;
එවම්පි පියායිතං ජනං, පෙතං කාලකතං න පස්සති.

814. දිට්ඨාපි සුතාපි තෙ ජනා, යෙසං නාමමිදං පවුච්චති [නාමමෙවා වසිස්සති (සී. ස්‍යා. පී.)];
නාමංයෙවාවසිස්සති, අක්ඛෙය්‍යං පෙතස්ස ජන්තුනො.

815. සොකප්පරිදෙවමච්ඡරං [සොකපරිදෙවමච්ඡරං (සී. ස්‍යා. පී.), සොකං පරිදෙවමච්ඡරං (?)], න ජහන්ති ගිද්ධා මමායිතෙ;
තස්මා මුනයො පරිග්ගහං, හිත්වා අචරිංසු ඛෙමදස්සිනො.

816. පතිලීනචරස්ස භික්ඛුනො, භජමානස්ස විවිත්තමාසනං;
සාමග්ගියමාහු තස්ස තං, යො අත්තානං භවනෙ න දස්සයෙ.

817. සබ්බත්ථ මුනී අනිස්සිතො, න පියං කුබ්බති නොපි අප්පියං;
තස්මිං පරිදෙවමච්ඡරං, පණ්ණෙ වාරි යථා න ලිම්පති [ලිප්පති (සී. පී.)].

818. උදබින්දු යථාපි පොක්ඛරෙ, පදුමෙ වාරි යථා න ලිම්පති;
එවං මුනි නොපලිම්පති, යදිදං දිට්ඨසුතං මුතෙසු වා.

819. ධොනො න හි තෙන මඤ්ඤති, යදිදං දිට්ඨසුතං මුතෙසු වා;
නාඤ්ඤෙන විසුද්ධිමිච්ඡති, න හි සො රජ්ජති නො විරජ්ජතීති.

ජරාසුත්තං ඡට්ඨං නිට්ඨිතං.

7. තිස්සමෙත්තෙය්‍යසුත්තං

820. ‘‘මෙථුනමනුයුත්තස්ස, (ඉච්චායස්මා තිස්සො මෙත්තෙය්‍යො) විඝාතං බ්‍රූහි මාරිස;
සුත්වාන තව සාසනං, විවෙකෙ සික්ඛිස්සාමසෙ.

821. ‘‘මෙථුනමනුයුත්තස්ස, (මෙත්තෙය්‍යාති භගවා) මුස්සතෙ වාපි සාසනං;
මිච්ඡා ච පටිපජ්ජති, එතං තස්මිං අනාරියං.

822. ‘‘එකො පුබ්බෙ චරිත්වාන, මෙථුනං යො නිසෙවති;
යානං භන්තං ච තං ලොකෙ, හීනමාහු පුථුජ්ජනං.

823. ‘‘යසො කිත්ති ච යා පුබ්බෙ, හායතෙ වාපි තස්ස සා;
එතම්පි දිස්වා සික්ඛෙථ, මෙථුනං විප්පහාතවෙ.

824. ‘‘සඞ්කප්පෙහි පරෙතො සො, කපණො විය ඣායති;
සුත්වා පරෙසං නිග්ඝොසං, මඞ්කු හොති තථාවිධො.

825. ‘‘අථ සත්ථානි කුරුතෙ, පරවාදෙහි චොදිතො;
එස ඛ්වස්ස මහාගෙධො, මොසවජ්ජං පගාහති.

826. ‘‘පණ්ඩිතොති සමඤ්ඤාතො, එකචරියං අධිට්ඨිතො;
අථාපි [ස චාපි (නිද්දෙසෙ)] මෙථුනෙ යුත්තො, මන්දොව පරිකිස්සති [පරිකිලිස්සති (සී.)].

827. ‘‘එතමාදීනවං ඤත්වා, මුනි පුබ්බාපරෙ ඉධ;
එකචරියං දළ්හං කයිරා, න නිසෙවෙථ මෙථුනං.

828. ‘‘විවෙකඤ්ඤෙව සික්ඛෙථ, එතදරියානමුත්තමං;

න තෙන සෙට්ඨො මඤ්ඤෙථ, ස වෙ නිබ්බානසන්තිකෙ.

829. ‘‘රිත්තස්ස මුනිනො චරතො, කාමෙසු අනපෙක්ඛිනො;
ඔඝතිණ්ණස්ස පිහයන්ති, කාමෙසු ගධිතා [ගථිතා (සී.)] පජා’’ති.

තිස්සමෙත්තෙය්‍යසුත්තං සත්තමං නිට්ඨිතං.

8. පසූරසුත්තං

830. ඉධෙව සුද්ධි ඉති වාදයන්ති [විදියන්ති (සී. පී.)], නාඤ්ඤෙසු ධම්මෙසු විසුද්ධිමාහු;
යං නිස්සිතා තත්ථ සුභං වදානා, පච්චෙකසච්චෙසු පුථූ නිවිට්ඨා.

831. තෙ වාදකාමා පරිසං විගය්හ, බාලං දහන්තී මිථු අඤ්ඤමඤ්ඤං;
වදන්ති තෙ අඤ්ඤසිතා කථොජ්ජං, පසංසකාමා කුසලා වදානා.

832. යුත්තො කථායං පරිසාය මජ්ඣෙ, පසංසමිච්ඡං විනිඝාති හොති;
අපාහතස්මිං පන මඞ්කු හොති, නින්දාය සො කුප්පති රන්ධමෙසී.

833. යමස්ස වාදං පරිහීනමාහු, අපාහතං පඤ්හවිමංසකාසෙ;
පරිදෙවති සොචති හීනවාදො, උපච්චගා මන්ති අනුත්ථුනාති.

834. එතෙ විවාදා සමණෙසු ජාතා, එතෙසු උග්ඝාති නිඝාති හොති;
එතම්පි දිස්වා විරමෙ කථොජ්ජං, න හඤ්ඤදත්ථත්ථිපසංසලාභා.

835. පසංසිතො වා පන තත්ථ හොති, අක්ඛාය වාදං පරිසාය මජ්ඣෙ;
සො හස්සතී උණ්ණමතී [උන්නමතී (?)] ච තෙන, පප්පුය්‍ය තමත්ථං යථා මනො අහු.

836. යා උණ්ණතී [උන්නතී (?)] සාස්ස විඝාතභූමි, මානාතිමානං වදතෙ පනෙසො;
එතම්පි දිස්වා න විවාදයෙථ, න හි තෙන සුද්ධිං කුසලා වදන්ති.

837. සූරො යථා රාජඛාදාය පුට්ඨො, අභිගජ්ජමෙති පටිසූරමිච්ඡං;
යෙනෙව සො තෙන පලෙහි සූර, පුබ්බෙව නත්ථී යදිදං යුධාය.

838. යෙ දිට්ඨිමුග්ගය්හ විවාදයන්ති [විවාදියන්ති (සී. පී.)], ඉදමෙව සච්චන්ති ච වාදයන්ති;
තෙ ත්වං වදස්සූ න හි තෙධ අත්ථි, වාදම්හි ජාතෙ පටිසෙනිකත්තා.

839. විසෙනිකත්වා පන යෙ චරන්ති, දිට්ඨීහි දිට්ඨිං අවිරුජ්ඣමානා;
තෙසු ත්වං කිං ලභෙථො පසූර, යෙසීධ නත්ථී පරමුග්ගහීතං.

840. අථ ත්වං පවිතක්කමාගමා, මනසා දිට්ඨිගතානි චින්තයන්තො;
ධොනෙන යුගං සමාගමා, න හි ත්වං සක්ඛසි සම්පයාතවෙති.

පසූරසුත්තං අට්ඨමං නිට්ඨිතං.

9. මාගණ්ඩියසුත්තං

841. ‘‘දිස්වාන තණ්හං අරතිං රගඤ්ච [අරතිඤ්ච රාගං (ස්‍යා. ක.)], නාහොසි ඡන්දො අපි මෙථුනස්මිං;
කිමෙවිදං මුත්තකරීසපුණ්ණං, පාදාපි නං සම්ඵුසිතුං න ඉච්ඡෙ’’.

842. ‘‘එතාදිසං චෙ රතනං න ඉච්ඡසි, නාරිං නරින්දෙහි බහූහි පත්ථිතං;
දිට්ඨිගතං සීලවතං නු ජීවිතං [සීලවතානුජීවිතං (සී. පී. ක.)], භවූපපත්තිඤ්ච වදෙසි කීදිසං’’.

843. ‘‘ඉදං වදාමීති න තස්ස හොති, (මාගණ්ඩියාති [මාගන්දියාති (සී. ස්‍යා. පී.)] භගවා)
ධම්මෙසු නිච්ඡෙය්‍ය සමුග්ගහීතං;
පස්සඤ්ච දිට්ඨීසු අනුග්ගහාය,
අජ්ඣත්තසන්තිං පචිනං අදස්සං’’.

844. ‘‘විනිච්ඡයා යානි පකප්පිතානි, (ඉති මාගණ්ඩියො [මාගන්දියො (සී. ස්‍යා. පී.)])
තෙ වෙ මුනී බ්‍රූසි අනුග්ගහාය;
අජ්ඣත්තසන්තීති යමෙතමත්ථං,
කථං නු ධීරෙහි පවෙදිතං තං’’.

845. ‘‘න දිට්ඨියා න සුතියා න ඤාණෙන, (මාගණ්ඩියාති භගවා)
සීලබ්බතෙනාපි න සුද්ධිමාහ;
අදිට්ඨියා අස්සුතියා අඤාණා,
අසීලතා අබ්බතා නොපි තෙන;

එතෙ ච නිස්සජ්ජ අනුග්ගහාය,
සන්තො අනිස්සාය භවං න ජප්පෙ’’.

846. ‘‘නො චෙ කිර දිට්ඨියා න සුතියා න ඤාණෙන, (ඉති මාගණ්ඩියො)
සීලබ්බතෙනාපි න සුද්ධිමාහ;
අදිට්ඨියා අස්සුතියා අඤාණා,
අසීලතා අබ්බතා නොපි තෙන;
මඤ්ඤාමහං මොමුහමෙව ධම්මං,
දිට්ඨියා එකෙ පච්චෙන්ති සුද්ධිං’’.

847. ‘‘දිට්ඨඤ්ච නිස්සාය අනුපුච්ඡමානො, (මාගණ්ඩියාති භගවා)
සමුග්ගහීතෙසු පමොහමාගා [සම්මොහමාගා (ස්‍යා. ක.)];
ඉතො ච නාද්දක්ඛි අණුම්පි සඤ්ඤං,
තස්මා තුවං මොමුහතො දහාසි.

848. ‘‘සමො විසෙසී උද වා නිහීනො, යො මඤ්ඤතී සො විවදෙථ තෙන;
තීසු විධාසු අවිකම්පමානො, සමො විසෙසීති න තස්ස හොති.

849. ‘‘සච්චන්ති සො බ්‍රාහ්මණො කිං වදෙය්‍ය, මුසාති වා සො විවදෙථ කෙන;
යස්මිං සමං විසමං චාපි නත්ථි, ස කෙන වාදං පටිසංයුජෙය්‍ය.

850. ‘‘ඔකං පහාය අනිකෙතසාරී, ගාමෙ අකුබ්බං මුනි සන්ථවානි [සන්ධවානි (ක.)];
කාමෙහි රිත්තො අපුරෙක්ඛරානො, කථං න විග්ගය්හ ජනෙන කයිරා.

851. ‘‘යෙහි විවිත්තො විචරෙය්‍ය ලොකෙ, න තානි උග්ගය්හ වදෙය්‍ය නාගො;
ජලම්බුජං [එලම්බුජං (සී. ස්‍යා.)] කණ්ඩකං වාරිජං යථා, ජලෙන පඞ්කෙන චනූපලිත්තං;
එවං මුනී සන්තිවාදො අගිද්ධො, කාමෙ ච ලොකෙ ච අනූපලිත්තො.

852. ‘‘න වෙදගූ දිට්ඨියායකො [න වෙදගූ දිට්ඨියා (ක. සී. ස්‍යා. පී.)] න මුතියා, ස මානමෙති න හි තම්මයො සො;
න කම්මුනා නොපි සුතෙන නෙය්‍යො, අනූපනීතො ස නිවෙසනෙසු.

853. ‘‘සඤ්ඤාවිරත්තස්ස න සන්ති ගන්ථා, පඤ්ඤාවිමුත්තස්ස න සන්ති මොහා;
සඤ්ඤඤ්ච දිට්ඨිඤ්ච යෙ අග්ගහෙසුං, තෙ ඝට්ටයන්තා [ඝට්ටමානා (ස්‍යා. ක.)] විචරන්ති ලොකෙ’’ති.

මාගණ්ඩියසුත්තං නවමං නිට්ඨිතං.

10. පුරාභෙදසුත්තං

854. ‘‘කථංදස්සී කථංසීලො, උපසන්තොති වුච්චති;
තං මෙ ගොතම පබ්‍රූහි, පුච්ඡිතො උත්තමං නරං’’.

855. ‘‘වීතතණ්හො පුරා භෙදා, (ඉති භගවා) පුබ්බමන්තමනිස්සිතො;
වෙමජ්ඣෙ නුපසඞ්ඛෙය්‍යො, තස්ස නත්ථි පුරක්ඛතං.

856. ‘‘අක්කොධනො අසන්තාසී, අවිකත්ථී අකුක්කුචො;
මන්තභාණී [මන්තාභාණී (ස්‍යා. පී.)] අනුද්ධතො, ස වෙ වාචායතො මුනි.

857. ‘‘නිරාසත්ති අනාගතෙ, අතීතං නානුසොචති;
විවෙකදස්සී ඵස්සෙසු, දිට්ඨීසු ච න නීයති [නියාති (බහූසු)].

858. ‘‘පතිලීනො අකුහකො, අපිහාලු අමච්ඡරී;
අප්පගබ්භො අජෙගුච්ඡො, පෙසුණෙය්‍යෙ ච නො යුතො.

859. ‘‘සාතියෙසු අනස්සාවී, අතිමානෙ ච නො යුතො;
සණ්හො ච පටිභානවා [පටිභාණවා (ස්‍යා. පී.)], න සද්ධො න විරජ්ජති.

860. ‘‘ලාභකම්‍යා න සික්ඛති, අලාභෙ ච න කුප්පති;
අවිරුද්ධො ච තණ්හාය, රසෙසු නානුගිජ්ඣති.

861. ‘‘උපෙක්ඛකො සදා සතො, න ලොකෙ මඤ්ඤතෙ සමං;
න විසෙසී න නීචෙය්‍යො, තස්ස නො සන්ති උස්සදා.

862. ‘‘යස්ස නිස්සයනා [නිස්සයතා (සී. ස්‍යා. පී.)] නත්ථි, ඤත්වා ධම්මං අනිස්සිතො;
භවාය විභවාය වා, තණ්හා යස්ස න විජ්ජති.

863. ‘‘තං බ්‍රූමි උපසන්තොති, කාමෙසු අනපෙක්ඛිනං;
ගන්ථා තස්ස න විජ්ජන්ති, අතරී සො විසත්තිකං.

864. ‘‘න තස්ස පුත්තා පසවො, ඛෙත්තං වත්ථුඤ්ච විජ්ජති;
අත්තා වාපි නිරත්තා වා [අත්තං වාපි නිරත්තං වා (බහූසු)], න තස්මිං උපලබ්භති.

865. ‘‘යෙන නං වජ්ජුං පුථුජ්ජනා, අථො සමණබ්‍රාහ්මණා;
තං තස්ස අපුරක්ඛතං, තස්මා වාදෙසු නෙජති.

866. ‘‘වීතගෙධො අමච්ඡරී, න උස්සෙසු වදතෙ මුනි;
න සමෙසු න ඔමෙසු, කප්පං නෙති අකප්පියො.

867. ‘‘යස්ස ලොකෙ සකං නත්ථි, අසතා ච න සොචති;
ධම්මෙසු ච න ගච්ඡති, ස වෙ සන්තොති වුච්චතී’’ති.

පුරාභෙදසුත්තං දසමං නිට්ඨිතං.

11. කලහවිවාදසුත්තං

868. ‘‘කුතොපහූතා කලහා විවාදා, පරිදෙවසොකා සහමච්ඡරා ච;
මානාතිමානා සහපෙසුණා ච, කුතොපහූතා තෙ තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි’’.

869. ‘‘පියප්පහූතා කලහා විවාදා,
පරිදෙවසොකා සහමච්ඡරා ච;
මානාතිමානා සහපෙසුණා ච,
මච්ඡෙරයුත්තා කලහා විවාදා;
විවාදජාතෙසු ච පෙසුණානි’’.

870. ‘‘පියා සු [පියානු (ස්‍යා.), පියස්සු (ක.)] ලොකස්මිං කුතොනිදානා, යෙ චාපි [යෙ වාපි (සී. ස්‍යා. පී.)] ලොභා විචරන්ති ලොකෙ;
ආසා ච නිට්ඨා ච කුතොනිදානා, යෙ සම්පරායාය නරස්ස හොන්ති’’.

871. ‘‘ඡන්දානිදානානි පියානි ලොකෙ, යෙ චාපි ලොභා විචරන්ති ලොකෙ;
ආසා ච නිට්ඨා ච ඉතොනිදානා, යෙ සම්පරායාය නරස්ස හොන්ති’’.

872. ‘‘ඡන්දො නු ලොකස්මිං කුතොනිදානො, විනිච්ඡයා චාපි [වාපි (සී. ස්‍යා. පී.)] කුතොපහූතා;
කොධො මොසවජ්ජඤ්ච කථංකථා ච, යෙ වාපි ධම්මා සමණෙන වුත්තා’’.

873. ‘‘සාතං අසාතන්ති යමාහු ලොකෙ, තමූපනිස්සාය පහොති ඡන්දො;
රූපෙසු දිස්වා විභවං භවඤ්ච, විනිච්ඡයං කුබ්බති [කුරුතෙ (බහූසු)] ජන්තු ලොකෙ.

874. ‘‘කොධො මොසවජ්ජඤ්ච කථංකථා ච, එතෙපි ධම්මා ද්වයමෙව සන්තෙ;
කථංකථී ඤාණපථාය සික්ඛෙ, ඤත්වා පවුත්තා සමණෙන ධම්මා’’.

875. ‘‘සාතං අසාතඤ්ච කුතොනිදානා, කිස්මිං අසන්තෙ න භවන්ති හෙතෙ;
විභවං භවඤ්චාපි යමෙතමත්ථං, එතං මෙ පබ්‍රූහි යතොනිදානං’’.

876. ‘‘ඵස්සනිදානං සාතං අසාතං, ඵස්සෙ අසන්තෙ න භවන්ති හෙතෙ;
විභවං භවඤ්චාපි යමෙතමත්ථං, එතං තෙ පබ්‍රූමි ඉතොනිදානං’’.

877. ‘‘ඵස්සො නු ලොකස්මි කුතොනිදානො, පරිග්ගහා චාපි කුතොපහූතා;
කිස්මිං අසන්තෙ න මමත්තමත්ථි, කිස්මිං විභූතෙ න ඵුසන්ති ඵස්සා’’.

878. ‘‘නාමඤ්ච රූපඤ්ච පටිච්ච ඵස්සො, ඉච්ඡානිදානානි පරිග්ගහානි;
ඉච්ඡායසන්ත්‍යා න මමත්තමත්ථි, රූපෙ විභූතෙ න ඵුසන්ති ඵස්සා’’.

879. ‘‘කථංසමෙතස්ස විභොති රූපං, සුඛං දුඛඤ්චාපි [දුඛං වාපි (සී. ස්‍යා.)] කථං විභොති;
එතං මෙ පබ්‍රූහි යථා විභොති, තං ජානියාමාති [ජානිස්සාමාති (සී. ක.)] මෙ මනො අහු’’.

880. ‘‘න සඤ්ඤසඤ්ඤී න විසඤ්ඤසඤ්ඤී, නොපි අසඤ්ඤී න විභූතසඤ්ඤී;
එවංසමෙතස්ස විභොති රූපං, සඤ්ඤානිදානා හි පපඤ්චසඞ්ඛා’’.

881. ‘‘යං තං අපුච්ඡිම්හ අකිත්තයී නො,
අඤ්ඤං තං පුච්ඡාම තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි;
එත්තාවතග්ගං නු [නො (සී. ස්‍යා.)] වදන්ති හෙකෙ,
යක්ඛස්ස සුද්ධිං ඉධ පණ්ඩිතාසෙ;
උදාහු අඤ්ඤම්පි වදන්ති එත්තො.

882. ‘‘එත්තාවතග්ගම්පි වදන්ති හෙකෙ, යක්ඛස්ස සුද්ධිං ඉධ පණ්ඩිතාසෙ;
තෙසං පනෙකෙ සමයං වදන්ති, අනුපාදිසෙසෙ කුසලා වදානා.

883. ‘‘එතෙ ච ඤත්වා උපනිස්සිතාති, ඤත්වා මුනී නිස්සයෙ සො විමංසී;
ඤත්වා විමුත්තො න විවාදමෙති, භවාභවාය න සමෙති ධීරො’’ති.

කලහවිවාදසුත්තං එකාදසමං නිට්ඨිතං.

12. චූළබ්‍යූහසුත්තං [චූළවියූහසුත්තං (සී. ස්‍යා. නිද්දෙස)]

884. සකංසකංදිට්ඨිපරිබ්බසානා, විග්ගය්හ නානා කුසලා වදන්ති;
යො එවං ජානාති ස වෙදි ධම්මං, ඉදං පටික්කොසමකෙවලී සො.

885. එවම්පි විග්ගය්හ විවාදයන්ති, බාලො පරො අක්කුසලොති [අකුසලොති (සී. ස්‍යා. පී.)] චාහු;
සච්චො නු වාදො කතමො ඉමෙසං, සබ්බෙව හීමෙ කුසලා වදානා.

886. පරස්ස චෙ ධම්මමනානුජානං, බාලොමකො [බාලො මගො (සී. ස්‍යා. ක.)] හොති නිහීනපඤ්ඤො;
සබ්බෙව බාලා සුනිහීනපඤ්ඤා, සබ්බෙවිමෙ දිට්ඨිපරිබ්බසානා.

887. සන්දිට්ඨියා චෙව න වීවදාතා, සංසුද්ධපඤ්ඤා කුසලා මුතීමා;
න තෙසං කොචි පරිහීනපඤ්ඤො [කොචිපි නිහීනපඤ්ඤො (සී. ස්‍යා. ක.)], දිට්ඨී හි තෙසම්පි තථා සමත්තා.

888. න වාහමෙතං තථියන්ති [තථිවන්ති (ස්‍යා. ක.)] බ්‍රූමි, යමාහු බාලා මිථු අඤ්ඤමඤ්ඤං;
සකංසකංදිට්ඨිමකංසු සච්චං, තස්මා හි බාලොති පරං දහන්ති.

889. යමාහු සච්චං තථියන්ති එකෙ, තමාහු අඤ්ඤෙ [අඤ්ඤෙපි (ස්‍යා.), අඤ්ඤෙ ච (?)] තුච්ඡං මුසාති;
එවම්පි විගය්හ විවාදයන්ති, කස්මා න එකං සමණා වදන්ති.

890. එකඤ්හි සච්චං න දුතීයමත්ථි, යස්මිං පජා නො විවදෙ පජානං;
නානා තෙ [නානාතො (ක.)] සච්චානි සයං ථුනන්ති, තස්මා න එකං සමණා වදන්ති.

891. කස්මා නු සච්චානි වදන්ති නානා, පවාදියාසෙ කුසලා වදානා;
සච්චානි සුතානි බහූනි නානා, උදාහු තෙ තක්කමනුස්සරන්ති.

892. න හෙව සච්චානි බහූනි නානා, අඤ්ඤත්‍ර සඤ්ඤාය නිච්චානි ලොකෙ;
තක්කඤ්ච දිට්ඨීසු පකප්පයිත්වා, සච්චං මුසාති ද්වයධම්මමාහු.

893. දිට්ඨෙ සුතෙ සීලවතෙ මුතෙ වා, එතෙ ච නිස්සාය විමානදස්සී;
විනිච්ඡයෙ ඨත්වා පහස්සමානො, බාලො පරො අක්කුසලොති චාහ.

894. යෙනෙව බාලොති පරං දහාති, තෙනාතුමානං කුසලොති චාහ;
සයමත්තනා සො කුසලො වදානො, අඤ්ඤං විමානෙති තදෙව පාව.

895. අතිසාරදිට්ඨියාව සො සමත්තො, මානෙන මත්තො පරිපුණ්ණමානී;
සයමෙව සාමං මනසාභිසිත්තො, දිට්ඨී හි සා තස්ස තථා සමත්තා.

896. පරස්ස චෙ හි වචසා නිහීනො, තුමො සහා හොති නිහීනපඤ්ඤො;
අථ චෙ සයං වෙදගූ හොති ධීරො, න කොචි බාලො සමණෙසු අත්ථි.

897. අඤ්ඤං ඉතො යාභිවදන්ති ධම්මං, අපරද්ධා සුද්ධිමකෙවලී තෙ [සුද්ධිමකෙවලිනො (සී.)];
එවම්පි තිත්ථ්‍යා පුථුසො වදන්ති, සන්දිට්ඨිරාගෙන හි තෙභිරත්තා [ත්‍යාභිරත්තා (ස්‍යා. ක.)].

898. ඉධෙව සුද්ධි ඉති වාදයන්ති, නාඤ්ඤෙසු ධම්මෙසු විසුද්ධිමාහු;
එවම්පි තිත්ථ්‍යා පුථුසො නිවිට්ඨා, සකායනෙ තත්ථ දළ්හං වදානා.

899. සකායනෙ වාපි දළ්හං වදානො, කමෙත්ථ බාලොති පරං දහෙය්‍ය;
සයමෙව සො මෙධගමාවහෙය්‍ය [මෙධකං ආවහෙය්‍ය (සී. පී.)], පරං වදං බාලමසුද්ධිධම්මං.

900. විනිච්ඡයෙ ඨත්වා සයං පමාය, උද්ධං ස [උද්දං සො (සී. ස්‍යා. පී.)] ලොකස්මිං විවාදමෙති;
හිත්වාන සබ්බානි විනිච්ඡයානි, න මෙධගං කුබ්බති ජන්තු ලොකෙති.

චූළබ්‍යූහසුත්තං ද්වාදසමං නිට්ඨිතං.

13. මහාබ්‍යූහසුත්තං

901. යෙ කෙචිමෙ දිට්ඨිපරිබ්බසානා, ඉදමෙව සච්චන්ති විවාදයන්ති [විවාදියන්ති (සී. පී.)];
සබ්බෙව තෙ නින්දමන්වානයන්ති, අථො පසංසම්පි ලභන්ති තත්ථ.

902. අප්පඤ්හි එතං න අලං සමාය, දුවෙ විවාදස්ස ඵලානි බ්‍රූමි;
එතම්පි දිස්වා න විවාදයෙථ, ඛෙමාභිපස්සං අවිවාදභූමිං.

903. යා කාචිමා සම්මුතියො පුථුජ්ජා, සබ්බාව එතා න උපෙති විද්වා;
අනූපයො සො උපයං කිමෙය්‍ය, දිට්ඨෙ සුතෙ ඛන්තිමකුබ්බමානො.

904. සීලුත්තමා සඤ්ඤමෙනාහු සුද්ධිං, වතං සමාදාය උපට්ඨිතාසෙ;
ඉධෙව සික්ඛෙම අථස්ස සුද්ධිං, භවූපනීතා කුසලා වදානා.

905. සචෙ චුතො සීලවතතො හොති, පවෙධතී [ස වෙධති (සී. පී.)] කම්ම විරාධයිත්වා;
පජප්පතී පත්ථයතී ච සුද්ධිං, සත්ථාව හීනො පවසං ඝරම්හා.

906. සීලබ්බතං වාපි පහාය සබ්බං, කම්මඤ්ච සාවජ්ජනවජ්ජමෙතං;
සුද්ධිං අසුද්ධින්ති අපත්ථයානො, විරතො චරෙ සන්තිමනුග්ගහාය.

907. තමූපනිස්සාය ජිගුච්ඡිතං වා, අථවාපි දිට්ඨංව සුතං මුතං වා;
උද්ධංසරා සුද්ධිමනුත්ථුනන්ති, අවීතතණ්හාසෙ භවාභවෙසු.

908. පත්ථයමානස්ස හි ජප්පිතානි, පවෙධිතං වාපි පකප්පිතෙසු;
චුතූපපාතො ඉධ යස්ස නත්ථි, ස කෙන වෙධෙය්‍ය කුහිංව ජප්පෙ [කුහිඤ්චි ජප්පෙ (සී. ස්‍යා. ක.), කුහිං පජප්පෙ (පී.) නිද්දෙසො පස්සිතබ්බො].

909. යමාහු ධම්මං පරමන්ති එකෙ, තමෙව හීනන්ති පනාහු අඤ්ඤෙ;
සච්චො නු වාදො කතමො ඉමෙසං, සබ්බෙව හීමෙ කුසලා වදානා.

910. සකඤ්හි ධම්මං පරිපුණ්ණමාහු, අඤ්ඤස්ස ධම්මං පන හීනමාහු;
එවම්පි විග්ගය්හ විවාදයන්ති, සකං සකං සම්මුතිමාහු සච්චං.

911. පරස්ස චෙ වම්භයිතෙන හීනො, න කොචි ධම්මෙසු විසෙසි අස්ස;
පුථූ හි අඤ්ඤස්ස වදන්ති ධම්මං, නිහීනතො සම්හි දළ්හං වදානා.

912. සද්ධම්මපූජාපි නෙසං තථෙව, යථා පසංසන්ති සකායනානි;
සබ්බෙව වාදා [සබ්බෙ පවාදා (ස්‍යා.)] තථියා [තථිවා (සබ්බත්ථ)] භවෙය්‍යුං, සුද්ධී හි නෙසං පච්චත්තමෙව.

913. න බ්‍රාහ්මණස්ස පරනෙය්‍යමත්ථි, ධම්මෙසු නිච්ඡෙය්‍ය සමුග්ගහීතං;
තස්මා විවාදානි උපාතිවත්තො, න හි සෙට්ඨතො පස්සති ධම්මමඤ්ඤං.

914. ජානාමි පස්සාමි තථෙව එතං, දිට්ඨියා එකෙ පච්චෙන්ති සුද්ධිං;
අද්දක්ඛි චෙ කිඤ්හි තුමස්ස තෙන, අතිසිත්වා අඤ්ඤෙන වදන්ති සුද්ධිං.

915. පස්සං නරො දක්ඛති [දක්ඛිති (සී.)] නාමරූපං, දිස්වාන වා ඤස්සති තානිමෙව;
කාමං බහුං පස්සතු අප්පකං වා, න හි තෙන සුද්ධිං කුසලා වදන්ති.

916. නිවිස්සවාදී න හි සුබ්බිනායො, පකප්පිතං දිට්ඨි පුරෙක්ඛරානො;
යං නිස්සිතො තත්ථ සුභං වදානො, සුද්ධිංවදො තත්ථ තථද්දසා සො.

917. න බ්‍රාහ්මණො කප්පමුපෙති සඞ්ඛා [සඞ්ඛං (සී. ස්‍යා. පී.)], න දිට්ඨිසාරී නපි ඤාණබන්ධු;
ඤත්වා ච සො සම්මුතියො [සම්මතියො (ස්‍යා.)] පුථුජ්ජා, උපෙක්ඛතී උග්ගහණන්ති මඤ්ඤෙ.

918. විස්සජ්ජ ගන්ථානි මුනීධ ලොකෙ, විවාදජාතෙසු න වග්ගසාරී;
සන්තො අසන්තෙසු උපෙක්ඛකො සො, අනුග්ගහො උග්ගහණන්ති මඤ්ඤෙ.

919. පුබ්බාසවෙ හිත්වා නවෙ අකුබ්බං, න ඡන්දගූ නොපි නිවිස්සවාදී;
ස විප්පමුත්තො දිට්ඨිගතෙහි ධීරො, න ලිම්පති [න ලිප්පති (සී. පී.)] ලොකෙ අනත්තගරහී.

920. ස සබ්බධම්මෙසු විසෙනිභූතො, යං කිඤ්චි දිට්ඨංව සුතං මුතං වා;
ස පන්නභාරො මුනි විප්පමුත්තො, න කප්පියො නූපරතො න පත්ථියොති.

මහාබ්‍යූහසුත්තං තෙරසමං නිට්ඨිතං.

14. තුවටකසුත්තං

921. ‘‘පුච්ඡාමි තං ආදිච්චබන්ධු [ආදිච්චබන්ධුං (සී. ස්‍යා.)], විවෙකං සන්තිපදඤ්ච මහෙසි;
කථං දිස්වා නිබ්බාති භික්ඛු, අනුපාදියානො ලොකස්මිං කිඤ්චි’’.

922. ‘‘මූලං පපඤ්චසඞ්ඛාය, (ඉති භගවා)
මන්තා අස්මීති සබ්බමුපරුන්ධෙ [සබ්බමුපරුද්ධෙ (ස්‍යා. පී. ක.)];
යා කාචි තණ්හා අජ්ඣත්තං,
තාසං විනයා [විනයාය (?)] සදා සතො සික්ඛෙ.

923. ‘‘යං කිඤ්චි ධම්මමභිජඤ්ඤා, අජ්ඣත්තං අථවාපි බහිද්ධා;
න තෙන ථාමං [මානං (සී. ක.)] කුබ්බෙථ, න හි සා නිබ්බුති සතං වුත්තා.

924. ‘‘සෙය්‍යො න තෙන මඤ්ඤෙය්‍ය, නීචෙය්‍යො අථවාපි සරික්ඛො;
ඵුට්ඨො [පුට්ඨො (සී. ස්‍යා. ක.)] අනෙකරූපෙහි, නාතුමානං විකප්පයං තිට්ඨෙ.

925. ‘‘අජ්ඣත්තමෙවුපසමෙ , න අඤ්ඤතො භික්ඛු සන්තිමෙසෙය්‍ය;
අජ්ඣත්තං උපසන්තස්ස, නත්ථී අත්තා කුතො නිරත්තා වා.

926. ‘‘මජ්ඣෙ යථා සමුද්දස්ස, ඌමි නො ජායතී ඨිතො හොති;
එවං ඨිතො අනෙජස්ස, උස්සදං භික්ඛු න කරෙය්‍ය කුහිඤ්චි’’.

927. ‘‘අකිත්තයී විවටචක්ඛු, සක්ඛිධම්මං පරිස්සයවිනයං;
පටිපදං වදෙහි භද්දන්තෙ, පාතිමොක්ඛං අථවාපි සමාධිං’’.

928. ‘‘චක්ඛූහි නෙව ලොලස්ස, ගාමකථාය ආවරයෙ සොතං;
රසෙ ච නානුගිජ්ඣෙය්‍ය, න ච මමායෙථ කිඤ්චි ලොකස්මිං.

929. ‘‘ඵස්සෙන යදා ඵුට්ඨස්ස, පරිදෙවං භික්ඛු න කරෙය්‍ය කුහිඤ්චිඤ්චි;
භවඤ්ච නාභිජප්පෙය්‍ය, භෙරවෙසු ච න සම්පවෙධෙය්‍ය.

930. ‘‘අන්නානමථො පානානං, ඛාදනීයානං අථොපි වත්ථානං;
ලද්ධා න සන්නිධිං කයිරා, න ච පරිත්තසෙ තානි අලභමානො.

931. ‘‘ඣායී න පාදලොලස්ස, විරමෙ කුක්කුච්චා නප්පමජ්ජෙය්‍ය;
අථාසනෙසු සයනෙසු, අප්පසද්දෙසු භික්ඛු විහරෙය්‍ය.

932. ‘‘නිද්දං න බහුලීකරෙය්‍ය, ජාගරියං භජෙය්‍ය ආතාපී;
තන්දිං මායං හස්සං ඛිඩ්ඩං, මෙථුනං විප්පජහෙ සවිභූසං.

933. ‘‘ආථබ්බණං සුපිනං ලක්ඛණං, නො විදහෙ අථොපි නක්ඛත්තං;
විරුතඤ්ච ගබ්භකරණං, තිකිච්ඡං මාමකො න සෙවෙය්‍ය.

934. ‘‘නින්දාය නප්පවෙධෙය්‍ය, න උණ්ණමෙය්‍ය පසංසිතො භික්ඛු;
ලොභං සහ මච්ඡරියෙන, කොධං පෙසුණියඤ්ච පනුදෙය්‍ය.

935. ‘‘කයවික්කයෙ න තිට්ඨෙය්‍ය, උපවාදං භික්ඛු න කරෙය්‍ය කුහිඤ්චි;
ගාමෙ ච නාභිසජ්ජෙය්‍ය, ලාභකම්‍යා ජනං න ලපයෙය්‍ය.

936. ‘‘න ච කත්ථිතා සියා භික්ඛු, න ච වාචං පයුත්තං භාසෙය්‍ය;
පාගබ්භියං න සික්ඛෙය්‍ය, කථං විග්ගාහිකං න කථයෙය්‍ය.

937. ‘‘මොසවජ්ජෙ න නීයෙථ, සම්පජානො සඨානි න කයිරා;
අථ ජීවිතෙන පඤ්ඤාය, සීලබ්බතෙන නාඤ්ඤමතිමඤ්ඤෙ.

938. ‘‘සුත්වා රුසිතො බහුං වාචං, සමණානං වා පුථුජනානං [පුථුවචනානං (සී. ස්‍යා. පී.)];
ඵරුසෙන නෙ න පටිවජ්ජා, න හි සන්තො පටිසෙනිකරොන්ති.

939. ‘‘එතඤ්ච ධම්මමඤ්ඤාය, විචිනං භික්ඛු සදා සතො සික්ඛෙ;
සන්තීති නිබ්බුතිං ඤත්වා, සාසනෙ ගොතමස්ස න පමජ්ජෙය්‍ය.

940. ‘‘අභිභූ හි සො අනභිභූතො, සක්ඛිධම්මමනීතිහමදස්සී;
තස්මා හි තස්ස භගවතො සාසනෙ, අප්පමත්තො සදා නමස්සමනුසික්ඛෙ’’ති.

තුවටකසුත්තං චුද්දසමං නිට්ඨිතං.

15. අත්තදණ්ඩසුත්තං

941. ‘‘අත්තදණ්ඩා භයං ජාතං, ජනං පස්සථ මෙධගං;
සංවෙගං කිත්තයිස්සාමි, යථා සංවිජිතං මයා.

942. ‘‘ඵන්දමානං පජං දිස්වා, මච්ඡෙ අප්පොදකෙ යථා;
අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි බ්‍යාරුද්ධෙ, දිස්වා මං භයමාවිසි.

943. ‘‘සමන්තමසාරො ලොකො, දිසා සබ්බා සමෙරිතා;
ඉච්ඡං භවනමත්තනො, නාද්දසාසිං අනොසිතං.

944. ‘‘ඔසානෙත්වෙව බ්‍යාරුද්ධෙ, දිස්වා මෙ අරතී අහු;

අථෙත්ථ සල්ලමද්දක්ඛිං, දුද්දසං හදයනිස්සිතං.

945. ‘‘යෙන සල්ලෙන ඔතිණ්ණො, දිසා සබ්බා විධාවති;
තමෙව සල්ලමබ්බුය්හ, න ධාවති න සීදති.

946. ‘‘තත්ථ සික්ඛානුගීයන්ති [සික්ඛානුකිරියන්ති (ක.)], යානි ලොකෙ ගධිතානි;
න තෙසු පසුතො සියා, නිබ්බිජ්ඣ සබ්බසො කාමෙ;
සික්ඛෙ නිබ්බානමත්තනො.

947. ‘‘සච්චො සියා අප්පගබ්භො, අමායො රිත්තපෙසුණො;
අක්කොධනො ලොභපාපං, වෙවිච්ඡං විතරෙ මුනි.

948. ‘‘නිද්දං තන්දිං සහෙ ථීනං, පමාදෙන න සංවසෙ;
අතිමානෙ න තිට්ඨෙය්‍ය, නිබ්බානමනසො නරො.

949. ‘‘මොසවජ්ජෙ න නීයෙථ, රූපෙ ස්නෙහං න කුබ්බයෙ;
මානඤ්ච පරිජානෙය්‍ය, සාහසා විරතො චරෙ.

950. ‘‘පුරාණං නාභිනන්දෙය්‍ය, නවෙ ඛන්තිං න කුබ්බයෙ;
හිය්‍යමානෙ න සොචෙය්‍ය, ආකාසං න සිතො සියා.

951. ‘‘ගෙධං බ්‍රූමි මහොඝොති, ආජවං බ්‍රූමි ජප්පනං;
ආරම්මණං පකප්පනං, කාමපඞ්කො දුරච්චයො.

952. ‘‘සච්චා අවොක්කම්ම [අවොක්කමං (නිද්දෙස)] මුනි, ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො;
සබ්බං සො [සබ්බසො (ස්‍යා. ක.)] පටිනිස්සජ්ජ, ස වෙ සන්තොති වුච්චති.

953. ‘‘ස වෙ විද්වා ස වෙදගූ, ඤත්වා ධම්මං අනිස්සිතො;
සම්මා සො ලොකෙ ඉරියානො, න පිහෙතීධ කස්සචි.

954. ‘‘යොධ කාමෙ අච්චතරි, සඞ්ගං ලොකෙ දුරච්චයං;
න සො සොචති නාජ්ඣෙති, ඡින්නසොතො අබන්ධනො.

955. ‘‘යං පුබ්බෙ තං විසොසෙහි, පච්ඡා තෙ මාහු කිඤ්චනං;
මජ්ඣෙ චෙ නො ගහෙස්සසි, උපසන්තො චරිස්සසි.

956. ‘‘සබ්බසො නාමරූපස්මිං, යස්ස නත්ථි මමායිතං;
අසතා ච න සොචති, ස වෙ ලොකෙ න ජීයති.

957. ‘‘යස්ස නත්ථි ඉදං මෙති, පරෙසං වාපි කිඤ්චනං;
මමත්තං සො අසංවින්දං, නත්ථි මෙති න සොචති.

958. ‘‘අනිට්ඨුරී අනනුගිද්ධො, අනෙජො සබ්බධී සමො;
තමානිසංසං පබ්‍රූමි, පුච්ඡිතො අවිකම්පිනං.

959. ‘‘අනෙජස්ස විජානතො, නත්ථි කාචි නිසඞ්ඛති [නිසඞ්ඛිති (සී. පී.)].
විරතො සො වියාරබ්භා, ඛෙමං පස්සති සබ්බධි.

960. ‘‘න සමෙසු න ඔමෙසු, න උස්සෙසු වදතෙ මුනි;
සන්තො සො වීතමච්ඡරො, නාදෙති න නිරස්සතී’’ති.

අත්තදණ්ඩසුත්තං පන්නරසමං නිට්ඨිතං.

16. සාරිපුත්තසුත්තං

961. ‘‘න මෙ දිට්ඨො ඉතො පුබ්බෙ, (ඉච්චායස්මා සාරිපුත්තො)
න සුතො උද කස්සචි;
එවං වග්ගුවදො සත්ථා,
තුසිතා ගණිමාගතො.

962. ‘‘සදෙවකස්ස ලොකස්ස, යථා දිස්සති චක්ඛුමා;
සබ්බං තමං විනොදෙත්වා, එකොව රතිමජ්ඣගා.

963. ‘‘තං බුද්ධං අසිතං තාදිං, අකුහං ගණිමාගතං;
බහූනමිධ බද්ධානං, අත්ථි පඤ්හෙන ආගමං.

964. ‘‘භික්ඛුනො විජිගුච්ඡතො, භජතො රිත්තමාසනං;
රුක්ඛමූලං සුසානං වා, පබ්බතානං ගුහාසු වා.

965. “උච්චාවචෙසු සයනෙසු, කීවන්තො තත්ථ භෙරවා;
යෙහි භික්ඛු න වෙධෙය්‍ය, නිග්ඝොසෙ සයනාසනෙ.

966. “කතී පරිස්සයා ලොකෙ, ගච්ඡතො අගතං දිසං;
යෙ භික්ඛු අභිසම්භවෙ, පන්තම්හි සයනාසනෙ.

967. “ක්‍යාස්ස බ්‍යප්පථයො අස්සු, ක්‍යාස්සස්සු ඉධ ගොචරා;
කානි සීලබ්බතානාස්සු, පහිතත්තස්ස භික්ඛුනො.

968. “කං සො සික්ඛං සමාදාය, එකොදි නිපකො සතො;
කම්මාරො රජතස්සෙව, නිද්ධමෙ මලමත්තනො”.

969. “විජිගුච්ඡමානස්ස යදිදං ඵාසු, (සාරිපුත්තාති භගවා)
රිත්තාසනං සයනං සෙවතො චෙ;
සම්බොධිකාමස්ස යථානුධම්මං,
තං තෙ පවක්ඛාමි යථා පජානං.

970. “පඤ්චන්නං ධීරො භයානං න භායෙ, භික්ඛු සතො සපරියන්තචාරී;
ඩංසාධිපාතානං සරීසපානං, මනුස්සඵස්සානං චතුප්පදානං.

971. “පරධම්මිකානම්පි න සන්තසෙය්‍ය, දිස්වාපි තෙසං බහුභෙරවානි;
අථාපරානි අභිසම්භවෙය්‍ය, පරිස්සයානි කුසලානුඑසී.

972. “ආතඞ්කඵස්සෙන ඛුදාය ඵුට්ඨො, සීතං අතුණ්හං [අච්චුණ්හං (සී. ස්‍යා.)] අධිවාසයෙය්‍ය;
සො තෙහි ඵුට්ඨො බහුධා අනොකො, වීරියං පරක්කම්මදළ්හං කරෙය්‍ය.

973. “ථෙය්‍යං න කාරෙ [න කරෙය්‍ය (සී. ස්‍යා. ක.)] න මුසා භණෙය්‍ය, මෙත්තාය ඵස්සෙ තසථාවරානි;
යදාවිලත්තං මනසො විජඤ්ඤා, කණ්හස්ස පක්ඛොති විනොදයෙය්‍ය.

974. “කොධාතිමානස්ස වසං න ගච්ඡෙ, මූලම්පි තෙසං පලිඛඤ්ඤ තිට්ඨෙ;
අථප්පියං වා පන අප්පියං වා, අද්ධා භවන්තො අභිසම්භවෙය්‍ය.

975. “පඤ්ඤං පුරක්ඛත්වා කල්‍යාණපීති, වික්ඛම්භයෙ තානි පරිස්සයානි;
අරතිං සහෙථ සයනම්හි පන්තෙ, චතුරො සහෙථ පරිදෙවධම්මෙ.

976. “කිංසු අසිස්සාමි කුවං වා [කුධ වා (ක.), කුථ වා (නිද්දෙස)] අසිස්සං, දුක්ඛං වත සෙත්ථ ක්වජ්ජ සෙස්සං;
එතෙ විතක්කෙ පරිදෙවනෙය්‍යො, විනයෙථ සෙඛො අනිකෙතචාරී.

977. “අන්නඤ්ච ලද්ධා වසනඤ්ච කාලෙ, මත්තං සො ජඤ්ඤා ඉධ තොසනත්ථං;
සො තෙසු ගුත්තො යතචාරි ගාමෙ, රුසිතොපි වාචං ඵරුසං න වජ්ජා.

978. “ඔක්ඛිත්තචක්ඛු න ච පාදලොලො, ඣානානුයුත්තො බහුජාගරස්ස;
උපෙක්ඛමාරබ්භ සමාහිතත්තො, තක්කාසයං කුක්කුච්චියූපඡින්දෙ.

979. “චුදිතො වචීභි සතිමාභිනන්දෙ, සබ්‍රහ්මචාරීසු ඛිලං පභින්දෙ;
වාචං පමුඤ්චෙ කුසලං නාතිවෙලං, ජනවාදධම්මාය න චෙතයෙය්‍ය.

980. “අථාපරං පඤ්ච රජානි ලොකෙ, යෙසං සතීමා විනයාය සික්ඛෙ;
රූපෙසු සද්දෙසු අථො රසෙසු, ගන්ධෙසු ඵස්සෙසු සහෙථ රාගං.

981. “එතෙසු ධම්මෙසු විනෙය්‍ය ඡන්දං, භික්ඛු සතිමා සුවිමුත්තචිත්තො;
කාලෙන සො සම්මා ධම්මං පරිවීමංසමානො,
එකොදිභූතො විහනෙ තමං සො”ති.

සාරිපුත්තසුත්තං සොළසමං නිට්ඨිතං. අට්ඨකවග්ගො චතුත්ථො

නිට්ඨිතො.

තස්සුද්දානං –

කාමං ගුහඤ්ච දුට්ඨා ච, සුද්ධඤ්ච පරමා ජරා;
මෙත්තෙය්‍යො ච පසූරො ච, මාගණ්ඩි පුරාභෙදනං.

කලහං ද්වෙ ච බ්‍යූහානි [බ්‍යූහානි (සී.)], පුනදෙව තුවට්ටකං;
අත්තදණ්ඩවරං සුත්තං, ථෙරපුට්ඨෙන [ථෙරපඤ්හෙන (සී.), සාරිපුත්තෙන (ස්‍යා.)] සොළස;
ඉති එතානි සුත්තානි, සබ්බානට්ඨකවග්ගිකාති.

5. පාරායනවග්ගො

වත්ථුගාථා

982. කොසලානං පුරා රම්මා, අගමා දක්ඛිණාපථං;
ආකිඤ්චඤ්ඤං පත්ථයානො, බ්‍රාහ්මණො මන්තපාරගූ.

983. සො අස්සකස්ස විසයෙ, අළකස්ස [මුළකස්ස (ස්‍යා.), මුළ්හකස්ස (ක.), මළකස්ස (නිද්දෙස)] සමාසනෙ;
වසි ගොධාවරීකූලෙ, උඤ්ඡෙන ච ඵලෙන ච.

984. තස්සෙව උපනිස්සාය, ගාමො ච විපුලො අහු;
තතො ජාතෙන ආයෙන, මහායඤ්ඤමකප්පයි.

985. මහායඤ්ඤං යජිත්වාන, පුන පාවිසි අස්සමං;
තස්මිං පටිපවිට්ඨම්හි, අඤ්ඤො ආගඤ්ඡි බ්‍රාහ්මණො.

986. උග්ඝට්ටපාදො තසිතො [තස්සිතො (ක.)], පඞ්කදන්තො රජස්සිරො;
සො ච නං උපසඞ්කම්ම, සතානි පඤ්ච යාචති.

987. තමෙනං බාවරී දිස්වා, ආසනෙන නිමන්තයි;
සුඛඤ්ච කුසලං පුච්ඡි, ඉදං වචනමබ්‍රවි.

988. ‘‘යං ඛො මම දෙය්‍යධම්මං, සබ්බං විසජ්ජිතං මයා;
අනුජානාහි මෙ බ්‍රහ්මෙ, නත්ථි පඤ්චසතානි මෙ’’.

989. ‘‘සචෙ මෙ යාචමානස්ස, භවං නානුපදස්සති;
සත්තමෙ දිවසෙ තුය්හං, මුද්ධා ඵලතු සත්තධා’’.

990. අභිසඞ්ඛරිත්වා කුහකො, භෙරවං සො අකිත්තයි;
තස්ස තං වචනං සුත්වා, බාවරී දුක්ඛිතො අහු.

991. උස්සුස්සති අනාහාරො, සොකසල්ලසමප්පිතො;
අථොපි එවං චිත්තස්ස, ඣානෙ න රමතී මනො.

992. උත්‍රස්තං දුක්ඛිතං දිස්වා, දෙවතා අත්ථකාමිනී;
බාවරිං උපසඞ්කම්ම, ඉදං වචනමබ්‍රවි.

993. ‘‘න සො මුද්ධං පජානාති, කුහකො සො ධනත්ථිකො;
මුද්ධනි මුද්ධපාතෙ වා, ඤාණං තස්ස න විජ්ජති’’.

994. ‘‘භොතී චරහි ජානාසි, තං මෙ අක්ඛාහි පුච්ඡිතා;
මුද්ධං මුද්ධාධිපාතඤ්ච, තං සුණොම වචො තව’’.

995. ‘‘අහම්පෙතං න ජානාමි, ඤාණමෙත්ථ න විජ්ජති;
මුද්ධනි මුද්ධාධිපාතෙ ච, ජිනානං හෙත්ථ [මුද්ධං මුද්ධාධිපාතො ච, ජිනානං හෙත (සී. ස්‍යා. පී.)] දස්සනං’’.

996. ‘‘අථ කො චරහි ජානාති, අස්මිං පථවිමණ්ඩලෙ [පුථවිමණ්ඩලෙ (සී. පී.)];
මුද්ධං මුද්ධාධිපාතඤ්ච, තං මෙ අක්ඛාහි දෙවතෙ’’.

997. ‘‘පුරා කපිලවත්ථුම්හා, නික්ඛන්තො ලොකනායකො;
අපච්චො ඔක්කාකරාජස්ස, සක්‍යපුත්තො පභඞ්කරො.

998. ‘‘සො හි බ්‍රාහ්මණ සම්බුද්ධො, සබ්බධම්මාන පාරගූ;
සබ්බාභිඤ්ඤාබලප්පත්තො, සබ්බධම්මෙසු චක්ඛුමා;
සබ්බකම්මක්ඛයං පත්තො, විමුත්තො උපධික්ඛයෙ.

999. ‘‘බුද්ධො සො භගවා ලොකෙ, ධම්මං දෙසෙති චක්ඛුමා;
තං ත්වං ගන්ත්වාන පුච්ඡස්සු, සො තෙ තං බ්‍යාකරිස්සති’’.

1000. සම්බුද්ධොති වචො සුත්වා, උදග්ගො බාවරී අහු;
සොකස්ස තනුකො ආසි, පීතිඤ්ච විපුලං ලභි.

1001. සො බාවරී අත්තමනො උදග්ගො, තං දෙවතං පුච්ඡති වෙදජාතො;
‘‘කතමම්හි ගාමෙ නිගමම්හි වා පන, කතමම්හි වා ජනපදෙ ලොකනාථො;
යත්ථ ගන්ත්වාන පස්සෙමු [ගන්ත්වා නමස්සෙමු (සී. ස්‍යා. පී.)], සම්බුද්ධං ද්විපදුත්තමං’’ [ද්විපදුත්තමං (සී. ස්‍යා. පී.)],.

1002. “සාවත්ථියං කොසලමන්දිරෙ ජිනො, පහූතපඤ්ඤො වරභූරිමෙධසො;
සො සක්‍යපුත්තො විධුරො අනාසවො, මුද්ධාධිපාතස්ස විදූ නරාසභො”.

1003. තතො ආමන්තයී සිස්සෙ, බ්‍රාහ්මණෙ මන්තපාරගෙ;
“එථ මාණවා අක්ඛිස්සං, සුණාථ වචනං මම.

1004. “යස්සෙසො දුල්ලභො ලොකෙ, පාතුභාවො අභිණ්හසො;
ස්වාජ්ජ ලොකම්හි උප්පන්නො, සම්බුද්ධො ඉති විස්සුතො;
ඛිප්පං ගන්ත්වාන සාවත්ථිං, පස්සව්හො ද්විපදුත්තමං”.

1005. “කථං චරහි ජානෙමු, දිස්වා බුද්ධොති බ්‍රාහ්මණ;
අජානතං නො පබ්‍රූහි, යථා ජානෙමු තං මයං”.

1006. “ආගතානි හි මන්තෙසු, මහාපුරිසලක්ඛණා;
ද්වත්තිංසානි ච [ද්වත්තිංසා ච (සී. ස්‍යා. පී.), ද්වත්තිංස තානි (?)] බ්‍යාක්ඛාතා, සමත්තා අනුපුබ්බසො.

1007. “යස්සෙතෙ හොන්ති ගත්තෙසු, මහාපුරිසලක්ඛණා;
ද්වෙයෙව තස්ස ගතියො, තතියා හි න විජ්ජති.

1008. “සචෙ අගාරං ආවසති [අජ්ඣාවසති (ක.)], විජෙය්‍ය පථවිං ඉමං;
අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන, ධම්මෙනමනුසාසති.

1009. “සචෙ ච සො පබ්බජති, අගාරා අනගාරියං;
විවට්ටච්ඡදො [විවත්තඡද්දො (සී.)] සම්බුද්ධො, අරහා භවති අනුත්තරො.

1010. “ජාතිං ගොත්තඤ්ච ලක්ඛණං, මන්තෙ සිස්සෙ පුනාපරෙ;
මුද්ධං මුද්ධාධිපාතඤ්ච, මනසායෙව පුච්ඡථ.

1011. “අනාවරණදස්සාවී, යදි බුද්ධො භවිස්සති;
මනසා පුච්ඡිතෙ පඤ්හෙ, වාචාය විස්සජෙස්සති”.

1012. බාවරිස්ස වචො සුත්වා, සිස්සා සොළස බ්‍රාහ්මණා;
අජිතො තිස්සමෙත්තෙය්‍යො, පුණ්ණකො අථ මෙත්තගූ.

1013. ධොතකො උපසීවො ච, නන්දො ච අථ හෙමකො;
තොදෙය්‍යකප්පා දුභයො, ජතුකණ්ණී ච පණ්ඩිතො.

1014. භද්‍රාවුධො උදයො ච, පොසාලො චාපි බ්‍රාහ්මණො;
මොඝරාජා ච මෙධාවී, පිඞ්ගියො ච මහාඉසි.

1015. පච්චෙකගණිනො සබ්බෙ, සබ්බලොකස්ස විස්සුතා;
ඣායී ඣානරතා ධීරා, පුබ්බවාසනවාසිතා.

1016. බාවරිං අභිවාදෙත්වා, කත්වා ච නං පදක්ඛිණං;
ජටාජිනධරා සබ්බෙ, පක්කාමුං උත්තරාමුඛා.

1017. අළකස්ස පතිට්ඨානං, පුරිමාහිස්සතිං [පුරිමං මාහිස්සතිං (සී. පී.), පුරං මාහිස්සතිං (ස්‍යා.)] තදා;
උජ්ජෙනිඤ්චාපි ගොනද්ධං, වෙදිසං වනසව්හයං.

1018. කොසම්බිඤ්චාපි සාකෙතං, සාවත්ථිඤ්ච පුරුත්තමං;
සෙතබ්‍යං කපිලවත්ථුං, කුසිනාරඤ්ච මන්දිරං.

1019. පාවඤ්ච භොගනගරං, වෙසාලිං මාගධං පුරං;
පාසාණකං චෙතියඤ්ච, රමණීයං මනොරමං.

1020. තසිතොවුදකං සීතං, මහාලාභංව වාණිජො;
ඡායං ඝම්මාභිතත්තොව, තුරිතා පබ්බතමාරුහුං.

1021. භගවා තම්හි සමයෙ, භික්ඛුසඞ්ඝපුරක්ඛතො;
භික්ඛූනං ධම්මං දෙසෙති, සීහොව නදතී වනෙ.

1022. අජිතො අද්දස බුද්ධං, සතරංසිං [වීතරංසිංව (ස්‍යා.), සතරංසීව (ක.), පීතරංසීව (නිද්දෙස)] ච භාණුමං;
චන්දං යථා පන්නරසෙ, පාරිපූරිං උපාගතං.

1023. අථස්ස ගත්තෙ දිස්වාන, පරිපූරඤ්ච බ්‍යඤ්ජනං;
එකමන්තං ඨිතො හට්ඨො, මනොපඤ්හෙ අපුච්ඡථ.

1024. “ආදිස්ස ජම්මනං [ජප්පනං (ක.)] බ්‍රූහි, ගොත්තං බ්‍රූහි සලක්ඛණං [බ්‍රූහිස්ස ලක්ඛණං (නිද්දෙස)];
මන්තෙසු පාරමිං බ්‍රූහි, කති වාචෙති බ්‍රාහ්මණො”.

1025. “වීසං වස්සසතං ආයු, සො ච ගොත්තෙන බාවරී;
තීණිස්ස ලක්ඛණා ගත්තෙ, තිණ්ණං වෙදාන පාරගූ.

1026. “ලක්ඛණෙ ඉතිහාසෙ ච, සනිඝණ්ඩුසකෙටුභෙ;
පඤ්චසතානි වාචෙති, සධම්මෙ පාරමිං ගතො”.

1027. “ලක්ඛණානං පවිචයං, බාවරිස්ස නරුත්තම;
කඞ්ඛච්ඡිද [තණ්හච්ඡිද (බහූසු)] පකාසෙහි, මා නො කඞ්ඛායිතං අහු”.

1028. “මුඛං ජිව්හාය ඡාදෙති, උණ්ණස්ස භමුකන්තරෙ;
කොසොහිතං වත්ථගුය්හං, එවං ජානාහි මාණව”.

1029. පුච්ඡඤ්හි කිඤ්චි අසුණන්තො, සුත්වා පඤ්හෙ වියාකතෙ;
විචින්තෙති ජනො සබ්බො, වෙදජාතො කතඤ්ජලී.

1030. “කො නු දෙවො වා බ්‍රහ්මා වා, ඉන්දො වාපි සුජම්පති;
මනසා පුච්ඡිතෙ පඤ්හෙ, කමෙතං පටිභාසති.

1031. “මුද්ධං මුද්ධාධිපාතඤ්ච, බාවරී පරිපුච්ඡති;
තං බ්‍යාකරොහි භගවා, කඞ්ඛං විනය නො ඉසෙ”.

1032. “අවිජ්ජා මුද්ධාති ජානාහි, විජ්ජා මුද්ධාධිපාතිනී;
සද්ධාසතිසමාධීහි, ඡන්දවීරියෙන සංයුතා”.

1033. තතො වෙදෙන මහතා, සන්ථම්භිත්වාන මාණවො;
එකංසං අජිනං කත්වා, පාදෙසු සිරසා පති.

1034. “බාවරී බ්‍රාහ්මණො භොතො, සහ සිස්සෙහි මාරිස;
උදග්ගචිත්තො සුමනො, පාදෙ වන්දති චක්ඛුම”.

1035. “සුඛිතො බාවරී හොතු, සහ සිස්සෙහි බ්‍රාහ්මණො;
ත්වඤ්චාපි සුඛිතො හොහි, චිරං ජීවාහි මාණව.

1036. “බාවරිස්ස ච තුය්හං වා, සබ්බෙසං සබ්බසංසයං;
කතාවකාසා පුච්ඡව්හො, යං කිඤ්චි මනසිච්ඡථ”.

1037. සම්බුද්ධෙන කතොකාසො, නිසීදිත්වාන පඤ්ජලී;
අජිතො පඨමං පඤ්හං, තත්ථ පුච්ඡි තථාගතං.

වත්ථුගාථා නිට්ඨිතා.

1. අජිතමාණවපුච්ඡා

1038. “කෙනස්සු නිවුතො ලොකො, (ඉච්චායස්මා අජිතො)
කෙනස්සු නප්පකාසති;
කිස්සාභිලෙපනං බ්‍රූසි, කිංසු තස්ස මහබ්භයං”.

1039. “අවිජ්ජාය නිවුතො ලොකො, (අජිතාති භගවා)
වෙවිච්ඡා පමාදා නප්පකාසති;
ජප්පාභිලෙපනං බ්‍රූමි, දුක්ඛමස්ස මහබ්භයං”.

1040. “සවන්ති සබ්බධි සොතා, (ඉච්චායස්මා අජිතො)
සොතානං කිං නිවාරණං;
සොතානං සංවරං බ්‍රූහි, කෙන සොතා පිධියාරෙ” [පිථීයරෙ (සී. ස්‍යා. පී.), පිථීයරෙ (සී. අට්ඨ.), පිධීයරෙ (?)].

1041. “යානි සොතානි ලොකස්මිං, (අජිතාති භගවා)
සති තෙසං නිවාරණං;
සොතානං සංවරං බ්‍රූමි, පඤ්ඤායෙතෙ පිධියාරෙ”.

1042. “පඤ්ඤා චෙව සති යඤ්ච [සතී චෙව (සී.), සතී ච (ස්‍යා.), සතී චාපි (පී. නිද්දෙස), සති චාපි (නිද්දෙස)],
(ඉච්චායස්මා අජිතො)
නාමරූපඤ්ච මාරිස;
එතං මෙ පුට්ඨො පබ්‍රූහි, කත්ථෙතං උපරුජ්ඣති”.

1043. “යමෙතං පඤ්හං අපුච්ඡි, අජිත තං වදාමි තෙ;
යත්ථ නාමඤ්ච රූපඤ්ච, අසෙසං උපරුජ්ඣති;

විඤ්ඤාණස්ස නිරොධෙන, එත්ථෙතං උපරුජ්ඣති’’.

1044 ‘‘යෙ ච සඞ්ඛාතධම්මාසෙ, යෙ ච සෙඛා පුථූ ඉධ;
තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං, පුට්ඨො පබ්රූහි මාරිස’’.

1045 ‘‘කාමෙසු නාභිගිජ්ඣෙය්‍ය, මනසානාවිලො සියා;
කුසලො සබ්බධම්මානං, සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ’’ති.

අජිතමාණවපුච්ඡා පඨමා නිට්ඨිතා.

2. තිස්සමෙත්තෙය්‍යමාණවපුච්ඡා

1046 ‘‘කොධ සන්තුසිතො ලොකෙ, (ඉච්චායස්මා තිස්සමෙත්තෙය්‍යො)
කස්ස නො සන්ති ඉඤ්ජිතා;
කො උභන්තමභිඤ්ඤාය, මජ්ඣෙ මන්තා න ලිප්පති [ලිම්පති (ක.)];
කං බ්‍රූසි මහාපුරිසොති, කො ඉධ සිබ්බිනිමච්චගා’’.

1047 ‘‘කාමෙසු බ්‍රහ්මචරියවා, (මෙත්තෙය්‍යාති භගවා)
වීතතණ්හො සදා සතො;
සඞ්ඛාය නිබ්බුතො භික්ඛු, තස්ස නො සන්ති ඉඤ්ජිතා.

1048 ‘‘සො උභන්තමභිඤ්ඤාය, මජ්ඣෙ මන්තා න ලිප්පති;
තං බ්‍රූමි මහාපුරිසොති, සො ඉධ සිබ්බිනිමච්චගා’’ති.

තිස්සමෙත්තෙය්‍යමාණවපුච්ඡා දුතියා නිට්ඨිතා.

3. පුණ්ණකමාණවපුච්ඡා

1049 ‘‘අනෙජං මූලදස්සාවිං, (ඉච්චායස්මා පුණ්ණකො)
අත්ථී [අත්ථි (ස්‍යා.)] පඤ්හෙන ආගමං;
කිං නිස්සිතා ඉසයො මනුජා, ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා දෙවතානං;
යඤ්ඤමකප්පයිංසු පුථූධ ලොකෙ, පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං’’.

1050 ‘‘යෙ කෙචිමෙ ඉසයො මනුජා, (පුණ්ණකාති භගවා)
ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා දෙවතානං;
යඤ්ඤමකප්පයිංසු පුථූධ ලොකෙ, ආසීසමානා පුණ්ණක ඉත්ථත්තං [ඉත්ථභාවං (සී. ස්‍යා.)];
ජරං සිතා යඤ්ඤමකප්පයිංසු’’.

1051 ‘‘යෙ කෙචිමෙ ඉසයො මනුජා, (ඉච්චායස්මා පුණ්ණකො)
ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා දෙවතානං;
යඤ්ඤමකප්පයිංසු පුථූධ ලොකෙ, කච්චිස්සු තෙ භගවා යඤ්ඤපථෙ අප්පමත්තා;
අතාරුං ජාතිඤ්ච ජරඤ්ච මාරිස, පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං’’.

1052 ‘‘ආසීසන්ති ථොමයන්ති, අභිජප්පන්ති ජුහන්ති; (පුණ්ණකාති භගවා)
කාමාභිජප්පන්ති පටිච්ච ලාභං, තෙ යාජයොගා භවරාගරත්තා;
නාතරිංසු ජාතිජරන්ති බ්‍රූමි’’.

1053 ‘‘තෙ චෙ නාතරිංසු යාජයොගා, (ඉච්චායස්මා පුණ්ණකො)
යඤ්ඤෙහි ජාතිඤ්ච ජරඤ්ච මාරිස;
අථ කො චරහි දෙවමනුස්සලොකෙ, අතාරි ජාතිඤ්ච ජරඤ්ච මාරිස;
පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං’’.

1054 ‘‘සඞ්ඛාය ලොකස්මි පරොපරානි [පරොවරානි (සී. ස්‍යා.)], (පුණ්ණකාති භගවා)
යස්සිඤ්ජිතං නත්ථි කුහිඤ්චි ලොකෙ;
සන්තො විධූමො අනීඝො නිරාසො, අතාරි සො ජාතිජරන්ති බ්‍රූමී’’ති.

පුණ්ණකමාණවපුච්ඡා තතියා නිට්ඨිතා.

4. මෙත්තගූමාණවපුච්ඡා

1055 ‘‘පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං, (ඉච්චායස්මා මෙත්තගූ)
මඤ්ඤාමි තං වෙදගුං භාවිතත්තං;
කුතො නු දුක්ඛා සමුදාගතා ඉමෙ, යෙ කෙචි ලොකස්මිමනෙකරූපා’’.

1056. ‘‘දුක්ඛස්ස වෙ මං පභවං අපුච්ඡසි, (මෙත්තගූති භගවා)
තං තෙ පවක්ඛාමි යථා පජානං;
උපධිනිදානා පභවන්ති දුක්ඛා, යෙ කෙචි ලොකස්මිමනෙකරූපා.

1057. ‘‘යො වෙ අවිද්වා උපධිං කරොති, පුනප්පුනං දුක්ඛමුපෙති මන්දො;
තස්මා පජානං උපධිං න කයිරා, දුක්ඛස්ස ජාතිප්පභවානුපස්සී’’.

1058. ‘‘යං තං අපුච්ඡිම්හ අකිත්තයී නො, අඤ්ඤං තං පුච්ඡාම [පුච්ඡාමි (සී. පී.)] තදිඞ්ඝ බ්‍රූහි;
කථං නු ධීරා විතරන්ති ඔඝං, ජාතිං ජරං සොකපරිද්දවඤ්ච;
තං මෙ මුනි සාධු වියාකරොහි, තථා හි තෙ විදිතො එස ධම්මො’’.

1059. ‘‘කිත්තයිස්සාමි තෙ ධම්මං, (මෙත්තගූති භගවා)
දිට්ඨෙ ධම්මෙ අනීතිහං;
යං විදිත්වා සතො චරං, තරෙ ලොකෙ විසත්තිකං’’.

1060. ‘‘තඤ්චාහං අභිනන්දාමි, මහෙසි ධම්මමුත්තමං;
යං විදිත්වා සතො චරං, තරෙ ලොකෙ විසත්තිකං’’.

1061. ‘‘යං කිඤ්චි සම්පජානාසි, (මෙත්තගූති භගවා)
උද්ධං අධො තිරියඤ්චාපි මජ්ඣෙ;
එතෙසු නන්දිඤ්ච නිවෙසනඤ්ච, පනුජ්ජ විඤ්ඤාණං භවෙ න තිට්ඨෙ.

1062. ‘‘එවංවිහාරී සතො අප්පමත්තො, භික්ඛු චරං හිත්වා මමායිතානි;
ජාතිං ජරං සොකපරිද්දවඤ්ච, ඉධෙව විද්වා පජහෙය්‍ය දුක්ඛං’’.

1063. ‘‘එතාභිනන්දාමි වචො මහෙසිනො, සුකිත්තිතං ගොතමනූපධීකං;
අද්ධා හි භගවා පහාසි දුක්ඛං, තථා හි තෙ විදිතො එස ධම්මො.

1064. ‘‘තෙ චාපි නූනප්පජහෙය්‍යු දුක්ඛං, යෙ ත්වං මුනි අට්ඨිතං ඔවදෙය්‍යා;
තං තං නමස්සාමි සමෙච්ච නාග, අප්පෙව මං භගවා අට්ඨිතං ඔවදෙය්‍ය’’.

1065. ‘‘යං බ්‍රාහ්මණං වෙදගුමාභිජඤ්ඤා, අකිඤ්චනං කාමභවෙ අසත්තං;
අද්ධා හි සො ඔඝමිමං අතාරි, තිණ්ණො ච පාරං අඛිලො අකඞ්ඛො.

1066. ‘‘විද්වා ච යො [සො (සී. ස්‍යා. පී.)] වෙදගූ නරො ඉධ, භවාභවෙ සඞ්ගමිමං විසජ්ජ;
සො වීතතණ්හො අනීඝො නිරාසො, අතාරි සො ජාතිජරන්ති බ්‍රූමී’’ති.

මෙත්තගූමාණවපුච්ඡා චතුත්ථී නිට්ඨිතා.

5. ධොතකමාණවපුච්ඡා

1067. ‘‘පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං, (ඉච්චායස්මා ධොතකො)
වාචාභිකඞ්ඛාමි මහෙසි තුය්හං;
තව සුත්වාන නිග්ඝොසං, සික්ඛෙ නිබ්බානමත්තනො’’.

1068. ‘‘තෙනහාතප්පං කරොහි, (ධොතකාති භගවා) ඉධෙව නිපකො සතො;
ඉතො සුත්වාන නිග්ඝොසං, සික්ඛෙ නිබ්බානමත්තනො’’.

1069. ‘‘පස්සාමහං දෙවමනුස්සලොකෙ, අකිඤ්චනං බ්‍රාහ්මණමිරියමානං;
තං තං නමස්සාමි සමන්තචක්ඛු, පමුඤ්ච මං සක්ක කථංකථාහි’’.

1070. ‘‘නාහං සහිස්සාමි [සමිස්සාමි (ස්‍යා.), ගමිස්සාමි (සී.), සමීහාමි (පී.)] පමොචනාය, කථංකථිං ධොතක කඤ්චි ලොකෙ;
ධම්මඤ්ච සෙට්ඨං අභිජානමානො [ආජානමානො (සී. ස්‍යා. පී.)], එවං තුවං ඔඝමිමං තරෙසි’’.

1071. ‘‘අනුසාස බ්‍රහ්මෙ කරුණායමානො, විවෙකධම්මං යමහං විජඤ්ඤං;
යථාහං ආකාසොව අබ්‍යාපජ්ජමානො, ඉධෙව සන්තො අසිතො චරෙය්‍යං’’.

1072. ‘‘කිත්තයිස්සාමි තෙ සන්තිං, (ධොතකාති භගවා) දිට්ඨෙ ධම්මෙ අනීතිහං;
යං විදිත්වා සතො චරං, තරෙ ලොකෙ විසත්තිකං’’.

1073. ‘‘තඤ්චාහං අභිනන්දාමි, මහෙසි සන්තිමුත්තමං;
යං විදිත්වා සතො චරං, තරෙ ලොකෙ විසත්තිකං’’.

1074. ‘‘යං කිඤ්චි සම්පජානාසි, (ධොතකාති භගවා)
උද්ධං අධො තිරියඤ්චාපි මජ්ඣෙ;
එතං විදිත්වා සඞ්ගොති ලොකෙ, භවාභවාය මාකාසි තණ්හ’’න්ති.

ධොතකමාණවපුච්ඡා පඤ්චමී නිට්ඨිතා.

6. උපසීවමාණවපුච්ඡා

1075. “එකො අහං සක්ක මහන්තමොඝං, (ඉච්චායස්මා උපසීවො)
අනිස්සිතො නො විසහාමි තාරිතුං;
ආරම්මණං බ්‍රූහි සමන්තචක්ඛු, යං නිස්සිතො ඔඝමිමං තරෙය්‍යං”.

1076. “ආකිඤ්චඤ්ඤං පෙක්ඛමානො සතිමා, (උපසීවාති භගවා)
නත්ථීති නිස්සාය තරස්සු ඔඝං;
කාමෙ පහාය විරතො කථාහි, තණ්හක්ඛයං නත්තමහාභිපස්ස” [රත්තමහාභිපස්ස (స్యా.), රත්තමහං විපස්ස (ක.)].

1077. “සබ්බෙසු කාමෙසු යො වීතරාගො, (ඉච්චායස්මා උපසීවො)
ආකිඤ්චඤ්ඤං නිස්සිතො හිත්වා මඤ්ඤං;
සඤ්ඤාවිමොක්ඛෙ පරමෙ විමුත්තො [ධිමුත්තො (ක.)], තිට්ඨෙ නු සො තත්ථ අනානුයායී” [අනානුවායී (ස්‍යා. ක.)].

1078. “සබ්බෙසු කාමෙසු යො වීතරාගො, (උපසීවාති භගවා)
ආකිඤ්චඤ්ඤං නිස්සිතො හිත්වා මඤ්ඤං;
සඤ්ඤාවිමොක්ඛෙ පරමෙ විමුත්තො, තිට්ඨෙය්‍ය සො තත්ථ අනානුයායී”.

1079. “තිට්ඨෙ චෙ සො තත්ථ අනානුයායී, පූගම්පි වස්සානං සමන්තචක්ඛු;
තත්ථෙව සො සීතිසියා විමුත්තො, චවෙථ විඤ්ඤාණං තථාවිධස්ස”.

1080. “අච්චී යථා වාතවෙගෙන ඛිත්තා [ඛිත්තං (ස්‍යා.), ඛිත්තො (පී.)], (උපසීවාති භගවා)
අත්ථං පලෙති න උපෙති සඞ්ඛං;
එවං මුනී නාමකායා විමුත්තො, අත්ථං පලෙති න උපෙති සඞ්ඛං”.

1081. “අත්ථඞ්ගතො සො උද වා සො නත්ථි, උදාහු වෙ සස්සතියා අරොගො;
තං මෙ මුනී සාධු වියාකරොහි, තථා හි තෙ විදිතො එස ධම්මො”.

1082. “අත්ථඞ්ගතස්ස න පමාණමත්ථි, (උපසීවාති භගවා)
යෙන නං වජ්ජුං තං තස්ස නත්ථි;
සබ්බෙසු ධම්මෙසු සමොහතෙසු, සමූහතා වාදපථාපි සබ්බෙ”ති.

උපසීවමාණවපුච්ඡා ඡට්ඨී නිට්ඨිතා.

7. නන්දමාණවපුච්ඡා

1083. “සන්ති ලොකෙ මුනයො, (ඉච්චායස්මා නන්දො)
ජනා වදන්ති තයිදං කථංසු;
ඤාණූපපන්නං නො මුනිං [මුනි නො (ස්‍යා. ක.)] වදන්ති, උදාහු වෙ ජීවිතෙනූපපන්නං”.

1084. “න දිට්ඨියා න සුතියා න ඤාණෙන, (න සීලබ්බතෙන) [( ) නත්ථි සී.-පී පොත්ථකෙසු]
මුනීධ නන්ද කුසලා වදන්ති;
විසෙනිකත්වා අනීඝා නිරාසා, චරන්ති යෙ තෙ මුනයොති බ්‍රූමි”.

1085. “යෙ කෙචිමෙ සමණබ්‍රාහ්මණාසෙ, (ඉච්චායස්මා නන්දො)
දිට්ඨස්සුතෙනාපි [දිට්ඨෙන සුතෙනාපි (සී.), දිට්ඨෙ සුතෙනාපි (ස්‍යා. පී. ක.)] වදන්ති සුද්ධිං;
සීලබ්බතෙනාපි වදන්ති සුද්ධිං, අනෙකරූපෙන වදන්ති සුද්ධිං;
කච්චිස්සු තෙ භගවා තත්ථ යතා චරන්තා, අතාරු ජාතිඤ්ච ජරඤ්ච මාරිස;
පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං”.

1086. “යෙ කෙචිමෙ සමණබ්‍රාහ්මණාසෙ, (නන්දාති භගවා)
දිට්ඨස්සුතෙනාපි වදන්ති සුද්ධිං;
සීලබ්බතෙනාපි වදන්ති සුද්ධිං, අනෙකරූපෙන වදන්ති සුද්ධිං;
කිඤ්චාපි තෙ තත්ථ යතා චරන්ති, නාරිංසු ජාතිජරන්ති බ්‍රූමි”.

1087. “යෙ කෙචිමෙ සමණබ්‍රාහ්මණාසෙ, (ඉච්චායස්මා නන්දො)
දිට්ඨස්සුතෙනාපි වදන්ති සුද්ධිං;
සීලබ්බතෙනාපි වදන්ති සුද්ධිං, අනෙකරූපෙන වදන්ති සුද්ධිං;
තෙ චෙ මුනි [සචෙ මුනි (සී.)] බ්‍රූසි අනොඝතිණ්ණෙ, අථ කො චරහි දෙවමනුස්සලොකෙ;
අතාරි ජාතිඤ්ච ජරඤ්ච මාරිස, පුච්ඡාමි තං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං”.

1088. ‘‘නාහං සබ්බෙ සමණබ්‍රාහ්මණාසෙ, (නන්දාති භගවා)
ජාතිජරාය නිවුතාති බ්‍රූමි;
යෙ සීධ දිට්ඨංව සුතං මුතං වා, සීලබ්බතං වාපි පහාය සබ්බං;
අනෙකරූපම්පි පහාය සබ්බං, තණ්හං පරිඤ්ඤාය අනාසවාසෙ;
තෙ වෙ නරා ඔඝතිණ්ණාති බ්‍රූමි’’.

1089. ‘‘එතාභිනන්දාමි වචො මහෙසිනො, සුකිත්තිතං ගොතමනූපධීකං;
යෙ සීධ දිට්ඨං ව සුතං මුතං වා, සීලබ්බතං වාපි පහාය සබ්බං;
අනෙකරූපම්පි පහාය සබ්බං, තණ්හං පරිඤ්ඤාය අනාසවාසෙ;
අහම්පි තෙ ඔඝතිණ්ණාති බ්‍රූමී’’ති.

නන්දමාණවපුච්ඡා සත්තමා නිට්ඨිතා.

8. හෙමකමාණවපුච්ඡා

1090. ‘‘යෙ මෙ පුබ්බෙ වියාකංසු, (ඉච්චායස්මා හෙමකො)
හුරං ගොතමසාසනා;
ඉච්චාසි ඉති භවිස්සති, සබ්බං තං ඉතිහීතිහං;
සබ්බං තං තක්කවඩ්ඪනං, නාහං තත්ථ අභිරමිං.

1091. ‘‘ත්වඤ්ච මෙ ධම්මමක්ඛාහි, තණ්හානිග්ඝාතනං මුනි;
යං විදිත්වා සතො චරං, තරෙ ලොකෙ විසත්තිකං’’.

1092. ‘‘ඉධ දිට්ඨසුතමුතවිඤ්ඤාතෙසු, පියරූපෙසු හෙමක;
ඡන්දරාගවිනොදනං, නිබ්බානපදමච්චුතං.

1093. ‘‘එතදඤ්ඤාය යෙ සතා, දිට්ඨධම්මාභිනිබ්බුතා;
උපසන්තා ච තෙ සදා, තිණ්ණා ලොකෙ විසත්තික’’න්ති.

හෙමකමාණවපුච්ඡා අට්ඨමා නිට්ඨිතා.

9. තොදෙය්‍යමාණවපුච්ඡා

1094. ‘‘යස්මිං කාමා න වසන්ති, (ඉච්චායස්මා තොදෙය්‍යො)
තණ්හා යස්ස න විජ්ජති;
කථංකථා ච යො තිණ්ණො, විමොක්ඛො තස්ස කීදිසො’’.

1095. ‘‘යස්මිං කාමා න වසන්ති, (තොදෙය්‍යාති භගවා)
තණ්හා යස්ස න විජ්ජති;
කථංකථා ච යො තිණ්ණො, විමොක්ඛො තස්ස නාපරො’’.

1096. ‘‘නිරාසසො සො උද ආසසානො, පඤ්ඤාණවා සො උද පඤ්ඤකප්පී;
මුනිං අහං සක්ක යථා විජඤ්ඤං, තං මෙ වියාචික්ඛ සමන්තචක්ඛු’’.

1097. ‘‘නිරාසසො සො න ච ආසසානො, පඤ්ඤාණවා සො න ච පඤ්ඤකප්පී;
එවම්පි තොදෙය්‍ය මුනිං විජාන, අකිඤ්චනං කාමභවෙ අසත්ත’’න්ති.

තොදෙය්‍යමාණවපුච්ඡා නවමා නිට්ඨිතා.

10. කප්පමාණවපුච්ඡා

1098. ‘‘මජ්ඣෙ සරස්මිං තිට්ඨතං, (ඉච්චායස්මා කප්පො)
ඔඝෙ ජාතෙ මහබ්භයෙ;
ජරාමච්චුපරෙතානං, දීපං පබ්‍රූහි මාරිස;
ත්වඤ්ච මෙ දීපමක්ඛාහි, යථායිදං නාපරං සියා’’.

1099. ‘‘මජ්ඣෙ සරස්මිං තිට්ඨතං, (කප්පාති භගවා)
ඔඝෙ ජාතෙ මහබ්භයෙ;
ජරාමච්චුපරෙතානං, දීපං පබ්‍රූමි කප්ප තෙ.

1100. ‘‘අකිඤ්චනං අනාදානං, එතං දීපං අනාපරං;
නිබ්බානං ඉති [නිබ්බානමීති (සී.)] නං බ්‍රූමි, ජරාමච්චුපරික්ඛයං.

1101. ''එතදඤ්ඤාය යෙ සතා, දිට්ඨධම්මාභිනිබ්බුතා;
න තෙ මාරවසානුගා, න තෙ මාරස්ස පද්ධගූ''ති [පට්ඨගූති (ස්‍යා. ක.)].

කප්පමාණවපුච්ඡා දසමා නිට්ඨිතා.

11. ජතුකණ්ණිමාණවපුච්ඡා

1102. ''සුත්වානහං වීරමකාමකාමිං, (ඉච්චායස්මා ජතුකණ්ණි)
ඔඝාතිගං පුට්ඨුමකාමමාගමං;
සන්තිපදං බ්‍රූහි සහජනෙත්ත, යථාතච්ඡං භගවා බ්‍රූහි මෙ තං.

1103. ''භගවා හි කාමෙ අභිභුය්‍ය ඉරියති, ආදිච්චොව පථවිං තෙජී තෙජසා;
පරිත්තපඤ්ඤස්ස මෙ භූරිපඤ්ඤ, ආචික්ඛ ධම්මං යමහං විජඤ්ඤං;
ජාතිජරාය ඉධ විප්පහානං''.

1104. ''කාමෙසු විනය ගෙධං, (ජතුකණ්ණීති භගවා) නෙක්ඛම්මං දට්ඨු ඛෙමතො;
උග්ගහීතං නිරත්තං වා, මා තෙ විජ්ජිත්ථ කිඤ්චනං.

1105. ''යං පුබ්බෙ තං විසොසෙහි, පච්ඡා තෙ මාහු කිඤ්චනං;
මජ්ඣෙ චෙ නො ගහෙස්සසි, උපසන්තො චරිස්සසි.

1106. ''සබ්බසො නාමරූපස්මිං, වීතගෙධස්ස බ්‍රාහ්මණ;
ආසවාස්ස න විජ්ජන්ති, යෙහි මච්චුවසං වජෙ''ති.

ජතුකණ්ණිමාණවපුච්ඡා එකාදසමා නිට්ඨිතා.

12. භද්‍රාවුධමාණවපුච්ඡා

1107. ''ඔකඤ්ජහං තණ්හච්ඡිදං අනෙජං, (ඉච්චායස්මා භද්‍රාවුධො)
නන්දිඤ්ජහං ඔඝතිණ්ණං විමුත්තං;
කප්පඤ්ජහං අභියාචෙ සුමෙධං, සුත්වාන නාගස්ස අපනමිස්සන්ති ඉතො.

1108. ''නානාජනා ජනපදෙහි සඞ්ගතා, තව වීර වාක්‍යං අභිකඞ්ඛමානා;
තෙසං තුවං සාධු වියාකරොහි, තථා හි තෙ විදිතො එස ධම්මො''.

1109. ''ආදානතණ්හං විනයෙථ සබ්බං, (භද්‍රාවුධාති භගවා)
උද්ධං අධො තිරියඤ්චාපි මජ්ඣෙ;
යං යඤ්හි ලොකස්මිමුපාදියන්ති, තෙනෙව මාරො අන්වෙති ජන්තුං.

1110. ''තස්මා පජානං න උපාදියෙථ, භික්ඛු සතො කිඤ්චනං සබ්බලොකෙ;
ආදානසත්තෙ ඉති පෙක්ඛමානො, පජං ඉමං මච්චුධෙය්‍යෙ විසත්ත''න්ති.

භද්‍රාවුධමාණවපුච්ඡා ද්වාදසමා නිට්ඨිතා.

13. උදයමාණවපුච්ඡා

1111. ''ඣායිං විරජමාසීනං, (ඉච්චායස්මා උදයො) කතකිච්චං අනාසවං;
පාරගුං සබ්බධම්මානං, අත්ථි පඤ්හෙන ආගමං;
අඤ්ඤාවිමොක්ඛං පබ්‍රූහි, අවිජ්ජාය පභෙදනං''.

1112. ''පහානං කාමච්ඡන්දානං, (උදයාති භගවා) දොමනස්සාන චූභයං;
ථිනස්ස ච පනූදනං, කුක්කුච්චානං නිවාරණං.

1113. ''උපෙක්ඛාසතිසංසුද්ධං, ධම්මතක්කපුරෙජවං;
අඤ්ඤාවිමොක්ඛං පබ්‍රූමි, අවිජ්ජාය පභෙදනං''.

1114. ''කිංසු සංයොජනො ලොකො, කිංසු තස්ස විචාරණං;
කිස්සස්ස විප්පහානෙන, නිබ්බානං ඉති වුච්චති''.

1115. ''නන්දිසංයොජනො ලොකො, විතක්කස්ස විචාරණං;
තණ්හාය විප්පහානෙන, නිබ්බානං ඉති වුච්චති''.

1116. ''කථං සතස්ස චරතො, විඤ්ඤාණං උපරුජ්ඣති;
භගවන්තං පුට්ඨුමාගම්ම, තං සුණොම වචො තව''.

1117.“අජ්ඣත්තඤ්ච බහිද්ධා ච, වෙදනං නාභිනන්දතො;
එවං සතස්ස චරතො, විඤ්ඤාණං උපරුජ්ඣතී”ති.

උදයමාණවපුච්ඡා තෙරසමා නිට්ඨිතා.

14. පොසාලමාණවපුච්ඡා

1118.“යො අතීතං ආදිසති, (ඉච්චායස්මා පොසාලො) අනෙජො ඡින්නසංසයො;
පාරගුං සබ්බධම්මානං, අත්ථි පඤ්හෙන ආගමං.

1119.“විභූතරූපසඤ්ඤිස්ස , සබ්බකායප්පහායිනො;
අජ්ඣත්තඤ්ච බහිද්ධා ච, නත්ථි කිඤ්චීති පස්සතො;
ඤාණං සක්කානුපුච්ඡාමි, කථං නෙය්‍යො තථාවිධො”.

1120.“විඤ්ඤාණට්ඨිතියො සබ්බා, (පොසාලාති භගවා) අභිජානං තථාගතො;
තිට්ඨන්තමෙනං ජානාති, විමුත්තං තප්පරායණං.

1121.“ආකිඤ්චඤ්ඤසම්භවං ඤත්වා, නන්දී සංයොජනං ඉති;
එවමෙතං අභිඤ්ඤාය, තතො තත්ථ විපස්සති;
එතං [එවං (ස්‍යා. ක.)] ඤාණං තථං තස්ස, බ්‍රාහ්මණස්ස වුසීමතො”ති.

පොසාලමාණවපුච්ඡා චුද්දසමා නිට්ඨිතා.

15. මොඝරාජමාණවපුච්ඡා

1122.“ද්වාහං සක්කං අපුච්ඡිස්සං, (ඉච්චායස්මා මොඝරාජා)
න මෙ බ්‍යාකාසි චක්ඛුමා;
යාවතතියඤ්ච දෙවීසි, බ්‍යාකරොතීති මෙ සුතං.

1123.“අයං ලොකො පරො ලොකො, බ්‍රහ්මලොකො සදෙවකො;
දිට්ඨිං තෙ නාභිජානාති, ගොතමස්ස යසස්සිනො.

1124.“එවං අභික්කන්තදස්සාවිං, අත්ථි පඤ්හෙන ආගමං;
කථං ලොකං අවෙක්ඛන්තං, මච්චුරාජා න පස්සති”.

1125.“සුඤ්ඤතො ලොකං අවෙක්ඛස්සු, මොඝරාජ සදා සතො;
අත්තානුදිට්ඨිං ඌහච්ච, එවං මච්චුතරො සියා;
එවං ලොකං අවෙක්ඛන්තං, මච්චුරාජා න පස්සතී”ති.

මොඝරාජමාණවපුච්ඡා පන්නරසමා නිට්ඨිතා.

16. පිඞ්ගියමාණවපුච්ඡා

1126.“ජිණ්ණොහමස්මි අබලො වීතවණ්ණො, (ඉච්චායස්මා පිඞ්ගියො)
නෙත්තා න සුද්ධා සවනං න ඵාසු;
මාහං නස්සං මොමුහො අන්තරාව
ආචික්ඛ ධම්මං යමහං විජඤ්ඤං;
ජාතිජරාය ඉධ විප්පහානං”.

1127.“දිස්වාන රූපෙසු විහඤ්ඤමානෙ, (පිඞ්ගියාති භගවා)
රුප්පන්ති රූපෙසු ජනා පමත්තා;
තස්මා තුවං පිඞ්ගිය අප්පමත්තො,
ජහස්සු රූපං අපුනබ්භවාය”.

1128.“දිසා චතස්සො විදිසා චතස්සො, උද්ධං අධො දස දිසා ඉමායො;
න තුය්හං අදිට්ඨං අසුතං අමුතං [අසුතං අමුතං වා (සී.), අසුතාමුතං වා (ස්‍යා.), අසුතං’මුතං වා (පී.)], අථො
අවිඤ්ඤාතං කිඤ්චනමත්ථි [කිඤ්චි මත්ථි (ස්‍යා.), කිඤ්චි නත්ථි (පී.), කිඤ්චිනමත්ථි (ක.)] ලොකෙ;
ආචික්ඛ ධම්මං යමහං විජඤ්ඤං, ජාතිජරාය ඉධ විප්පහානං”.

1129.“තණ්හාධිපන්නෙ මනුජෙ පෙක්ඛමානො, (පිඞ්ගියාති භගවා)
සන්තාපජාතෙ ජරසා පරෙතෙ;
තස්මා තුවං පිඞ්ගිය අප්පමත්තො, ජහස්සු තණ්හං අපුනබ්භවායා”ති.

පිඞ්ගියමාණවපුච්ඡා සොළසමා නිට්ඨිතා.

පාරායනත්ථුතිගාථා

ඉදමවොච භගවා මගධෙසු විහරන්තො පාසාණකෙ චෙතියෙ, පරිචාරකසොළසානං [පරිචාරකසොළසන්නං (ස්‍යා. ක.)] බ්‍රාහ්මණානං අජ්ඣිට්ඨො පුට්ඨො පුට්ඨො පඤ්හං [පඤ්හෙ (සී. පී.)] බ්‍යාකාසි. එකමෙකස්ස චෙපි පඤ්හස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජෙය්‍ය, ගච්ඡෙය්‍යෙව ජරාමරණස්ස පාරං. පාරඞ්ගමනීයා ඉමෙ ධම්මාති, තස්මා ඉමස්ස ධම්මපරියායස්ස පාරායනන්තෙව [පාරායණංත්වෙව (සී. අට්ඨ.)] අධිවචනං.

1130. අජිතො තිස්සමෙත්තෙය්‍යො, පුණ්ණකො අථ මෙත්තගූ;
ධොතකො උපසීවො ච, නන්දො ච අථ හෙමකො.

1131. තොදෙය්‍ය-කප්පා දුභයො, ජතුකණ්ණී ච පණ්ඩිතො;
භද්‍රාවුධො උදයො ච, පොසාලො චාපි බ්‍රාහ්මණො;
මොඝරාජා ච මෙධාවී, පිඞ්ගියො ච මහාඉසි.

1132. එතෙ බුද්ධං උපාගච්ඡුං, සම්පන්නචරණං ඉසිං;
පුච්ඡන්තා නිපුණෙ පඤ්හෙ, බුද්ධසෙට්ඨං උපාගමුං.

1133. තෙසං බුද්ධො පබ්‍යාකාසි, පඤ්හෙ පුට්ඨො යථාතථං;
පඤ්හානං වෙය්‍යාකරණෙන, තොසෙසි බ්‍රාහ්මණෙ මුනි.

1134. තෙ තොසිතා චක්ඛුමතා, බුද්ධෙනාදිච්චබන්ධුනා;
බ්‍රහ්මචරියමචරිංසු, වරපඤ්ඤස්ස සන්තිකෙ.

1135. එකමෙකස්ස පඤ්හස්ස, යථා බුද්ධෙන දෙසිතං;
තථා යො පටිපජ්ජෙය්‍ය, ගච්ඡෙ පාරං අපාරතො.

1136. අපාරා පාරං ගච්ඡෙය්‍ය, භාවෙන්තො මග්ගමුත්තමං;
මග්ගො සො පාරං ගමනාය, තස්මා පාරායනං ඉති.

පාරායනානුගීතිගාථා

1137. ‘‘පාරායනමනුගායිස්සං, (ඉච්චායස්මා පිඞ්ගියො)
යථාද්දක්ඛි තථාක්ඛාසි, විමලො භූරිමෙධසො;
නික්කාමො නිබ්බනො [නිබ්බුතො (ස්‍යා.)] නාගො, කිස්ස හෙතු මුසා භණෙ.

1138. ‘‘පහීනමලමොහස්ස , මානමක්ඛප්පහායිනො;
හන්දාහං කිත්තයිස්සාමි, ගිරං වණ්ණූපසඤ්හිතං.

1139. ‘‘තමොනුදො බුද්ධො සමන්තචක්ඛු, ලොකන්තගූ සබ්බභවාතිවත්තො;
අනාසවො සබ්බදුක්ඛපහීනො, සච්චව්හයො බ්‍රහ්මෙ උපාසිතො මෙ.

1140. ‘‘දිජො යථා කුබ්බනකං පහාය, බහුප්ඵලං කානනමාවසෙය්‍ය;
එවං පහං අප්පදස්සෙ පහාය, මහොදධිං හංසොරිව අජ්ඣපත්තො.

1141. ‘‘යෙමෙ පුබ්බෙ වියාකංසු, හුරං ගොතමසාසනා;
ඉච්චාසි ඉති භවිස්සති;
සබ්බං තං ඉතිහිතිහං, සබ්බං තං තක්කවඩ්ඪනං.

1142. ‘‘එකො තමනුදාසිනො, ජුතිමා සො පභඞ්කරො;
ගොතමො භූරිපඤ්ඤාණො, ගොතමො භූරිමෙධසො.

1143. ‘‘යො මෙ ධම්මමදෙසෙසි, සන්දිට්ඨිකමකාලිකං;
තණ්හක්ඛයමනීතිකං , යස්ස නත්ථි උපමා ක්වචි’’.

1144. ‘‘කිංනු තම්හා විප්පවසසි, මුහුත්තමපි පිඞ්ගිය;
ගොතමා භූරිපඤ්ඤාණා, ගොතමා භූරිමෙධසා.

1145. ‘‘යො තෙ ධම්මමදෙසෙසි, සන්දිට්ඨිකමකාලිකං;
තණ්හක්ඛයමනීතිකං, යස්ස නත්ථි උපමා ක්වචි’’.

1146. ‘‘නාහං තම්හා විප්පවසාමි, මුහුත්තමපි බ්‍රාහ්මණ;
ගොතමා භූරිපඤ්ඤාණා, ගොතමා භූරිමෙධසා.

1147. ‘‘යො මෙ ධම්මමදෙසෙසි, සන්දිට්ඨිකමකාලිකං;
තණ්හක්ඛයමනීතිකං, යස්ස නත්ථි උපමා ක්වචි.

1148. ‘‘පස්සාමි නං මනසා චක්ඛුනාව, රත්තින්දිවං බ්‍රාහ්මණ අප්පමත්තො;
නමස්සමානො විවසෙමි රත්තිං, තෙනෙව මඤ්ඤාමි අවිප්පවාසං.

1149. ‘‘සද්ධා ච පීති ච මනො සති ච, නාපෙන්ති මෙ ගොතමසාසනම්හා;
යං යං දිසං වජති භූරිපඤ්ඤො, ස තෙන තෙනෙව නතොහමස්මි.

1150. ‘‘ජිණ්ණස්ස මෙ දුබ්බලථාමකස්ස, තෙනෙව කායො න පලෙති තත්ථ;
සංකප්පයන්තාය [සංකප්පයත්තාය (සී.)] වජාමි නිච්චං, මනො හි මෙ බ්‍රාහ්මණ තෙන යුත්තො.

1151. ‘‘පඞ්කෙ සයානො පරිඵන්දමානො, දීපා දීපං උපප්ලවිං [උපල්ලවිං (ස්‍යා. නිද්දෙස)];
අථද්දසාසිං සම්බුද්ධං, ඔඝතිණ්ණමනාසවං’’.

1152. ‘‘යථා අහූ වක්කලි මුත්තසද්ධො, භද්‍රාවුධො ආළවි ගොතමො ච;
එවමෙව ත්වම්පි පමුඤ්චස්සු සද්ධං,
ගමිස්සසි ත්වං පිඞ්ගිය මච්චුධෙය්‍යස්ස පාරං’’ [මච්චුධෙය්‍යපාරං (සී.)].

1153. ‘‘එස භිය්‍යො පසීදාමි, සුත්වාන මුනිනො වචො;
විවට්ටච්ඡදො සම්බුද්ධො, අඛිලො පටිභානවා.

1154. ‘‘අධිදෙවෙ අභිඤ්ඤාය, සබ්බං වෙදි වරොවරං [පරොවරං (සී. ස්‍යා.), පරොපරං (නිද්දෙස)];
පඤ්හානන්තකරො සත්ථා, කඞ්ඛීනං පටිජානතං.

1155. ‘‘අසංහීරං අසඞ්කුප්පං, යස්ස නත්ථි උපමා ක්වචි;
අද්ධා ගමිස්සාමි න මෙත්ථ කඞ්ඛා, එවං මං ධාරෙහි අධිමුත්තචිත්ත’’න්ති.

පාරායනවග්ගො පඤ්චමො නිට්ඨිතො.

සුත්තුද්දානං –

1. උරගො [ඉමා උද්දානගාථායො සී. පී. පොත්ථකෙසු න සන්ති] ධනියොපි ච, ඛග්ගවිසාණො කසි ච;
චුන්දො භවො පුනදෙව, වසලො ච කරණීයඤ්ච;
හෙමවතො අථ යක්ඛො, විජයසුත්තං මුනිසුත්තවරන්ති.

2. පඨමකට්ඨවරො වරවග්ගො, ද්වාදසසුත්තධරො සුවිභත්තො;
දෙසිතො චක්ඛුමතා විමලෙන, සුය්‍යති වග්ගවරො උරගොති.

3. රතනාමගන්ධො හිරිමඞ්ගලනාමො, සුචිලොමකපිලො ච බ්‍රාහ්මණධම්මො;
නාවා [නාථ (ක.)] කිංසීලඋට්ඨහනො ච, රාහුලො ච පුනපි වඞ්ගීසො.

4. සම්මාපරිබ්බාජනීයොපි චෙත්ථ, ධම්මිකසුත්තවරො සුවිභත්තො;
චුද්දසසුත්තධරො දුතියම්හි, චූළකවග්ගවරොති තමාහු.

5. පබ්බජ්ජපධානසුභාසිතනාමො, පූරළාසො පුනදෙව මාඝො ච;
සභියං කෙණියමෙව සල්ලනාමො, වාසෙට්ඨවරො කාලිකොපි ච.

6. නාලකසුත්තවරො සුවිභත්තො, තං අනුපස්සී තථා පුනදෙව;
ද්වාදසසුත්තධරො තතියම්හි, සුය්‍යති වග්ගවරො මහානාමො.

7. කාමගුහට්ඨකදුට්ඨකනාමා , සුද්ධවරො පරමට්ඨකනාමො;
ජරා මෙත්තියවරො සුවිභත්තො, පසූරමාගණ්ඩියා පුරාභෙදො.

8. කලහවිවාදො උභො වියූහා ච, තුවටකඅත්තදණ්ඩසාරිපුත්තා;
සොළසසුත්තධරො චතුත්ථම්හි, අට්ඨකවග්ගවරොති තමාහු.

9. මගධෙ ජනපදෙ රමණීයෙ, දෙසවරෙ කතපුඤ්ඤනිවෙසෙ;
පාසාණකචෙතියවරෙ සුවිභත්තෙ, වසි භගවා ගණසෙට්ඨො.

10. උභයවාසමාගතියම්හි [උභයං වා පුණ්ණසමාගතං යම්හි (ස්‍යා.)], ද්වාදසයොජනියා පරිසාය;
සොළසබ්‍රාහ්මණානං කිර පුට්ඨො, පුච්ඡාය සොළසපඤ්හකම්මියා;
නිප්පකාසයි ධම්මමදාසි.

11. අත්ථපකාසකබ්‍යඤ්ජනපුණ්ණං, ධම්මමදෙසෙසි පරඛෙමජනියං [වරං ඛමනීයං (ක.)];
ලොකහිතාය ජිනො ද්විපදග්ගො, සුත්තවරං බහුධම්මවිචිත්‍රං;
සබ්බකිලෙසපමොචනහෙතුං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

12. බ්‍යඤ්ජනමත්ථපදං සමයුත්තං [බ්‍යඤ්ජනමත්ථපදසමයුත්තං (සයා.)], අක්ඛරසඤ්ඤිතඔපමගාළ්හං;
ලොකවිචාරණඤාණපභග්ගං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

13. රාගමලෙ අමලං විමලග්ගං, දොසමලෙ අමලං විමලග්ගං;
මොහමලෙ අමලං විමලග්ගං, ලොකවිචාරණඤාණපභග්ගං;
දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

14. ක්ලෙසමලෙ අමලං විමලග්ගං, දුච්චරිතමලෙ අමලං විමලග්ගං;
ලොකවිචාරණඤාණපභග්ගං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

15. ආසවබන්ධනයොගාකිලෙසං, නීවරණානි ච තීණි මලානි;
තස්ස කිලෙසපමොචනහෙතුං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

16. නිම්මලසබ්බකිලෙසපනූදං, රාගවිරාගමනෙජමසොකං;
සන්තපණීතසුදුද්දසධම්මං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

17. රාගඤ්ච දොසකමභඤ්ජිතසන්තං [දොසඤ්ච භඤ්ජිතසන්තං (සයා.)], යොනිචතුග්ගතිපඤ්චවිඤ්ඤාණං;
තණ්හාරතච්ඡදනතාණලතාපමොක්ඛං [තණ්හාතලරතච්ඡෙදනතාණපමොක්ඛං (සයා.)], දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

18. ගම්භීරදුද්දසසණ්හනිපුණං, පණ්ඩිතවෙදනියං නිපුණත්ථං;
ලොකවිචාරණඤාණපභග්ගං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

19. නවඞ්ගකුසුමමාලගීවෙය්‍යං, ඉන්ද්‍රියඣානවිමොක්ඛවිභත්තං;
අට්ඨඞ්ගමග්ගධරං වරයානං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

20. සොමුපමං විමලං පරිසුද්ධං, අණ්ණවමූපමරතනසුචිත්තං;
පුප්ඵසමං රවිමූපමතෙජං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගො.

21. ඛෙමසිවං සුඛසීතලසන්තං, මච්චුතතාණපරං පරමත්ථං;
තස්ස සුනිබ්බුතදස්සනහෙතුං, දෙසයි සුත්තවරං ද්විපදග්ගොති.

සුත්තනිපාතපාළි නිට්ඨිතා.